ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

ΤΕΥΧΟΣ 54
ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ-ΟΚΤΩΒΡΗΣ
ΤΙΜΗ €3

- Θεσσαλονίκη
- Νέα Ορλεάνη
- Κίνα

Μετά τις εκλογές στη Γερμανία

Η νέα Αριστερά στην Ευρώπη

ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η νέα αριστερά στην Ευρώπη

Τα σοκ στην Ευρώπη διαδέχονται το ένα το άλλο. Πριν οι κυρίαρχες τάξεις αρχίσουν να ανασυντάσσονται μετά το ΟΧΙ στο ευρωσύνταγμα σε Γαλλία και Ολλανδία, ήρθε το αποτέλεσμα των εκλογών στη Γερμανία.

Ολοι οι ευρωπαίοι πολιτικοί ηγέτες είχαν τα μάτια τους στραμένα στη Γερμανία και στην Άγγελα Μέρκελ. Ο Μπλερ, ο Σαρκοζί, ο Μπερλουσκόνι, ο Καραμανλής, έλπιζαν ότι θα άλλαζαν την "παλιά" Ευρώπη, γιατί στο κέντρο της θα εμφανιζόταν μια καινούργια Θάτσερ. Οπως τότε με τον Ρήγκαν, τώρα θα έπαιρνε από το μπράτσο τον Μπους για να προχωρήσουν μαζί και στον πόλεμο και σε νέο γύρο σκληρών φιλελεύθερων επιθέσεων. Η εκλογική αποτυχία της Μέρκελ, είναι τράνταγμα γι' αυτά τα σχέδια.

Αυτή η ήττα δεν επιβλήθηκε από το SPD του Σρέντερ, που είχε αρχίσει έτσι κι αλλιώς να ξηλώνει ό,τι είχαν κατακτήσει οι εργάτες της Γερμανίας. Επιβλήθηκε από το νέο Αριστερό Κόμμα, που δημιουργήθηκε από ανταρσίες μέσα στα συνδικάτα και από ακτιβιστές του νέου αντικαπιταλιστικού κινήματος. Αυτή η κίνηση συσπείρωσε τους αριστερούς αντιπάλους του Σρέντερ τον πρώην υπουργό οικονομικών και πρόεδρο του SPD Οσκαρ Λαφοντέν και το PDS, το κόμμα που προήλθε από την κατάρρευση του παλιού σταλινικού SED της Ανατολικής Γερμανίας.

Ξαφνικά, μια νέα αριστερά ξεπροβάλλει και στα δυο σημεία του Γαλλογερμανικού άξονα, που είναι ο οδηγός της ΕΕ. Στο Βερολίνο, για πρώτη φορά από την εποχή του Ναζισμού η αριστερά μπαίνει στο κοινοβούλιο και στερεί στους παραδοσιακούς συνασπισμούς τη δυνατότητα να σχηματίσουν κυβέρνηση. Στο Παρίσι, με τον αέρα της πλέιοψηφίας του ΟΧΙ, η αριστερά έχει για πρώτη φορά μετά από 20 χρόνια την ευκαιρία να σπάσει την ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού.

Τέτοιες εξελίξεις υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη. Ο Τζορτζ Γκάλογουεϊ, μπορεί να μην ήταν τόσο διάσημος αντάρτης της σοσιαλδημοκρατίας σαν το Λαφοντέν, αλλά έδωσε το Respect στην Αγγλία τη δυνατότητα να εκφράσει εκλογικά το ίδιο ρεύμα. Οι πραγματικοί πρωταγωνιστές της νέας δυναμικής, είναι οι ακτιβιστές του αντιπολεμικού και αντικαπιταλιστικού κινήματος. Είναι οι συνδικαλιστές που παντού έδωσαν τις ίδιες μάχες, οργάνωσαν τις ίδιες πανεργατικές απεργίες ενάντια στην κατεδάφιση του Κράτους Πρόνοιας από δεξιές σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις.

Αυτό έχει αλλάξει το πολιτικό κλίμα παντού. Από τους αριστερούς διαφωνούντες των σοσιαλιστικών κομμάτων, μέχρι τις δυνάμεις της επαναστατικής αριστεράς, όλα τα ρεύματα βρίσκονται μπροστά σε μια νέα πρό(σ)κληση. Να συσπειρώσουν και να εκφράσουν όλον αυτόν τον κόσμο και τη δυναμική του και να ανοίξουν τη συζήτηση για την προοπτική που ανοίγεται μπροστά.

Ποιά είναι η εναλλακτική λύση απέναντι στη νεοφιλελεύθερη ομοφωνία που έχει αρχίσει να στριμώχνεται; Υπάρχει δυνατότητα επιστροφής στις παλιές συνταγές του Κέυνς, του "κοινού προγράμματος" της αριστεράς της δεκαετίας του '70; Δεν πρέπει να διδαχτούμε από τις αποτυχίες εκείνων των συνταγών, που δεν κατάφεραν να υλοποιήσουν τις υποσχέσεις τους και άνοιξαν το δρόμο για τη δεξιά στροφή που ακολούθησε;

Οι επαναστάτες σε πολλές χώρες παίξαμε σημαντικό ρόλο για την ανάδειξη του νέου κινήματος. Τώρα έχουμε υποχρέωση να δώσουμε συνέχεια. Βοηθώντας τους πραγματικούς πρωταγωνιστές της νέας δυναμικής να οργανώσουν τις μάχες ενάντια στον πόλεμο και τις επιθέσεις του "νεο - Θατσερισμού" και προσφέροντας ριζοσπαστικές απαντήσεις στη συζήτηση που ανοίγει.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία
Διακίνηση: Κώστας Πίττας
Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 210 52 47 584
Για συνδρομές και γράμματα:
Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω"
Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ - ΛΟΝΔΙΝΟ - ΒΑΣΟΡΑ

Μπους - Μπλερ ξεκουμπιστείτε

Πάνω από 300 χιλιάδες διαδηλωτές περικύκλωσαν τον Λευκό Οίκο το Σάββατο 24 Σεπτέμβρη, στο μεγαλύτερο αντιπολεμικό συλλαλητήριο από το ξεκίνημα της επέμβασης στο Ιράκ. Η Σίντι Σίχαν, η "αντιπολεμική μαμά" που αφύπνισε το κίνημα στις ΗΠΑ με την απόφασή της να κατασκηνώσει για βδομάδες το καλοκαίρι έξω από το ράντσο του Μπους διαμαρτυρόμενη για τον θάνατο του γιού της στο Ιράκ, ξεσήκωσε το συγκεντρωμένο πλήθος στην Ουάσιγκτον λέγοντας: "Σήμερα γράφουμε Ιστορία!".

Οικογένειες που τα παιδιά τους υπηρετούν στο Ιράκ, βετεράνοι του πολέμου του Βιετνάμ, κόσμος που έφτασε από 200 και πλέον πόλεις γεμάτος οργή για την εγκληματική πολιτική του Μπους, ιδιαίτερα μετά την καταστροφή του τυφώνα Κατρίνα, συμμετείχαν στην μεγάλη διαδήλωση. Επιβεβαίωσαν έτσι τα γκάλοπ που δείχνουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία στις ΗΠΑ, ένα 63%(!), ζητάει να αποσυρθεί ο στρατός από το Ιράκ. Τα ποσοστά υπέρ του Μπους έχουν κατρακυλήσει κάτω από το 40%, θυμίζοντας αυτά του Λίντον Τζόνσον μετά την επίθεση της Τετ στο Βιετνάμ στις αρχές του 1968. Είναι η πρώτη φορά που ο Μπους αντιμετωπίζει ένα τέτοιο τεράστιο κύμα μέσα στη χώρα του και είναι σίγουρο ότι μετά την επιτυχία της 24ης Σεπτέμβρη θα μεγαλώσει.

Στο Λονδίνο, 100 χιλιάδες διαδηλωτές φώναζαν: *"Φέρτε τα στρατεύματα πίσω, υπερασπιζόμαστε τις δημοκρατικές ελευθερίες, υπερασπιζόμαστε την κοινότητα των μουσουλμάνων".* Ένα πολύχρωμο ποτάμι, στην πλειοψηφία του νέοι και ανάμεσά τους πολλοί μουσουλμάνοι, έδωσε την καλύτερη απάντηση απέναντι στις προσπάθειες του Μπλερ ν' αξιοποιήσει τις βόμβες της 7ης Ιούλη για να διασπάσει την ενότητα του αντιπολεμικού κινήματος και να περιορίσει τις ελευθερίες με έκτακτους "αντιτρομοκρατικούς" νόμους. Στην Βρετανία σύμφωνα με πρόσφατο γκάλοπ το 57% του κόσμου ζητάει να φέρουν πίσω το στρατό. Η Λίντσεϊ Τζέρμαν, συντονίστρια της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο δηλώνει: *"Η διαδήλωση του Σαββάτου είναι η αφετηρία μιας καμπάνιας για ειρήνη και ελευθερία. Στις 10 Δεκέμβρη οργανώνουμε στο Λονδίνο μια διεθνή Συνδιάσκεψη Ειρήνης με αγωνιστές από το Ιράκ, τις ΗΠΑ, την Βρετανία και αλλού με στόχο να αποχωρήσει ο στρατός κατοχής."*

Αντιπολεμικές εκδηλώσεις έγιναν και σε άλλες χώρες: στον Καναδά, στην Ιρλανδία, στην Τουρκία, στην Κορέα, στις Φιλιπίνες, στην Ιαπωνία. Στην Ελλάδα η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο οργάνωσε το Σάββατο 24 Σεπτέμβρη πικετοφορίες και εκδηλώσεις σε πολλές πόλεις και γειτονιές.

Αντίσταση και ενότητα

Ο Μπους και ο Μπλερ χάνουν στο Ιράκ. Ο Αύγουστος ήταν ένας από τους χειρότερους μήνες σε απώλειες για τον αμερικάνικο στρατό κατοχής που μετράει σχεδόν 2 χιλιάδες νεκρούς και 15 χιλιάδες τραυματίες. Μπορεί η φρίκη της ισοπεδωμένης Φαλούτζα να ζωντανεύει μέσα από νέες επιθέσεις και βομβαρδισμούς σε πόλεις όπως το Ταλ Αφάρ πρόσφατα, όμως τα κατοχικά στρατεύματα ελέγχουν ολοένα και λιγότερες περιοχές. *"Πήραμε 4 φορές την Σαμάρα και 4 φορές την χάσαμε από τους αντάρτες. Τον Σεπτέμβρη του 2004 μπήκαμε στο Ταλ Αφάρ. Τον Νοέμβρη αναγκαστήκαμε να αποχωρήσουμε. Σήμερα ελέγχουμε ξανά την πόλη, για πόσο όμως καιρό;"* δήλωνε χαρακτηριστικά στα μέσα Σεπτέμβρη ένας αμερικανός διοικητής.

Η Βασόρα, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του Ιράκ με πλειοψηφία σιίτικό πληθυσμό, βρίσκεται σε κατάσταση εξέγερσης. Στις 19 Σεπτέμβρη οπαδοί του ριζοσπάστη κληρικού Μοκτάντα Αλ Σαντρ συνέλαβαν δύο μεταμφιεσμένους Βρετανούς πράκτορες που ήταν έτοιμοι να προκαλέσουν βομβιστική επίθεση στην αγορά της πόλης. Λίγο αργότερα 6 τεθωρακισμένα του βρετανικού στρατού εισέβαλαν στις φυλακές, σκότωσαν 10 ιρακινούς και απελευθέρωσαν τους πράκτορές τους. Ο κόσμος εξαγριώθηκε. Βγήκε στους δρόμους, συγκρούστηκε με τον στρατό και πυρπόλησε τα τεθωρακισμένα. Ακόμα και ιρακινοί αστυνομικοί συμμετείχαν στις διαδηλώσεις. *"Οι Βρετανοί είναι βάρβαροι, αγροίκοι και ανεύθυνοι"* δήλωσε ο δήμαρχος της Βασόρας. Ο σεϊχης Χασάν Αλ Ζαρκάνι, εκπρόσωπος του Σαντρ, ανακοίνωσε γεμάτος οργή: *"Οι κάτοικοι της Βασόρας απαιτούν τώρα από τις βρετανικές αρχές να απαντήσουν στα ερωτήματα για τις δραστηριότητες των δύο αντρών. Γιατί ήταν έτσι μεταμφιεσμένοι; Γιατί κουβαλούσαν εκρηκτικά και πού σχεδίαζαν να τα τοποθετήσουν; Σκόπευαν να κάνουν έγκλημα για να δημιουργήσουν ένταση μεταξύ των κοινοτήτων; Σκόπευαν να σκοτώσουν αθώους ανθρώπους και να ρίξουν το φταίξιμο στην Αλ Κάϊντα που δεν έχει καμία υποστήριξη στην πόλη μας;".*

Η Βασόρα αποκάλυψε τα ψέμματα των αμερικανοβρετανών. Αυτοί που απειλούν να οδηγήσουν το Ιράκ σ' έναν εμφύλιο πόλεμο είναι οι ίδιες οι δυνάμεις κατοχής και όχι κάποιοι "φανατικοί σουνίτες που δολοφονούν αδιακρίτως σιίτες και κούρδους". Υπάρχουν πολλά παραδείγματα που σουνίτες και σιίτες μαζί παλεύουν ενάντια στην κατοχή. Ο σιίτης Μοκτάντα Αλ Σαντρ που έχει την υποστήριξη εκατοντάδων χιλιάδων φτωχών σιϊτών έχει συμμαχήσει με την σουνιτική Ενωση Μουσουλμάνων Θεολόγων ενώ οι ένοπλοι υποστηρικτές του, ο στρατός του Μάχντι, συγκρούστηκε τον Αύγουστο στην Νατζάφ με τις ταξιαρχίες Μπαντρ, το ένοπλο τμήμα του επίσης σιϊτικού SCIRI που συμμετέχει στην κυβέρνηση.

Παραμονές της 15 Οκτώβρη οι ελπίδες των ιμπεριαλιστών να σταθεροποιήσουν τον έλεγχό τους μέσα από το νέο "Σύνταγμα" εξανεμίζονται ακόμα περισσότερο.

Η Αντίσταση ενάντια στην κατοχή συνεχίζει να μεγαλώνει παντού και να αγκαλιάζει ολοένα και περισσότερο κόσμο που βλέπει τη ζωή του να χειροτερεύει και την χώρα του να διαλύεται. Αυτός ο κόσμος είναι η ραχοκοκαλιά της Αντίστασης και όχι "ο εισαγόμενος από το εξωτερικό στρατός του Ζαρκάουϊ". Είναι οι εργάτες και τα συνδικάτα τους, όπως το Συνδικάτο Εργατών στα Πετρέλαια της Βασόρας, που παλεύουν ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της βιομηχανίας πετρελαίου. Είναι οι άνεργοι που διεκδικούν δουλιές. Είναι ομάδες φοιτητών και γυναικών που μέσα στο καλοκαίρι έκαναν την εμφάνισή τους προσπαθώντας να οργανωθούν σε δίκτυα σε όλο το Ιράκ.

Το αντιπολεμικό κίνημα στην Ελλάδα χρειάζεται να στηρίξει με όλες του τις δυνάμεις αυτόν τον κόσμο που αντιστέκεται μέσα στο Ιράκ και να κλιμακώσει τους αγώνες του ενάντια στην κυβέρνηση του Καραμανλή που επιμένει να τοποθετείται πιστά στην "συμμαχία των προθύμων" του Μπους και του Μπλερ.

Η επιτυχία των συλλαλητηρίων της 24ης Σεπτέμβρη δίνει νέα ώθηση σ' αυτήν τη μάχη.

Γιάννης Σηφακάκης

Το 4ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στην Αθήνα

Η γιορτή του αντικαπιταλισμού

Το 4ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ που θα γίνει στην Αθήνα στις 6-9 Απρίλη 2006 θέλουμε να αποτελέσει πολύτιμο σταθμό για το παγκόσμιο κίνημα. Στις χώρες και τις πόλεις όπου έγινε προηγούμενα, Φλωρεντία, Παρίσι, Λονδίνο έδωσε ώθηση για το δυνάμωμα του κινήματος και διευκόλυνε την αριστερά να επηρεάσει τις εξελίξεις .

Θα βρεθούμε στην Αθήνα χιλιάδες για να συζητήσουμε πώς θα μεγαλώσουμε το κίνημα μας. Μετά την νέα αντιπολεμική έκρηξη στις 24 Σεπτέμβρη στην Ουάσιγκτον και το Λονδίνο ανοίγει το καυτό ζήτημα πώς θα διώξουμε τον Μπους και τον Μπλερ από το Ιράκ βάζοντας τέλος στην κατοχή. Η κρίση στην Ευρωπαϊκή Ένωση με το ΟΧΙ στο Ευρωσύνταγμα αλλά και κυβερνητική αστάθεια στην Γερμανία μετα τις εκλογές βάζει στην ημερήσια διάταξη το ζήτημα πώς θα φρενάρουμε μια και καλή τις πολιτικές της αγοράς πατώντας στις νίκες του κινήματος. Ενώ και η κυβέρνηση Καραμανλή στην προσπάθεια της να επιβάλει θατσερικά μέτρα σκοντάφτει όπως φάνηκε με την κόντρα στην Ολυμπιακή και στην Θεσσαλονίκη. Όλες και όλοι θέλουν να συζητήσουν μέχρι πού μπορεί να πάει η δυναμική της σύγκρουσης με την Ευρωπαϊκή ΄Ένωση, τις κυβερνήσεις, τον Μπους και το ίδιο το σύστημα.

Το προηγούμενο ΕΚΦ, στο Λονδίνο, μας εμπνέει

Η Θεσσαλονίκη ήταν η αρχή

Ο κόσμος που συγκρούεται στην Ελλάδα με την κυβέρνηση Καραμανλή έχει τα μάτια του στραμένα στους ακτιβιστές και στις ακτιβίστριες του νέου κινήματος. Στους δρόμους της Θεσσαλονίκης στις 10 Σεπτέμβρη ο αντικαπιταλισμός είχε την τιμητική του όχι μόνο με το μαζικό μπλοκ της Πρωτοβουλίας ΓΕΝΟΒΑ 2001 αλλά και μέσα στα συνδικάτα. Χιλιάδες αγωνίστριες και αγωνιστές μπορούσαν να συνδέουν την αντίσταση στο Καραμανλή με την αντίσταση στο σύστημα του κέρδους από τον τυφώνα Κατρίνα στην Ν.Ορλεάνη μέχρι την πτώση του αεροπλάνου της ΗΛΙΟΣ τον Αύγουστο. Η Ρέα Βογιατζοπούλου, συνδικαλίστρια της ΟΤΟΕ μιλώντας στην συγκέντρωση που οργάνωσε η ΓΕΝΟΒΑ 2001 στην Νομική δήλωνε ότι *«η παρουσία σας στις κινητοποιήσεις μας έδινε δύναμη. Καταλαβαίναμε ότι δεν είμαστε μόνοι!»*. Η απεργία διαρκείας των τραπεζοϋπαλλήλων έφερε πλάι-πλάι απεργούς και αντικαπιταλιστές έξω από τις πύλες των τραπεζών κάθε πρωί στην περιφρούρηση ενώ ακόμη και τα απεργιακά συλλαλητήρια αλληλεγγύης, η περικύκλωση έξω από την Βουλή με τύμπανα και βαρέλια σφραγίστηκαν από μια τέτοια ενότητα δράσης. Οι εργαζόμενοι έχουν μπροστά τους μεγάλες μάχες στις συγκοινωνίες, στην Ολυμπιακή, στις ΔΕΚΟ, στην παιδεία, στα εργοστάσια που κλείνουν και η αλληλεγγύη στους αγώνες τους είναι πολύτιμη για να μπορέσουν να νικήσουν. Με τέτοιες πρωτοβουλίες δράσης μπορούμε να εξασφαλίσουμε μαζική συμμετοχή του κόσμου των απεργιών και της αντίστασης στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ της Αθήνας.

Αντιπολεμικό κίνημα

Το 4ο ΕΚΦ μπορεί να γίνει το σημείο συνάντησης των χιλιάδων που βγήκαν στους δρόμους ενάντια στον πόλεμο και την κατοχή του Ιράκ. Η καμπάνια του αντιπολεμικού κινήματος στις ΗΠΑ κέρδισε νέα ορμή όταν συνδέθηκε με τους φτωχούς μαύρους της Ν.Ορλεάνης, όταν αυθόρμητα κόσμος πάνω στην πλημμυρισμένη πόλη έβλεπε να μην έρχονται ελικόπτερα να τον διασώσουν γιατί ο Μπους τα είχε στείλει να κυνηγάνε τους αντάρτες στο κατεχόμενο Ιράκ και το Αφγανιστάν, γιατί τα αντιπλημμυρικά έργα σταμάτησαν για να κλιμακωθούν οι πολεμικοί εξοπλισμοί και να στηριχτούν οι ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις. Οι συντονισμένες αντιπολεμικές διαδηλώσεις σε ΗΠΑ και Βρετανία στις 24 Σεπτέμβρη και οι εκδηλώσεις αλληλεγγύης σε άλλες χώρες δείχνουν ότι η διεθνής δυναμική που άνοιξε το ΕΚΦ στην Φλωρεντία με το κάλεσμα για την 15η Φλεβάρη 2003 συνεχίζεται.

Αντιπαραθέσεις

Οι πολιτικές δυσκολίες για να φτάσουμε σε ένα πετυχημένο ΕΚΦ στην Αθήνα έγιναν φανερές στην Προπαρασκευαστική της Κωνσταντινούπολης στις 23-25 Σεπτέμβρη. Υπήρχε μια αντίφαση. Οι τουρκικές και κουρδικές οργανώσεις έδωσαν παρόν μαζικά και υποσχέθηκαν ότι οι αγώνες τους ενάντια στον πόλεμο, την λιτότητα του ΔΝΤ, την καταπίεση των Κούρδων θα ακουστούν δυνατά στην Αθήνα με μια αποστολή χιλιάδων από τα συνδικάτα και τους αντικαπιταλιστές. Μας έδωσαν ελπιδοφόρες υποσχέσεις. Ομως, υπάρχουν δεξιές δυνάμεις μέσα στο ΕΚΦ με αντιλήψεις που προωθούν ξανά τις κεντροαριστερές συνεργασίες με στόχο την «μεταρρύθμιση της Ε.Ε.». Οι κοινοβουλευτικές εκλογές της Ιταλίας το 2006 βρίσκουν δυνάμεις όπως η Κομμουνιστική Επανίδρυση να προσανατολίζονται ανοικτά σε κυβερνητικές συνεργασίες με σοσιαλφιλελεύθερες δυνάμεις. Ο δημοκρατικός εκσυγχρονισμός της Ε.Ε. προβάλλεται ως το επόμενο βήμα για την συνέχιση της καμπάνιας του ΟΧΙ στο ευρωσύνταγμα από δυνάμεις όπως το Γαλλικό ΚΚ, η ATTAC Γαλλίας, συνδικαλιστικές οργανώσεις όπως η ιταλική CGIL και η ETUC,

Ισταμπούλ 24 Σεπτέμβρη. Αντιπροσωπείες από την προπαρασκευαστική επιτροπή του ΕΚΦ συμμετέχουν στην αντιπολεμική κινητοποίηση

η Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων. Την ίδια ώρα δυνάμεις της Αυτονομίας πριμοδοτούν τον κατακερματισμό του ΕΚΦ σαν άθροισμα διαφορετικών δικτύων χωρίς επιλογές και πολιτικές προτεραιότητες.

Πρόκειται για επιλογές που δοκιμάστηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες, στα χρόνια της οπισθοχώρησης του κινήματος με καταστροφικές συνέπειες. Ήταν η εποχή του κατακερματισμού, όπου κάθε κίνημα τράβαγε το μοναχικό του δρόμο. Η ιταλική Αυτονομία ήταν το ρεύμα που έκφρασε αυτή την λογική « ο καθένας έχει τις δικές του προτεραιότητες».

Ο ριζοσπαστισμός του Σιάτλ, της Πράγας και της Γένοβας ήταν το καλύτερο αντίδοτο σε αυτές τις ήττες και κατάφερε να ξαναφέρει την ελπίδα, την ενότητα του κινήματος και την προοπτική ότι μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο ξανά στο προσκήνιο. Αυτή την δυναμική χρειάζεται να υπερασπίσουμε τώρα και στο ΕΚΦ της Αθήνας.

Η νέα Αριστερά και το κίνημα

Είναι λοιπόν καλοδεχούμενη η ανοιχτή συζήτηση και αντιπαράθεση πάνω στα μεγάλα ζητήματα για να πάμε μπροστά και όχι πίσω. Η εμφάνιση μιας νέας Αριστεράς στην Ευρώπη που έχει σχέση με το νέο κίνημα είναι μια πραγματικότητα. Στην Βρετανία το RESPECT με την εκλογή του Τζώρτζ Γκάλογουεϊ έδειξε αυτή την δυναμική. Η μεγάλη επιτυχία του Αριστερού Κόμματος της Γερμανίας στηρίχτηκε στην σύνδεση αριστερών, συνδικαλιστών και ακτιβιστών που δέθηκαν στον κοινό αγώνα ενάντια στα ξεπουλήματα των εργατικών κατακτήσεων από την δεξιά σοσιαλδημοκρατία του Σρέντερ. Η συζήτηση για την εναλλακτική λύση δεν μπορεί να περιοριστεί σε αναζήτηση θεσμών που θα αντικαταστήσουν τους χρεοκοπημένους γραφειοκρατικούς μηχανισμούς της ΕΕ πάνω στους οποίους στηρίχτηκαν οι επιθετικές πολιτικές των κυβερνήσεων για ανατροπές στις εργασιακές σχέσεις, τα ωράρια, το ασφαλιστικό. Όπως υποστηρίζει ο Βιτόριο Ανιολέτο, η στρατηγική του «κινήματος των κινημάτων» πρέπει να πριμοδοτεί παγκόσμιες εναλλακτικές λύσεις και να ξεδιπλώνεται μέσα από μεγάλες καμπάνιες, όπως αυτή για την καταπολέμηση της φτώχειας και των ασθενειών στην Αφρική, ή κατά του πολέμου και των εξοπλισμών. Καλώς να ορίσουν λοιπόν οι φίλοι και οι φίλες από την νέα αριστερά της Ευρώπης από την Βρετανία, την Πορτογαλία, την Δανία, την Γερμανία. Έχουν να μας δώσουν την έμπνευση των επιτυχιών τους, έχουμε να συζητήσουμε όλοι μαζί τις εναλλακτικές λύσεις για το πώς θα γίνει εφικτός ένας άλλος κόσμος.

Χωρίς αποκλεισμούς

Πρόσφατα, στην Ελευθεροτυπία ο Δ.Λιοναράκης από την Greenpeace απηύθυνε το ερώτημα στην Οργανωτική Επιτροπή «αν έχουν θέση οι ΜΚΟ στο 4ο ΕΚΦ της Αθήνας» ή αν θα αποκλειστούν. Μάλιστα, υπενθύμισε τις διαδικασίες που οδήγησαν σειρά από ΜΚΟ να κρατηθούν έξω από το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ. Η διαδικασία ανάπτυξης του κινήματος μας στην Ελλάδα και διεθνώς κέρδισε από την συμμετοχή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που έβαλαν τον εαυτό τους στον αντίποδα των πολιτικών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Οι καμπάνιες για την κατάργηση των χρεών του αναπτυσσόμενου κόσμου, κατά της ασυδοσίας των πολυεθνικών, της καταστροφής των δασών του Αμαζονίου είναι συγκεκριμένα παραδείγματα. Με ΜΚΟ που ανοίγουν μέτωπα ενάντια στην καταστροφή του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή, τα μεταλλαγμένα, στην καταστολή των δημοκρατικών δικαιωμάτων, των μεταναστών όχι μόνο δεν έχουμε λόγους να βάζουμε διαχωριστικές γραμμές αποκλεισμού αλλά πρέπει να τις διευκολύνουμε να συμμετέχουν στο ΕΚΦ της Αθήνας.

Από την ίδρυση της Πρωτοβουλίας Πράγα 2000 και της ΓΕΝΟΒΑ 2001 είχαμε τέτοιο προσανατολισμό. Βλέπαμε ότι οι καμπάνιες κερδίζουν σε πλατύτητα και συμμετοχή όταν δίνεται η δυνατότητα σε άτομα με διαφορετικές προελεύσεις να συγκροτούν δράσεις και να παίρνουν πρωτοβουλίες. Οι δυνάμεις που συγκρότησαν το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ προτίμησαν την φόρμουλα του μετώπου οργανώσεων γύρω από τον Συνασπισμό. Η δημιουργία του Συντονιστικού της Οργανωτικής Επιτροπής του ΕΚΦ μετά από Πανελλαδική Συνέλευση είναι ένα βήμα για να διευκολυνθεί η κοινή δράση και η συντονισμένη προσπάθεια συνδικάτων, ΜΚΟ, της ΓΕΝΟΒΑ 20001,της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο, του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ και όλων των άλλων κινήσεων που θέλουν την επιτυχία του Ε.Κ.Φ στην Αθήνα.

Οι δυνατότητες υπάρχουν για να γίνει το ΕΚΦ της Αθήνας μαζικό και πετυχημένο. Χρειάζονται όμως και οι πρωτοβουλίες για να φτάσουμε εκεί. Η δράση μας στα μέτωπα αντίστασης ενάντια στον πόλεμο και την λιτότητα του Καραμανλή μέσα στους εργασιακούς χώρους, τα σχολεία, τις σχολές, τις γειτονιές είναι αυτή που μπορεί να ξεσηκώσει, να ενθουσιάσει και να φέρει χιλιάδες κόσμο στους δρόμους αλλά και στα «εργαστήρια ιδεών» του ΕΚΦ. Η δύναμη που φάνηκε στους δρόμους της Θεσσαλονίκης στις 10 Σεπτέμβρη πρέπει να είναι ο πρωταγωνιστής του Ευραπαικού Κοινωνικού Φόρουμ τον Απρίλη στην Αθήνα.

Πέτρος Κωνσταντίνου,
Συντονιστής Πρωτοβουλία ΓΕΝΟΒΑ 2001

ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΘΥΜΗΣΟΥ ΤΟ ‘93

Η ιστορία επαναλαμβάνεται;

Το φθινόπωρο άνοιξε με το συλλαλητήριο της Θεσσαλονίκης, ο Καραμανλής τα βρίσκει σκούρα. Η **Μαρία Στύλλου** εξηγεί πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε αυτή τη δυναμική

Ολη η Θεσσαλονίκη ήταν μια απέραντη λαοθάλασσα στις 10 Σεπτέμβρη. Χιλιάδες διαδηλωτές με τα πανό των συνδικάτων τους δονούσαν τους δρόμους με συνθήματα κατά της κυβέρνησης της ΝΔ. Η σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά και με όλα τα προηγούμενα συλλαλητήρια στη ΔΕΘ έβγαζε μάτια. Οχι μόνο αριθμητικά,αλλά και πολιτικά. Η συνεργασία με τη ΔΑΚΕ στην κορυφή, δεν εμπόδισε τους διαδηλωτές να κρατήσουν την πικέτα με το στοπ στον Καραμανλή, να τη φοράνε σε αυτοκόλλητο και να φωνάζουν “Καραμανλή θυμήσου το ‘93, απόψε θα σε ρίξουμε στην ανεργία”.

Η Θεσσαλονίκη ήταν σοκ για τη δεξιά και μέχρις ενός σημείου έκπληξη για την αριστερά. Η κυβέρνηση προσπάθησε να χρησιμοποιήσει τις προηγούμενες ημέρες το Βουλγαράκη, το Δήμαρχο και το νομάρχη Θεσσαλονίκης, για να σταματήσουν τη συμμετοχή. Ο υπουργός Δημόσιας Τάξης έκρουε τον κίνδυνο των επεισοδίων όπως στη Σύνοδο Κορυφής τον Ιούνιο του 2003 και ο Παπαγεωργόπουλος μαζί με τον Ψωμιάδη, ζητούσαν από τους Θεσσαλονικείς να μη συμμετάσχουν.

Δεν τους πέρασε! Η Θεσσαλονίκη θύμιζε τις μεγάλες στιγμές του εργατικού κινήματος, τα συλλαλητήρια του 1985 ενάντια στο πρόγραμμα λιτότητας του Σημίτη και του ασφαλιστικού το 2001.

Ηταν μια έκπληξη και για κομμάτια της αριστεράς, που πίστευαν ότι η διαδήλωση θα ήταν πολύ μικρότερη και γιατί ο κόσμος είναι απογοητευμένος και γιατί τα συνδικάτα δεν έχουν πια τη δύναμη να τον κινητοποιούν.

Αυτός που έχασε τη μπάλα, ήταν η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Ο Γιώργος Παπανδρέου και το στενό του επιτελείο, θεωρούσαν ότι ήταν πιο σημαντικό να οργανώσουν την υποδοχή του αρχηγού στη ΔΕΘ μετά από μια εβδομάδα, παρά το συλλαλητήριο. Κάποιοι απ’ αυτούς ήρθαν στο Αγαλμα του Βενιζέλου και έπαθαν την πλάκα τους.

Είναι δύσκολη η προσαρμογή. Η άποψη που επικρατεί στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ είναι ότι η κοινωνία έχει αλλάξει, ο κόσμος έχει συντηρητικοποιηθεί, γι’ αυτό ψήφισε και τη ΝΔ και άρα δε μας παίρνει για πολλά πολλά.

Δεν είναι η εξαίρεση

Η 10 Σεπτέμβρη δεν ήταν ένα απότομο ξέσπασμα που δεν θα έχει συνέχεια.Τουναντίον. Ακόμα και η ΓΣΕΕ μαζί με την ΑΔΕΔΥ, προγραμματίζουν πανεργατική απεργία και συλλαλητήριο στις αρχές Δεκέμβρη ενάντια στον προϋπολογισμό, έτσι ώστε να επαναληφθεί η Θεσσαλονίκη σε όλες τις πόλεις. Η ΑΔΕΔΥ καλεί για απεργία και στις 10 Νοέμβρη.

Η σύγκρουση με την κυβέρνηση της ΝΔ ξεκίνησε το 2004, αμέσως μετά τις εκλογές από τους συμβασιούχους. Ηταν οι 250.000 εργαζόμενοι που ο Καραμανλής είχε υποσχεθεί προεκλογικά ότι θα μονιμοποιούσε.

Αυτό μπορεί να θυμίζει τις απεργίες των συμβασιούχων επί Μητσοτάκη το 1991, μόνο που αυτή τη φορά, όχι μόνο αριθμητικά, αλλά ΄και πολιτικά, αυτός ο κόσμος είναι πολύ πιο δυνατός.

Στο μεγάλο συλλαλητήριο στις 14 Μάη του 2004, που συμμετείχαν συμβασιούχοι απ’ όλους τους χώρους, σχολεία, δήμους, νοσοκομεία, ΟΣΕ, υπουργεία, το σύνθημα που κυριαρχούσε ήταν: “ψεύτες, ψεύτες, ψεύτες...”. Είναι εντυπωσιακό δυο μήνες μετά τη νίκη της ΝΔ στις εκλογές, ο κόσμος να βγαίνει στους δρόμους μαζικά και να τους λέει ψεύτες.

Αυτή η διαδήλωση ανάγκασε τη ΓΣΕΕ να αλλάξει τακτική. Ενώ μέχρι τότε ήταν στην αναμονή, περιμένοντας να δει πως θα εξελιχθούν τα πράγματα, αποφάσισε να κηρύξει απεργία με αίτημα τη μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων για τις 3 Ιούνη.

Η δύναμη αυτού του κόσμου δεν ήταν μόνο οι διαδηλώσεις, αλλά και η συμμετοχή του στα συνδικάτα. Σε μια σειρά χώρους οι συμβασιούχοι είτε συμμετείχαν στα συνδικάτα των χώρων που δούλευαν, είτε εκεί που δεν υπήρχαν είχαν φτιάξει καινούργια.

Τα συνδικάτα των καθαριστριών σχολείων, των καθαριστριών του υπουργείου Οικονομικών, είχαν τη δύναμη να αναγκάσουν την κυβέρνηση να υποχωρήσει. Στην απεργία των συμβασιούχων το 1991, η βασική γραμμή ήταν οι μαζικές απολύσεις.

Το μεγάλο σοκ για τη ΝΔ ήταν το καλοκαίρι του 2004 με την προετοιμασία των Ολυμπιακών αγώνων. Αντί για “κατανόηση”, “συνεργασία” και “εθνική περηφάνεια”, οι εργαζόμενοι στον ΟΑΣΑ, στο ΕΣΥ, στους δήμους, ζητούσαν επίδομα για να δουλέψουν τον Αύγουστο για τους Ολυμπιακούς. Οι οδηγοί των λεωφορείων ζητούσαν 3.000 ευρώ έκτακτο επίδομα για την Ολυμπιάδα. Η

Θεσσαλονίκη: 10 Σεπτέμβρη. Το σύνθημα στο πανό τα λέει όλα

κυβέρνηση αναγκάστηκε να υποχωρήσει σε όλα, αλλιώς κινδύνευε να μην κουνηθεί τίποτα.

Η Ανοιξη του 2005 ξεκίνησε με μια επιτυχία της κυβέρνησης. Η συμφωνία ΔΑΚΕ - ΠΑΣΚΕ στον ΟΤΕ για την κατάργηση της μονιμότητας στους εργαζόμενους, άνοιγε το δρόμο για να γενικευτεί σε όλες τις ΔΕΚΟ. Ηταν αυτό που περίμενε η ΝΔ για να δώσει το πράσινο φως για επίθεση στις τράπεζες, στη ΔΕΗ, στις συγκοινωνίες. Επειδή ο στόχος της ειναι να προχωρήσει σε ιδιωτικοποίηση όλων των ΔΕΚΟ, η άρση της μονιμότητας και η κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων ήταν ένα απαραίτητο βήμα.

Η απεργία των τραπεζών για το ασφαλιστικό άλλαξε το κλίμα. Αντί η συμφωνία του ΟΤΕ να λειτουργήσει σα μοντέλο, λειτούργησε σαν το μαύρο πρόβατο. Σαν το παράδειγμα προς αποφυγή για όλα τα συνδικάτα της Κοινής Ωφελείας.

Η απεργία στις τράπεζες δεν άλλαξε μόνο το κλίμα, αλλά θύμισε τι σημαίνει οργάνωση της απεργίας. Γενικές συνελεύσεις, απεργιακές φρουρές (σταθερές και κινητές) που εμποδίζουν τους απεργοσπάστες να μπούνε μέσα, συλλαλητήρια και πάνω απ' όλα οργάνωση της μάχης με προοπτική το κέρδισμά της.

Η απήχηση που είχε η απεργία στις τράπεζες σε όλο το εργατικό κίνημα ήταν τεράστια. Ψηφίσματα συμπαράστασης από τα σωματεία, συμμετοχή άλλων εργαζομένων και ακτιβιστών στις απεργιακές φρουρές και πάνω απ´ όλα η απόφαση ότι δε θα μείνουν μόνοι τους. Η τρίωρη στάση της ΓΣΕΕ σε όλες τις ΔΕΚΟ την Πέμπτη 16 Ιούνη, έφερε μαζί τις τράπεζες, την ΕΥΔΑΠ, την ΠΟΣΤ, τους λιμενεργάτες του Πειραιά, τη ΔΕΗ - τους πάντες.Ηταν η πρώτη φορα που ακούστηκε το σύνθημα "Καραμανλή θυμίσου το '93, κάτω τα χέρια απ' τα ταμεία".

Μέσα σ' αυτή την περίοδο, η ΓΣΕΕ κάλεσε τρεις γενικές απεργίες: στις 11 Μάη, στις 24 Ιούνη και στις 26 Ιούλη. Ρεκόρ στα χρονικά, που μόνο με τις απεργίες ενάντια στο ασφαλιστικό του Γιαννίτση το 2001 μπορεί να συγκριθεί.

Μετά τη Θεσσαλονίκη, η συνέχεια είναι μπροστά μας. Οι κινητοποιήσεις των εργαζομένων της Ολυμπιακής, ανάγκασαν την κυβέρνηση σε κολοτούμπες. Στον ΟΑΣΑ αρνιόταν να επικυρώσει τη συλλογική σύμβαση, αλλά κάτω από τον κίνδυνο ενός δεύτερου μετώπου ταυτόχρονα με την Ολυμπιακή, το ´κλεισε γρήγορα. Αυτό δε σημαίνει ότι έχει κλείσει τίποτα, ούτε από τη μεριά της ΝΔ, ούτε από το εργατικό κίνημα.

Οι αλλαγές στις ιδέες

Το περιοδικό "Σοσιαλισμος από τα Κάτω" τεύχος Νο 48 (Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2003), κάνει την πρόβλεψη τρεις μήνες πριν από τις εκλογές ότι *"κανένας Καραμανλής και κανένας Αλογοσκούφης δε μπορεί να υπερπηδήσει τα όρια των εργατικών αντιστάσεων, ακόμα κι αν η Νέα Δημοκρατία καταφέρει να εξασφαλίσει καθαρή εντολή..."* (σελ.4)

Τρεις λόγοι έκαναν τους συντάκτες αυτού του περιοδικού να τολμήσουν αυτή την πρόβλεψη.

Ο πρώτος είναι η ανοιχτή χρεωκοπία του νεοφιλελεύθερου μοντέλου που στη δεκαετία του '90 έμοιαζε μονόδρομος. Τότε ο Μητσοτάκης κατέβαινε με το σύνθημα "η ελεύθερη αγορά είναι η λύση" και μάζευε ψήφους.

Τώρα ο Καραμανλής είχε σαν προεκλογικό σύνθημα "αλλαγή με κοινωνική δικαιοσύνη", που θύμιζε όχι Σημίτη αλλά Αντρέα. Ηξερε ότι αυτός ήταν ο μόνος τρόπος να κερδίσει τις εκλογές. Η απογοήτευση του κόσμου από το

ΠΑΣΟΚ δεν τον έστρεφε δεξιά, έστω κι αν ένα κομμάτι του ψήφισε τη δεξιά για να τιμωρήσει τους Σημίτηδες.

Αυτή η αλλαγή, είναι αποτέλεσμα της εμπειρίας του τι σήμαινε καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση στη δεκαετία του '90, αλλά και της εμφάνισης του καινούργιου κινήματος. Το Σιάτλ, η Πράγα, η Γένοβα και όλοι οι σταθμοί και οι μάχες αυτού του κινήματος, δεν ήταν φωτογραφίες και σκηνές στην τηλεόραση, αλλά μια καινούργια ελπίδα και μια άλλη προοπτική για όλους.

Ο δεύτερος λόγος ήταν η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας. Η σύγκρουση με τον Μητσοτάκη στην Ελλάδα, τη Θάτσερ στη Βρετανία, το Μπερλουσκόνι στην Ιταλία κ.ο.κ. έφερε στις κυβερνήσεις τα μέσα του '90 τους σοσιαλδημοκράτες στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Η ελπίδα που γεννήθηκε με τα αποτελέσματα των εκλογών έσβησε την επόμενη μέρα γιατί παντού τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά. Στην Ελλάδα της επταετίας του Σημίτη, η ψαλίδα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς έγινε τεράστια.

Είναι η περίοδος που η Ελλάδα έχει ψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης απ' ότι η υπόλοιπη Ευρώπη και όμως σύμφωνα με την Eurostat, οι μισθοί εδώ ήταν στο 64% των ευρωπαϊκών μισθών. Μια πρόσφατη έρευνα της Eurostat, διαπιστώνει ότι Ελλάδα και Πορτογαλία είναι πρωταθλήτριες της φτώχειας και ότι το 21% ή 2.200.000 στην Ελλάδα ζουν κάτω απ' το όριο της φτώχειας. Παρόμοια έρευνα έχει γίνει και από το ΕΚΚΕ για το 2003 - 2004.

Η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας στην Ευρώπη εκφράστηκε όχι πάντοτε με τον ίδιο τρόπο. Υπάρχει το παράδειγμα των προεδρικών εκλογών της Γαλλίας το 2002 όπου η απογοήτευση από τους σοσιαλιστές έφερε το Ζοσπέν στην τρίτη θέση και το Λεπέν στη δεύτερη και έβαλε τον αριστερό κόσμο στο φοβερό δίλημμα να ψηφίσει ή όχι Σιράκ στον δεύτερο γύρο.

Υπάρχουν όμως και τα παραδείγματα του Respect στη Βρετανία, του ΟΧΙ στο δημοψήφισμα για το ευρωσύνταγμα σε Γαλλία και Ολλανδία, η επιτυχία του αριστερού κόμματος και η τιμωρία των Μέρκελ και Σρέντερ στη Γερμανία.

Ολ' αυτά δε συμβαινουν μόνο στην Ευρώπη αλλά και στην Ελλάδα, που μπορεί να "μαύρισαν" το ΠΑΣΟΚ στις εκλογές, αυτό όμως δε σημαίνει στροφή δεξιά αλλά το αντίθετο.

Το στραπάτσο της ΝΔ δεν περιορίστηκε μόνο στις απεργίες. Η ματαίωση της επίσκεψης του Κόλιν Πάουελ μέσα στην Ολυμπιάδα πέρσι ήταν το χειρότερο στραπάτσο. Κανένα σχέδιο καταστολής και "αντιτρομοκρατικών" μονάδων μέσα και έξω απ' το στάδιο δε θα μπορούσε να σταματήσει το γιουχάισμα του υπουργού του Μπους. Οπως δε μπόρεσε να σταματήσει και τη διαδήλωση 5.000 ακτιβιστών στο κέντρο της Αθήνας μεσούσης της Ολυμπιάδας.

Τα εκατομμύρια στις 15 Φλεβάρη του 2003 σε όλο τον κόσμο, η ήττα του Μπους στο Ιράκ, το αντιπολεμικό κίνημα που ξεπέρασε επιθέσεις και προβοκάτσιες και συνέχισε να βάζει στο κέντρο του τη μάχη ενάντια στον ιμπεριαλισμό έχει γεμίσει τον κόσμο ξανά με αυτοπεποίθηση.

Ηταν εντυπωσιακό το αντιπολεμικό συλλαλητήριο που οργάνωσε η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο στις 19 Μάρτη φέτος, ένα από τα μεγαλύτερα αντιπολεμικά συλλαλητήρια από τότε που ξεκίνησε ο πόλεμος, παρ' όλο που κανένα από τα κόμματα της "μεγάλης" αντιπολίτευσης, ούτε το ΠΑΣΟΚ, ούτε το ΚΚΕ, ούτε ο ΣΥΝ το στήριξαν. Ηταν μόνο τα συνδικάτα, οι κινήσεις ειρήνης και χιλιάδες κόσμου που θεωρεί ότι αυτή η μάχη είναι δικιά του.

Αυτό είναι δύναμη και αυτός είναι ο λόγος που τα πράγματα σήμερα είναι διαφορετικά απ' ότι ήταν πριν δέκα χρόνια.

Διαψεύδοντας τις προβλέψεις τους

Οι προβλέψεις της κυβέρνησης της ΝΔ, διαψεύδονται όχι μόνο στο επίπεδο των αντιστάσεων αλλά και στο τι συμβαίνει στην οικονομία.

Οταν κέρδισε ο Καραμανλής τις εκλογές, πίστευε ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα συνεχίσει να είναι ψηλός όπως τα προηγούμενα χρόνια. Ελπιζε σε ένα ρυθμό πιο κοντά στο 5% και διαπίστωσε σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΝΤ και του ΟΟΣΑ ότι για το 2005 θα είναι κάτω από το 3% και πιο κοντά στο 2,5%. Αυτό σημαίνει όχι μόνο κόψιμο δουλειών, μεγαλύτερη ανεργία και μεγαλύτερη φτώχεια, αλλά και αύξηση των ελλειμμάτων. Το δημόσιο έλλειμμα για το 2004, προβλέπεται τελικά ότι θα είναι 6,6% του ΑΕΠ και πιθανό να ανέβει περισσότερο. Ο Αλογοσκούφης μασάει τη γλώσσα του, αλλά οι προβλέψεις για το 2005 μιλάνε για πιο κοντά στο 5%, που σημαίνει έλλειμμα κοντά στο διπλάσιο από το ρυθμό ανάπτυξης.

Εκτός από τις πιέσεις που έχουν από την Κομισιόν να το ρίξουν, η ανησυχία τους είναι με ποιόν τρόπο θα το καλύψουν. Ο Αλογοσκούφης έχει δώσει υπόσχεση στο ΣΕΒ να μειώσει τους φόρους και να εφαρμόσει από το 2007 τον περίφημο ενιαίο φορολογικό συντελεστή του 25% για όλα τα εισοδήματα. Με τα ελλείματα τυόσο ψηλά και με τα έσοδα από τους φόρους να πέφτουν, το μόνο που σκέφτονται είναι τις επιθέσεις.

Για την κυβέρνηση αυτό σημαίνει να επιταχύνει τις ιδιωτικοποιήσεις των ΔΕΚΟ και γι' αυτό βιάζεται να ξεκινήσει γρήγορα, με τα φιλέτα της ΔΕΗ, της ΕΥΔΑΠ και του ΟΤΕ, ώστε να καλύψει ένα κομμάτι απ' το έλλειμμα και ταυτόχρονα να προχωρήσει σε περισσότερες περικοπές. Εάν φέτος η ΟΛΜΕ και η ΔΟΕ μιλάνε για μεγαλύτερα κενά στα σχολεία των εκπαιδευτικών, φανταστείτε τι θα γίνει αν συνεχίσουν.

Η οικονομική κρίση και οι αντιδράσεις έχουν αρχίσει να ροκανίζουν τα στηρίγματα της ΝΔ. , που της έδιναν τη δυνατότητα να εμφανίζεται σαν ένα κεντροδεξιό κόμμα, ανανεωμένο και διαφορετικό από την παλιά δεξιά. Η "ανεξαρτητοποίηση" της ΔΑΚΕ στο συλλαλητήριο της ΔΕΘ, η "έκρηξη" της ΔΑΚΕ στην Πάτρα που κατηγορεί την κυβέρνηση ότι στηρίζει τις ρεμούλες, τις σπατάλες και τη χλιδή στην "Πολιτιστική Πρωτεύουσα¨, δεν είναι τα μόνα σημάδια της πολιτικής κρίσης. Ο Κοκκινούλης από τον Θεσσαλικό κάμπο κατηγόρησε τον υπουργό Γεωργίας για σκάνδαλα και η κυβέρνηση αναγκάστηκε να διαγράψει βουλευτή της που έκανε δήλωση ότι "όλοι τα παίρνουν".

Αυτές οι εξελίξεις δεν αφήνουν ανεπηρέαστη, ούτε την ηγεσία της ΝΔ, ούτε το υπουργικό συμβούλιο. Προσπαθούν όλοι μαζί να τετραγωνίσουν τον κύκλο: Να προχωράνε στις επιθέσεις και ταυτόχρονα να κρατάνε το κεντροδεξιό προφίλ τους. Σε ένα χρόνο άλλωστε γίνονται δημοτικές εκλογές και κανένα 42% δεν εξασφαλίζει από μόνο του επιτυχίες. Η ανησυχία τους μεγαλώνει γιατί βλέπουν όχι μόνο τι έγινε στη Γερμανία, αλλά και τι γίνεται στην Ιταλία. Ο Μπερλουσκόνι πιέζεται να κηρύξει πιο σύντομα τις εκλογές, γιατί η κυβέρνησή του κλονίζεται από ένα σκάνδαλο του διοικητή της κεντρικής τράπεζας της Ιταλίας. Ενάμιση χρόνο μετά η ΝΔ να ανησυχεί για το ότι μπορεί να έχει την τύχη της Μέρκελ και του Μπερλουσκόνι. Τι άλλο καλύτερο για μας.

Και η συνέχεια;

Η αντίληψη ότι από τους αγώνες μας μπορεί να κερδίσει το ΠΑΣΟΚ του Γιώργου Παπανδρέου γιατί αυτό υπαγορεύει το παιχνίδι του δικομματισμού είναι αβάσιμη.

Δεν βρισκόμαστε στο '93, όπου παρ' ολα

19 Μάρτη 2005. Η αντιπολεμική οργή έχει βάλει τη σφραγίδα της στις ιδέες του κόσμου

τα ζικ-ζακ και τις υπαναχωρήσεις η σοσιαλδημοκρατία κράταγε ακόμα το λούστρο της. Ηταν τέσσερα χρόνια από το '89 και η αριστερά έβγαινε απογοητευμένη και διαλυμένη από την κατάρρευση του Ανατολικού Μπλοκ κι αυτό λειτούργησε σαν ένας ακόμα λόγος υπέρ του ΠΑΣΟΚ.

Την αλλαγή σήμερα τη βλέπουμε σε όλη την Ευρώπη. Στη Γερμανία με το Αριστερό Κόμμα, στη Γαλλία όπου το 2002 στις προεδρικές εκλογές η συμμαχία των δυο επαναστατικών οργανώσεων, της Επαναστατικής Κομμουνιστικής Λίγκας και της Εργατικής Πάλης λειτούργησε σαν πόλος για τα μέλη και τους οπαδούς του σοσιαλιστικού κόμματος και έτσι έφτασε το μεγαλύτερο ποσοστό της άκρας αριστεράς στη Γαλλία, στο 10% (ψηλότερα και από το Κ.Κ.Γ.).

Τα ίδια και στην Αγγλία, όπου το Respect, σε μια σειρά από εκλογικές περιφέρειες, ήρθε δεύτερο μετά το Εργατικό κόμμα, εκτός από το Ανατολικό Λονδίνο που ήρθε πρώτο, εκλέγοντας τον Τζορτζ Γκάλογουέι.

Το να εξελιχθούνε έτσι τα πράγματα και στην Ελλάδα, δεν είναι αυτόματο. Δεν φτάνουν οι ευχές, ότι θέλουμε μια νέα Αριστερά έξω από τη σοσιαλδημοκρατία και πιο δυνατή από ότι έχει υπαρξει μέχρι σήμερα.

Αυτή η διαδικασία είναι δύσκολη και εξαρτάται βασικά από τρία πράγματα.

Το πρώτο και κύριο είναι η στήριξη των αγώνων ενάντια στην κυβέρνηση. Η συμπαράσταση και η αλληλεγγύη στις απεργίες, παίζει τεράστιο ρόλο για να μη μένουν μόνες τους, αλλά δε φτάνει μόνο αυτό.

Χρειάζεται η σύνδεση με τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ, που είναι η πλειοψηφία του κόσμου μέσα στις απεργίες. Ξέρουμε ότι οι ηγεσίες των συνδικάτων πολλές φορές υποχωρούν όταν οι μάχες χοντραίνουν και βρισκόμαστε μπροστά σε μεγάλες συγκρούσεις. Αυτό είναι το κρίσιμο σημείο για να κινηθεί η βάση ανεξάρτητα. Πώς μπορούμε να το πετύχουμε αυτό;

Θα βρεθούμε αυτή την περίοδο μπροστά σε τέτοια διλήμματα και η τακτική: ή συμβιβάζομαι με τη συνδικαλιστική ηγεσία ή καταγγέλω και αποχωρώ, είναι και στις δυο περιπτώσεις καταστροφική. Δε χτίζει και δε δυναμώνει τη σύγκρουση με την κυβέρνηση της ΝΔ , αντίθετα της αφήνει ξανά τα περιθώρια της ανασύνταξης. Η Αριστερά πρέπει να μπορεί να συσπειρώνει τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ που θέλει να παλαίψει.

Το δεύτερο ζήτημα είναι η προοπτική. Χρειάζεται η συζήτηση με τον κόσμο που παλεύουμε μαζί, γιατί η επιστροφή στην παλιά "καλή" σοσιαλδημοκρατία, είναι αδιέξοδη. Η κρίση του νεοφιλελευθερισμού, έχει ξαναφέρει στο προσκήνιο τις απόψεις ενός νέου Κεϋνσιανισμού. Ακόμα και στα καινούργια κομμάτια της Αριστεράς, κυκλοφορούν αυτές οι απόψεις, όχι μόνο στις ηγεσίες τους αλλά και στον ίδιο τον κόσμο. Χρειάζεται συντροφική εξήγηση γιατί η αντικαπιταλιστική προοπτική, γιατί ένας κόσμος χωρίς καπιταλισμό, είναι ο δρόμος για να τελειώνουμε με πολέμους, φτώχεια και περιβαλλοντολογικές καταστροφές. Αυτή η συζήτηση έχει ανοίξει με μαζικούς όρους πια και χρειάζεται η Αριστερά να βρίσκεται μέσα και να κερδίζει.

Η ύπαρξη του επαναστατικού κόμματος μέσα σ' αυτές τις συνθήκες κάνει τη διαφορά. Οι επαναστάτες είναι το κέντρο πρωτοβουλιών και για τη στήριξη των αγώνων και για την προοπτική τους.

Η διαπίστωση των απεργών στις τράπεζες ότι *"εμείς πήραμε το ρίσκο, η δική σας συμμετοχή μας έδειξε πως δεν είμαστε μόνοι μας"*, θέλουμε να ακούγεται πιο συχνά όχι μόνο στις απεργίες και τις κινητοποιήσεις. Ετσι θα γίνει μαζική η προοπτική μιας αντικαπιταλιστικής αριστεράς έξω από τη σοσιαλδημοκρατία.

Ποιος φοβάται την Κίνα;

Είναι ο νέος οικονομικός γίγαντας μια “απειλή για όλους” ή ένα “αντίπαλο δέος” για τον πλανητάρχη; Ο **Πάνος Γκαργκάνας** μας προσκαλεί να ξεφύγουμε από τα κλισέ και θυμίζει τους ταξικούς αγώνες στην Κίνα.

“Η εποχή μας είναι η δεύτερη περίοδος οικονομικής παγκοσμιοποίησης από τον καιρό της βιομηχανικής επανάστασης. Η πρώτη άρχισε στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και έληξε με μια σειρά πολιτικές και οικονομικές καταστροφές στο πρώτο μισό του 20ου. Η αποφυγή τέτοιων καταστροφών αυτή τη φορά θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις σχέσεις ανάμεσα στις ΗΠΑ και μια ανερχόμενη Κίνα”.

(εφημερίδα Financial Times, 15/9/05)

Το τελευταίο διάστημα η Κίνα βρίσκεται στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης την αντιμετωπίζουν ήδη σαν μια ανερχόμενη μεγάλη δύναμη. Ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα, σχεδόν κάθε εξέλιξη έχει φτάσει να συνδέεται με την Κίνα. Ανεβαίνει η τιμή του πετρελαίου; Βασικός παράγοντας θεωρείται η αύξηση της ζήτησης στην παγκόσμια αγορά, λόγω των αναγκών της Κίνας για εισαγωγές πετρελαίου. Υπάρχει κρίση στους κλάδους δέρματος και υματισμού; Φταίνε οι κινέζικες εξαγωγές που έχουν κατακλύσει τις αγορές. Ακόμα και για την αστάθεια και τις ανισορροπίες στο διεθνές νομισματικό σύστημα, οι σχολιαστές αλλά και οι τραπεζίτες στρέφονται προς την Κίνα για να απαιτήσουν ανατίμηση του εθνικού νομίσματός της, ώστε να ανακουφιστεί το δολλάριο.

Το μέγεθος της κινέζικης οικονομίας, την τοποθετεί αναμφισβήτητα ανάμεσα στους κορυφαίους παίκτες. Βρίσκεται στην τρίτη θέση, πίσω από τη Γερμανία και τις ΗΠΑ, αλλά πάνω απ’ την Ιαπωνία, στον τομέα εξαγωγών εμπορευμάτων. Είναι αποδέκτης τεράστιων εισροών για επενδύσεις απ’ όλο τον κόσμο, καθώς κάθε πολυεθνική αισθάνεται την ανάγκη να αποκτήσει εργοστάσια στην Κίνα. Ο ΟΟΣΑ, σε ειδική έκθεσή του, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 16 Σεπτέμβρη, προβλέπει ότι το 2010 η Κίνα θα γίνει νούμερο ένα εξαγωγέας στον κόσμο και η οικονομία της θα βρίσκεται στην τέταρτη θέση. Ήδη σήμερα η κεντρική τράπεζα της Κίνας, παίζει ιδιαίτερο ρόλο στη διεθνή σκηνή, καθώς κάθεται πάνω σ’ ένα βουνό από συναλλαγματικά αποθέματα, τα οποία τοποθετεί σε αμερικανικά κρατικά ομόλογα, διευκολύνοντας έτσι τις ΗΠΑ να αντιμετωπίσουν τα ελείμματά τους.

Η σχέση ανάμεσα στο κινεζικό εμπορικό πλεόνασμα και την αμερικανική οικονομική πολιτική, έχει γίνει ένα από τα πιο πολυσυζητημένα θέματα. Η αμερικανική Γερουσία, απειλεί να ψηφίσει την “τροπολογία Scehumer”, σύμφωνα με την οποία πρέπει να επιβληθεί δασμός 27,5% σε όλα τα κινέζικα είδη που εισάγονται στις ΗΠΑ, αν η Κίνα δεν ανατιμήσει το νόμισμά της κατά 10-20%. Απέναντι σ’ αυτούς που απειλούν μ’ έναν εμπορικό πόλεμο όμως, υπάρχουν άλλες απόψεις που υπενθυμίζουν ότι η πολιτική των χαμηλών επιτοκίων στις ΗΠΑ εξαρτάται από τις κινέζικες επενδύσεις στα αμερικανικά ομόλογα. Ο Τζόζεφ Στίγκλιτς (Νόμπελ οικονομίας το 2001) γράφει σχετικά:

“Το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ θα μπορούσε να μειωθεί (αν γίνουν πιο ακριβά τα κινέζικα προϊόντα - σημείωση του μεταφραστή), αλλά αν αυτό συμβεί, οι εξελίξεις δε θα είναι ευχάριστες. Οι εγχώριες επενδύσεις (στις ΗΠΑ), ίσως πέσουν αν γίνει πράξη η επιθυμία για μείωση του κινεζικου εμπορικού πλεονάσματος. Αν η Κίνα πάψει να χρησιμοποιεί τα έσοδα από τις εξαγωγές της για να χρηματοδοτεί το κολοσσιαίο δημοσιονομικό έλλειμμα των ΗΠΑ, τα επιτόκια θα ανέβουν μεσομακροπρόθεσμα. Η οικονομική ύφεση και η μείωση των επενδύσεων μπορεί να αποδειχθεί ακόμη χειρότερη, αν η άνοδος των επιτοκίων σπάσει τη φούσκα στην αγορά ακινήτων”.

(Financial Times, 27/7/2005).

Για να το πούμε πιο απλά, η Κίνα, αγοράζοντας ομόλογα των ΗΠΑ με τα δολλάρια που κερδίζει από τις εξαγωγές της, διευκολύνει τους κερδοσκόπους να βρίσκουν φτηνό χρήμα για να κάνουν παιχνίδια με τις μετοχές, τα ακίνητα κλπ. Αυτό δημιουργεί διλήμματα στην άρχουσα τάξη των ΗΠΑ για τις προτεραιότητές της: απειλές εμπορικού πολέμου ή συνδιαχείριση της “φούσκας” με την Κίνα;

Ο ελληνικός καπιταλισμος, δεν εξαιρείται απ’ αυτά τα διλήμματα. Η ελληνική κυβέρνηση τοποθετήθηκε στο στρατόπεδο της Ιταλίας και των άλλων χωρών μελών της ΕΕ που απαιτούσαν να μπουν περιορισμοί στις κινέζικες εξαγωγές προς την Ευρώπη. Όμως την ίδια στιγμή, οι έλληνες εφοπλιστές έχουν εξασφαλίσει ένα φανταστικό μερίδιο στη ναυλαγορά της Κϊνας: το 60% των τάνκερ που μεταφέρουν πετρέλαιο προς τη χώρα αυτή ελέγχεται από ελληνικά συμφέροντα, σύμφωνα με δηλώσεις του Κινέζου πρέσβη στην Καθημερινή.

Ο Τόνι Μπλερ, που ασκεί την προεδρία της ΕΕ αυτό το εξάμηνο, πήγε στο Πεκίνο για να διαπραγματευτεί την εκτόνωση της απειλής ενός εμπορικού πολέμου και να διερευνήσει την προοπτική να αρχίσει η ΕΕ να πουλάει οπλικά συστήματα στην Κϊνα. Αλλά οι ΗΠΑ εξακολουθούν να μπλοκάρουν την πώληση όπλων από τη Δύση προς την Κίνα. Όλες οι

Πλατεία Τιεν Αν Μεν, 1989

δυτικές κυβερνήσεις έχουν σχιζοφρενική στάση απέναντι στη νέα ανερχόμενη δύναμη.

Ιδεολογικά, οι υποστηρικτές του καπιταλισμού θα ήθελαν να αξιοποιήσουν το παράδειγμα της Κίνας, σαν άλλο ένα "θαύμα της αγοράς". Εχουν επειγόντως ανάγκη από ένα καινούργιο παράδειγμα, μετά τα όσα έγιναν στην Αργεντινή και στις "Τίγρεις της Ασίας", που είχαν αποτελέσει την αιχμή του δόρατος στη δεκαετία του 1990.

Ομως η Κίνα δεν προσφέρεται ως διαφημιστικό πρότυπο για τους ιδεολογικούς απολογητές της Δύσης, για πολλούς λόγους. Δε μπορείς ταυτόχρονα να απειλείς με εμπορικό πόλεμο και να εκθειάζεις τα επιτεύγματα της αγοράς. Επίσης, στην περίπτωση της Κίνας, είναι δύσκολο να συγκαλυφθεί ο ρόλος του κρατικού καπιταλισμού, στην ανάδειξή της ως ανερχόμενου γίγαντα. Χωρίς την κολοσσιαία κρατική παρέμβαση που έφερε η επανάσταση του 1949, η Κίνα της "ελεύθερης αγοράς", μπορεί να βρισκόταν ακόμη στην υπανάπτυξη του όπιου, όπως ήταν μέχρι πριν 60 χρόνια. Οπως θα δούμε στη συνέχεια, η Κίνα ήταν μια μισσαποικία.

Τα διλήμματα δεν περιορίζονται στην οικονομία και στο ιδεολογικό μέτωπο. Όλοι οι αναλυτές συμφωνούν ότι το αυξανόμενο οικονομικό βάρος της Κίνας, θα της επιτρέψει έναν αυξημένο ρόλο διπλωματικά και στρατιωτικά, τουλάχιστον στην περιοχή της Ανατολικής Ασίας αν όχι παγκόσμια. Ο διαβόητος Πολ Γούλφοβιτς, υφυπουργός άμυνας του Μπους στην πρώτη τετραετία του και αφεντικό της Παγκόσμιας Τράπεζας στη συνέχεια, είχε περιγράψει ως εξής την εικόνα:

"Το τέλος του 20ου αιώνα μοιάζει με το τέλος του 19ου... Ο κόσμος αντιμετώπιζε, ή μάλλον πιο σωστά απέτυχε να αντιμετωπίσει την ανάδυση νέων σημαντικών δυνάμεων. Όχι μόνο η Ιαπωνία αποδεικνυόταν ισχυρή στην Ασία, αλλά η Γερμανία, που ούτε καν υπήρχε μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα, εξελισσόταν σε κυίαρχη δύναμη στην Ευρώπη. Σήμερα, η ίδια θεαματική οικονομική ανάπτυξη που περιορίζει τη φτώχεια, επεκτείνει το εμπόριο και αναδεικνύει νέα μεσοστρώματα, δημιουργεί νέες οικονομικές δυνάμεις και πιθανόν νέες στρατιωτικές, ιδιαίτερα στην Ασία... στην περίπτωση της Κίνας, υπάρχει το προφανές στοιχείο ότι προέρχεται από το περιθώριο. Συγκρίνοντας με το πέρασμα από το 19ο στον 20ο αιώνα, υπάρχει προφανής και ανησυχαστική αναλογία της Κίνας με τη Γερμανία, η οποία τότε αισθανόταν αποκλεισμένη από μια "θέσηστον ήλιο", πίστευε ότι αδικείται απ' τις άλλες δυνάμεις και ήταν αποφασισμένη να διεκδικήσει τη θέση που δικαιούται με εθνικιστική πυγμή".

(αναφέρεται στο βιβλίο του Άλεξ Καλλίνικος "Οι νέοι Μανδαρίνοι της Αμερικανικής Δύναμης")

Εδώ βλέπουμε με πολύ γλαφυρό τρόπο τις ανησυχίες της αμερικανικής άρχουσας τάξης ότι η Κίνα μπορεί να είναι στον 21ο αιώνα αυτό που ήταν η Γερμανία στον 20ο και κατά προέκταση ότι οι ΗΠΑ μπορεί να έχουν την τύχη της Βρεττανίας, που έχασε το θρόνο της "παγκόσμιας υπερδύναμης" μέσα σ' εκείνες τις ανακατατάξεις.

Μπορεί λοιπόν η Κίνα, να αναδειχθεί σε "αντίπαλο δέος" για την αμερικανική υπερδύναμη;

Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον πλανήτη, ελπίζουν να βρεθεί κάποια, οποιαδήποτε, δύναμη, που να βάλει φρένο στην αμερικανική ηγεμονία. Ισως η πιο διαδεδομένη ιδέα, είναι ότι η Ευρώπη κάποια στιγμή θα παίξει αυτό το ρόλο. Αλλά και για την Κίνα υπάρχουν αντίστοιχες αυταπάτες. Μάλιστα, μια μικρή μειοψηφία μπορεί να νομίζει ότι από εκεί ίσως προκύψει ένα σοσιαλιστικό "αντίπαλο δέος". Υπάρχουν Κομμουνιστικά Κόμματα, όπως το ΚΚΕ, που διατηρούν σχέσεις ακόμα με το ΚΚ της Κίνας.

Είναι απαραίτητο λοιπόν, να κάνουμε μια αναδρομή στην ιστορία, για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα. Οι αγώνες των εργατών και των αγροτών της Κίνας, έπαιξαν καίριο ρόλο για να ξεφύγει από το καθεστώς της αποικιακής δυστυχίας και να αρχίσει να αναδύεται σαν ανταγωνιστής των Μεγάλων Δυνάμεων, που κάποτε ασελγούσαν απάνω της. Αλλά για ένα μέλλον όπου η Κίνα δε θα είναι άλλη μια ιμπεριαλιστική δύναμη, η μόνη ελπίδα είναι μια νέα κινέζικη επανάσταση. Οι εκρηκτικές παραδόσεις των εργατών και των αγροτών της, κάνουν αυτή την ελπίδα βάσιμη.

Ιστορία

Η Κίνα έχει μια εντυπωσιακή ιστορία. Είναι μια από τις πρώτες κοιτίδες του ανθρώπινου πολιτισμού και για πολλούς αιώνες ήταν πιο αναπτυγμένη από οποιαδήποτε άλλη περιοχή του πλανήτη. Η Αυτοκρατορία των Τσιν, που ιδρύθηκε το 221 π.Χ. ήταν τόσο, αν όχι περισσότερο, μεγαλειώδης, όσο και η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Ο τάφος του πρώτου αυτοκράτορα που αναδείχθηκε από αρχαιολογική σκαπάνη σχετικά πρόσφατα, ήταν ένα φανταστικό μνημείο με χιλιάδες αγάλματα ενός ολόκληρου στρατού, που συνόδευε τον αυτοκράτορα. Υπολογίζεται ότι για την κατασκευή του, εργάστηκαν 700.000 άνθρωποι.

Αν την εποχή της Ρώμης, η Κίνα βρισκόταν σε συγκρίσιμα επίπεδα, στη συνέχεια αποσπάστηκε πολύ μπροστά. Το ατσάλι ανακαλύφθηκε εκεί, 1.500 χρόνια πριν απ' ότι στην Ευρώπη. Ο τροχός του νερόμυλου και ο τροχός για το καρότσι, 1000 χρόνια πριν από την Ευρώπη. Το έτος 1078 μ.Χ. , η Κίνα παρήγε 114.000 τόνους σίδηρο, κάτι που η Αγγλία πλησίασε μόνο την εποχή που άρχιζε η βιομηχανική επανάσταση (68.000 τόνοι το 1788, 700 χρόνια αργότερα). Ο θαυμασμός της Βενετίας για την Κίνα είναι ευρύτερα γνωστός, χάρη στα ταξίδια του Μάρκο Πόλο, που έφτασε στο Πεκίνο το 1275. Στον 15ο αιώνα, τα πλοία της Κίνας είχαν φτάσει στις ακτές της Ανατολικής Αφρικής, 75 χρόνια πριν φτάσουν οι μεγάλοι Πορτογάλοι εξερευνητές.

Πώς έγινε και μια τέτοια κοινωνία, κατάντησε να λεηλατείται από τις ΕυρωπαΪκές Δυνάμεις στη σύγχρονη εποχή; Η ίδια η ανάπτυξη της προκαπιταλιστικής Κινας, αποδείχθηκε εμπόδιο στο πέρασμά της στον καπιταλισμό. Η ανάπτυξη μιας αστικής τάξης από εμπόρους και εφοπλιστές, είχε φέρει στην Κίνα φαινόμενα σαν της Ευρωπαϊκής Αναγέννησης, περίπου την ίδια περίοδο. Αλλά ενώ στην Ευρώπη ακολούθησε μια εποχή αστικών επαναστάσεων, στην Κίνα

Μια νέα εργατική τάξη μεγαλώνει στα εργοστάσια της Κίνας

αυτός ο δρόμος μπλοκαρίστηκε από τον ίδιο τον όγκο της παλιάς άρχουσας τάξης και του κράτους της. Οπως γράφει ο Κρις Χάρμαν στο βιβλίο του : "A People's History of the World" :

"Η ιδιαιτερότητα της Κίνας που εξασθένησε την ικανότητα των εμπόρων της να μετασχηματιστούν σε ολόπλευρη καπιταλιστική τάξη, ήταν υλική και όχι ιδεολογική. Είχαν μεγαλύτερη εξάρτηση από τους αξιωματούχους της κρατικής μηχανής, σε σύγκριση με την Ευρώπη του 17ου - 18ου αιώνα. Γιατί οι κρατικοί αξιωματούχοι ήταν απαραίτητοι για τη διαχείριση ενός σημαντικού μέσου παραγωγής - του τεράστιου δικτύου καναλιών και αρδευτικών έργων". (σελ. 114).

Το 1433 ο Αυτοκράτορας έδωσε εντολή να καταστραφούν οι στόλοι και να απαγορευτούν τα ταξίδια των εμπόρων από τα κινέζικα λιμάνια προς την Ινδία και την Αφρική. Στην κρίσιμη καμπή που άνοιγε η περίοδος των Κολόμβων και των Μαγελάνων, η παλιά άρχουσα τάξη έκοψε τα χέρια των εμπόρων της Κίνας, γιατί φοβήθηκε μια νέα, ανερχόμενη τάξη. Αγροτικές εξεγέρσεις με τεράστιες διαστάσεις έγιναν ξανά και ξανά στην ΚΪνα, αλλά ποτέ δε βρήκαν μια ηγεσία που να τις μετατρέψει σε αστικές επαναστάσεις.

Παρ' όλα αυτά, η Κίνα εξακολούθησε μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα, να είναι το μεγαλύτερο και το πλουσιότερο κράτος στον κόσμο. Χρειάστηκαν βίαιες επεμβάσεις από τις Ευρωπαϊκές Μεγάλες Δυνάμεις, για να βυθιστεί η Κίνα στο μισαποικιακό καθεστώς που τη σημάδεψε τους δυο τελευταίους αιώνες.

Πόλεμος Οπίου

Οι "Πόλεμοι του Οπίου" που εξαπέλυσαν η Βρετανία και η Γαλλία το 1842 και το 1858, έπαιξαν αυτό το ρόλο. Τσάκισαν στρατιωτικά τον Αυτοκράτορα, άφησαν τυπικά το θρόνο του άθικτο, αλλά τον περιόρισαν σε ένα σύμβολο "ανεξάρτητης" Κίνας, που στην πράξη άρχισε να μοιράζεται σε ζώνες επιρροής των Μεγάλων Δυνάμεων. Δίπλα στη Βρεττανία και τη Γαλλία, προστέθηκαν η Γερμανία, η Ρωσία, η Ιαπωνία, που κάθε μια διέθετε δικές της "παραχωρήσεις" , ολόκληρες περιοχές με ειδικά οικονομικά και διπλωματικά προνόμια. Γύρω γύρω, υπήρξε ανοιχτή αρπαγή. Η Γαλλία πήρε την Καμπότζη το 1884, η Βρετανία τη Βιρμανία το 1886, η Ρωσία την Μαντσουρία και η Ιαπωνία την Κορέα το 1894.

Ο όρος "κομπραδόρικη αστική τάξη", μπήκε στο διεθνές λεξιλόγιο για να περιγράψει τα νέα αφεντικά της γονατισμένης Κίνας. Στην ύπαιθρο κυριαρχούσαν οι παλιές οικογένειες γαιοκτημόνων που κρατούσαν τους αγρότες κολίγους στα κτήματά τους. Γόνοι αυτών των οικογενειών, με διάφορους δεσμούς μαζί τους, οι "κομπραδόροι" ήταν οι νέοι έμποροι που μεσολαβούσαν ανάμεσα στις μεγάλες ξένες επιχειρήσεις που είχαν τις προνομιακές βάσεις τους στην Καντόνα, στο Χονγκ-Κονγκ, στη Σαγκάη και στην αγροτική αγορά στο εσωτερικό της Κίνας. Δεν ήθελαν να συγκρουστούν, ούτε με τους γαιοκτήμονες, ούτε με τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα και ήταν το στήριγμα των τοπικών πολεμάρχων που διοικούσαν στην πράξη τις διάφορες επαρχίες της Κίνας. Το 1911 καταργήθηκε και τυπικά ο Θρόνος, η Κίνα έγινε "Αβασίλευτη Δημοκρατία", αλλά στην πραγματικότητα οι τοπικοί πολέμαρχοι κυβερνούσαν και συγκρούονταν μεταξύ τους, ανάλογα με το πού τους έσπρωχνε το γαϊτανάκι των ανταγωνισμών των Μεγάλων Δυνάμεων.

Η αντίστροφη μέτρηση γι' αυτή την άθλια παλιά τάξη πραγμάτων, άρχισε στις 4 Μάη 1919, όταν ξέσπασαν φοιτητικές διαδηλώσεις και εργατικές απεργίες κατά της Συνθήκης των Βερσαλλιών". Οι νικήτριες δυνάμεις του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, μοίραζαν τον κόσμο και οι παραχωρήσεις στην Ιαπωνική αρπακτικότητα, εξαγρίωσαν τους φτωχούς της Κίνας. Ενα χρόνο αργότερα, το 1920, ιδρύθηκε το Κ.Κ. Κίνας και το 1925-27, έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στην πρώτη κινέζικη εργατική επανάσταση.

Η εργατική τάξη της Κίνας τότε ήταν νέα και μικρή για το σύνολο της χώρας, αλλά εξαιρετικά δυναμική και συγκεντρωμένη στις μεγάλες πόλεις - λιμάνια. Το απεργιακό κύμα της δεκαετίας του '20 σήμαινε ότι περίπου 3.000.000 εργάτες σε σύνολο 15.000.000 ήταν συνδικαλισμένοι. Μια μεγάλη απεργία, με κέντρο το λιμάνι του Χονγκ - Κονγκ το καλοκαίρι του 2005, έφτασε να παραλύσει τις βρετανικές αρχές και να δώσει μια πρόγευση για τις δυνατότητες που ανοίγονταν.

Το 1926 - 27 οι εργάτες της Καντόνας εξεγέρθηκαν, το παράδειγμά τους ξεσήκωσε τους αγρότες στις επαρχίες, η συμμαχία εργατών - αγροτών έφερε τη νίκη και στη Σαγκάη, όλες οι περιοχές της Κίνας ανάμεσα στα δυοαυτά μεγάλα κέντρα ης επανάστασης βρ'ισκονταν στα πρόθυρα της ανατροπής του παλιού μισοαποικιακού καθεστώτος.

Ομως η ηγεσία του Κ.Κ. Κίνας, βρισκόταν κάτω από τον έλεγχο του Στάλιν, ο οποίος θεωρούσε ότι ο ηγέτης των εθνικιστών της Κίνας, ο στρατηγός Τσανγκ Κάι Σεκ, ήταν ένας αξιόπιστος σύμμαχος. Οι Κινέζοι κομμουνιστές, πήραν εντολές να παραδώσουν τα όπλα στο στρατό του Κουομιντάγκ, του κόμματος της αστικής τάξης. Το "ευχαριστώ" του Τσανγκ Κάι Σεκ, ήταν να στρέψει τα όπλα κατά των εξεγερμένων εργατών. Τον Απρίλη του 1927, πάνω από 50.000 σφαγιάστηκαν στη Σαγκάη και το φθινόπωρο εκείνης της χρονιάς, η σφαγή επαναλήφθηκε στην Καντόνα. Τα συνδικάτα διαλύθηκαν και η δύναμη του ΚΚ περιορίστηκε σ' ένα μικρό θύλακα ανταρτών στα βουνά που βρίσκονται στα σύνορα των επαρχιών Χουάν και Γιανξί.

Το κόστος εκείνης της χαμένης επανάστασης ήταν τεράστιο. Η Κίνα πισωγύρισε στις αθλιότητες και τις λεηλασίες των πολεμάρχων των "κομπραδόρων" και των Μεγάλων Δυνάμεων για άλλα είκοσι χρόνια. Μεγάλο μέρος απ' αυτά ήταν χρόνια Γιαπωνέζικης Κατοχής, με απίστευτες θηριωδίες το 1937 - 1945. Το ΚΚ αποκόπηκε από τις πόλεις και την εργατική τάξη. Οταν το 1949 ο αντάρτικος στρατός του Μάο μπήκε νικητής στις πόλεις, το ΚΚ Κίνας πήρε την εξουσία, όχι σαν κόμμα των εργατών, αλλά σαν ένα πατριωτικό κόμμα επικεφαλής μιας "Συμμαχίας τεσσάρων τάξεων", με στόχο την οικοδόμηση μιας ισχυρής ανεξάρτητης κινέζικης οικονομίας.

Η Κίνα του Μάο, μπήκε στο δρόμο να επαναλάβει το παράδειγμα της Ρωσίας του Στάλιν. Μιλούσε για σοσιαλισμό, αλλά προσπαθούσε να χτίσει ένα δυνατό κρατικό καπιταλισμό.

Η συγκέντρωση ενός μεγάλου μέρους από τους πόρους της Κίνας στα χέρια του κράτους, έλυσε το πρόβλημα της σπατάλης του πλούτου από τους ξένους ιμπεριαλιστές και τους ντόπιους φίλους τους.

Το καθεστώς του Μάο απόχτησε τη δυνατότητα να κατευθύνει τη συσσώρευση σε μια τεράστια αναπτυξιακή προσπάθεια. Αλλά χωρίς εργατική δημοκρατία και εργατικό έλεγχο, αυτή η προσπάθεια πολύ γρήγορα έβαλε τεράστια βάρη στις πλάτες των εργατών και των αγροτών. Οπως ο Στάλιν χρησιμοποίησε σταχανοβίτικες μεθόδους εντατικοποίησης της εργασίας και βίαιες μεθόδους κολεκτιβοποίησης των αγροτών, έτσι και ο Μάο μπήκε στη ίδια διαδικασία, έχοντας επιπλέον κάποια πρόσθετα προβλήματα. Το εθνικό εισόδημα της Κίνας όταν ξεκινούσε την οικοδόμηση του κρατικού καπιταλισμού, ήταν τρεις φορές μικρότερο σε σύγκριση με τη Ρωσία της δεκαετίας του '30. Η αγροτιά της Κίνας, ήταν πιο εξατομικοποιημένη σε μικρά κτήματα. Και βέβαια η Ρωσία δεν ήταν μια "αδελφή κομμουνιστική χώρα" που θα βοηθούσε την Κίνα να αναπτυχθεί. Αντίθετα, η Ρωσία ήταν μια μεγάλη δύναμη, που ασκούσε στρατιωτικές πιέσεις. Το 1969, οι δυο χώρες έφτασαν σε ανοιχτές συγκρούσεις στον ποταμό Ουσούρι.

Πυρηνικά

Ολα αυτά σήμαιναν τεράστιες πιέσεις πάνω στον Μάο να επιταχύνει τους ρυθμούς ανάπτυξης και να αφιερώσει το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων πόρων στη βαριά βιομηχανία και στους στρατιωτικούς εξοπλισμούς. Η Κίνα έβαλε πλώρη να αποκτήσει πυρηνικό οπλοστάσιο. Υπολογίζεται ότι εκείνο το πρόγραμμα απορροφούσε περίπου το 25% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε εποχές που υπήρχε μεγάλη έλλειψη. Τα "πεντάχρονα πλάνα" αντί να φτάνουν και να ξεπερνούν τους φιλόδοξους στόχους τους, άρχισαν να σκοντάφτουν σε αποτυχίες, τόσο την περίοδο που ονομάστηκε "Μεγάλο Αλμα προς τα Μπρος" στα τέλη της δεκαετίας του '50, όσο και την περίοδο της "Πολιτιστικής Επανάστασης" στα τέλη της δεκαετίας του '60.

Ο ίδιος ο Μάο μπήκε επικεφαλής ενός ανοίγματος προς τη Δύση με τη λεγόμενη "διπλωματία του Πινγκ-Πονγκ" στη δεκαετία του 1970. Την εποχή που ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός έκανε τις χειρότερες θηριωδίες στο Βιετνάμ και στην Καμπότζη, ο Νίξον γινόταν δεκτός στο Πεκίνο. Οι διάδοχοι του Μάο, με πρωτεργάτη το Ντεγκ Χσιάο Πινγκ, ολοκλήρωσαν τη στροφή δίνοντας νέο προσανατολισμό, άνοιγμα στις διεθνείς αγορές για την κινέζικη βιομηχανία και περιθώρια ιδιωτικής πρωτοβουλίας για τους αγρότες.

Οι απολογητές της Δύσης, ισχυρίζονται ότι αυτό ήταν η απόδειξη της "ανωτερότητας της αγοράς". Στην πραγματικότητα, ο κινέζικος κρατικός καπιταλισμός, προχώρησε από μια αρχική φάση "πρωτόγονης συσσώρευσης" σε ένα στάδιο πιο προχωρημένης τεχνολογικής ανάπτυξης σε ορισμένους τομείς, σε συνεργασία με κεφάλαια της Δύσης. Εκατομμύρια αγρότες προλεταριοποιήθηκαν, αφήνοντας τα χωριά τους και αναζητώντας δουλειά στις εξαγωγικές βιομηχανίες της Σαγκάης και της Καντόνας. Οι παλιές οικονομικές κρίσεις των ανεκπλήρωτων πλάνων έμειναν στο παρελθόν, αλλά έγιναν επίκαιρες νέες κρίσεις, πιο συντονισμένες με την παγκόσμια αγορά, όπως η οικονομική ύφεση του 1989 και του 1998.

Μέσα σ' αυτή τη διαδρομή, οι εργατές της Κίνας, όχι μόνο συγκρότησαν μια εργατική τάξη ασύγκριτα μεγαλύτερη από τη δύναμη που έκανε την επανάσταση πριν 80 χρόνια,αλλά έδειξαν ξανά και ξανά τη μαχητική τους ικανότητα. Στο αποκορύφωμα της κρίσης της "Πολιτιστικής Επανάστασης", οι απεργίες του Δεκέμβρη 1966 - Γενάρη 1967, συγκλόνισαν το καθεστώς. Χρειάστηκε η επέμβαση του στρατού για να επαναφέρει την τάξη. Ακόμα πιο δραματικά φάνηκε αυτό το 1989, όταν η αποκατάσταση της τάξης έγινε με τανκς στην καρδιά του Πεκίνου, στην πλατεία Τιεν Αν Μεν. Δίπλα στους φοιτητές, είχαν ξεσηκωθεί και οι εργάτες, δημιουργώντας ανεξάρτητα συνδικάτα.

Σήμερα, η εργατική τάξη της Κίνας είναι ένας γίγαντας που όλοι φοβούνται την έκρηξή του, τόσο οι ηγέτες του Πεκίνου, όσο οι ηγέτες των πολυεθνικών και των κυβερνήσεων της Δύσης. Το μίγμα στις κινέζικες πόλεις είναι εκρηκτικό. Εκατομμύρια αγροτόπαιδα που έγιναν οικοδόμοι, είναι ένα δυναμικό σαν αυτό που συγκλόνισε την Αθήνα στα Ιουλιανά πριν 40 χρόνια. Εργάτες στις παραδοσιακές κρατικές βιομηχανίες, αντιμετωπίζουν τα σκάνδαλα του κλεισίματος και των ληστρικών ιδιωτικοποιήσεων. Υπάρχουν άπειρες ιστορίες απεργιών και διαδηλώσεων που σπάνια βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Ενώ στις νέες "αστραφτερές" βιομηχανίες που παράγουν τα εξαγωγικά προϊόντα, μια νέα εργατική τάξη έχει αρχίσει τις μάχες για ν' αποκτήσει συνδικαλισμό και να σπάσει το απόλυτο διευθυντικό δικαίωμα που επιβάλει την τελευταία λέξη της παραγωγικότητας, με μισθούς και ωράρια του 19ου αιώνα.

Εχοντας αυτή την εικόνα, ξέρουμε πού να στηρίξουμε τις ελπίδες μας. Οχι στους εμπορικούς πολέμους των δυτικών κυβερνήσεων σε βάρος των κινέζων εργατών. Ούτε στις αυταπάτες ότι η κινέζικη ηγεσία θα αποδειχθεί "αντίπαλο δέος" των ΗΠΑ και της ΕΕ. Αλλά στην οικοδόμηση της ενότητας ανάμεσα στο αντικαπιταλιστικό κίνημα της Δύσης και το αναδυόμενο κίνημα των κινέζων εργατών. Δεν είναι ουτοπία. Το Δεκέμβρη στο Χονγκ-Κονγκ χιλιάδες ακτιβιστές ετοιμάζονται να πολιορκήσουν τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Ενα κινέζικο "Σιάτλ" βρίσκεται στον ορίζοντα και δημιουργεί ελπίδες ότι το μέλλον θα έχει ξανά εικόνες με τη Σαγκάη και την Καντόνα στα χέρια των εργατών.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Το Απαρτχάιντ μετά τη Γάζα

Η αποχώρηση του Ισραήλ από τη Γάζα άνοιξε μια μεγάλη συζήτηση για το μέλλον της Παλαιστινιακής Αντίστασης. Ο **Νίκος Λούντος** δίνει την πραγματική εικόνα.

Ισως οι πανηγυρισμοί στη Γερμανία το 1989, όταν γκρεμιζόταν το τείχος του Βερολίνου να ωχριούν μπροστά σ' αυτό που έγινε στη Γάζα στα μέσα Σεπτέμβρη. Και οι πιο αισιόδοξοι αγωνιστές της Ιντιφάντα δεν πίστευαν ότι γκρέμιζαν το τείχος της Ράφαχ, ένα τείχος που ορθώθηκε το 1982 και χώρισε την πόλη στα δύο, ένα κομάτι έμεινε στον έλεγχο του Ισραήλ και το άλλο στην Αίγυπτο. Ολόκληρες οικογένειες είχαν κοπεί στα δύο. Τα μικρά παιδιά της παλαιστινιακής Ράφαχ δεν ήξεραν πώς μοιάζουν οι άνθρωποι έξω από τη Γάζα. Στην τεράστια φυλακή της Γάζας είχε ξαφνικά μπει έντονο φως από μια χαραμάδα που άνοιγαν οι ίδιοι οι Παλαιστίνιοι με τα χέρια τους.

Η αποχώρηση των εποίκων της Γάζας είχε γεμίσει με ενθουσιασμό τους Παλαιστίνιους από τον Αύγουστο. 40 χιλιάδες οπαδοί της Χαμάς πανηγύρισαν στην πόλη της Γάζας δίνοντας την υπόσχεση ότι θα συνεχίσουν τον αγώνα. Αντίστοιχοι πανηγυρισμοί οργανώθηκαν στο Λίβανο, τη Συρία και σε άλλες κοινότητες Παλαιστίνιων της διασποράς. Τώρα που έφυγαν και οι στρατιώτες ο ενθουσιασμός κορυφώθηκε.

Αξίζει να πανηγυρίζει κανείς γνωρίζοντας ότι δεν θα δολοφονηθούν άλλα παιδιά από ελεύθερους σκοπευτές, την ώρα που απλώνουν τα ρούχα στην ταράτσα, όπως η 16χρονη Ασμα και ο 13χρονος αδερφός της Αχμεντ τον περασμένο Μάη, ούτε παίζοντας ποδόσφαιρο σε απαγορευμένη περιοχή, όπως οι 15χρονοι Χάσαν, Ασραφ και Χάλεντ τον περασμένο Απρίλη. Για πρώτη φορά οι Παλαιστίνιοι της Γάζας θα μπορέσουν να πάνε στην παραλία χωρίς να φοβούνται ότι θα τους δολοφονήσουν στρατιώτες ή έποικοι. Μόνο γύρω από τον οικισμό Νετζαρίμ, τα 5 τελευταία χρόνια έχουν δολοφονηθεί 114 Παλαιστίνιοι, ανάμεσά τους 17 παιδιά κάτω των 16 ετών.

Οι σημαίες της Χαμάς, της Φατάχ και των κομμάτων της Αριστεράς υψώθηκαν όλες μαζί πάνω στα φυλάκια από όπου χτυπούσαν ελεύθεροι σκοπευτές, μέσα στους εποικισμούς, στα σημεία ελέγχου. Οποιοι κι αν ήταν οι συσχετισμοί που οδήγησαν τον Σαρόν σ' αυτήν την απεμπλοκή, το σίγουρο είναι ότι το ηθικό των Παλαιστίνιων ενισχύθηκε. Η δεύτερη Ιντιφάντα έχει ένα αδιαμφισβήτητο κεκτημένο 5 χρόνια μετά το ξέσπασμά της.

6000 όλμοι και πύραυλοι Κασάμ είχαν εκτοξευθεί από τους Παλαιστίνιους αυτά τα πέντε χρόνια κατά των μισητών εποικισμών. Μόνο ένας έποικος σκοτώθηκε από τις βολές αυτές. Οι φανατικοί ραβίνοι ισχυρίζονταν πως ο θεός παίρνει μια ρακέτα και αποκρούει τα παλαιστινιακά πυρά. Δεν ήταν όμως ο θεός, αλλά το ισραηλινό κράτος. Για να προστατεύει περίπου 9000 εποίκους στη Λωρίδα της Γάζας, το Ισραήλ έπρεπε να διαθέτει δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες και πακτωλό χρημάτων. Γύρω τους οι έποικοι είχαν σχεδόν 1,5 εκατομμύριο Παλαιστίνιους. Κι όμως αυτό το μικροσκοπικό ποσοστό (0,6%!) κατείχε το 25% της γης, το 40% της καλλιεργήσιμης γης και το περισσότερο νερό. Αυτές οι συνθήκες έχουν μετατρέψει τη Γάζα σε προπύργιο της Ιντιφάντα. Το Ισραήλ είχε αναγκαστεί να σηκώνει ένα τεράστιο βάρος για να διασφαλίζει τους εποικισμούς του, επιδεικνύοντας μια βαρβαρότητα που τροφοδοτούσε ξανά την αντίσταση. Πρόκειται για την κλασική συνταγή αποτυχίας των αποικιοκρατικών κατοχών.

Ο Μαχμούντ αλ-Ζάχαρ, εκπρόσωπος της Χαμάς στη Γάζα, που είδε το γιο του να σκοτώνεται όταν ισραηλινά αεροπλάνα βομβάρδισαν το σπίτι τους πριν από δύο χρόνια, εξήγησε στο αλ-Τζαζίρα με απλά λόγια τι σημαίνει η απεμπλοκή από τη Γάζα: *"Είναι η πρώτη φορά που ο Σιωνισμός υποχωρεί από κατεχόμενη παλαιστινιακή γη. Το γεγονός έχει ιστορική και συμβολική σημασία τεραστίων διαστάσεων. Ξεχάστε την καλή θέληση και την επιθυμία για ειρήνη! Κοιτάξτε, το Ισραήλ δεν θα αποφάσιζε να εγκαταλείψει τη Γάζα αν η Γάζα δεν είχε μετατραπεί σε ασήκωτο βάρος. Γίναμε ένα αγκάθι που πονούσε τα πλευρά του Ισραήλ. Με λίγα λόγια, το κόστος για να διατηρεί τη Γάζα υπό κατοχή είχε γίνει μεγαλύτερο και οδυνηρότερο από το να την αφήσει, και ο λόγος για όλα αυτά είναι η αντίσταση".*

Οι εποικισμοί της Γάζας ήταν σύμβολα του τερατώδους κατασκευάσματος που λέγεται Ισραήλ. Πώς αλλιώς μπορεί να περιγράψει κανείς τις οικογένειες των εποίκων που γέμιζαν τις πισίνες τους, γνωρίζοντας ότι 100 μέτρα πιο μακριά, εκατοντάδες μικρά παιδιά στέκονταν στην ουρά για να πιουν νερό από το βυτιοφόρο; Κι όμως. Οι Παλαιστίνιοι άντεξαν και δεν το έβαλαν κάτω, αυτά τα 38 χρόνια. Οπως λέει ο Παλαιστίνιος πολιτικός και ακτιβιστής Μουσταφά Μπαργούθι:

"Αυτή η επιτυχία ανήκει στους απλούς άντρες και γυναίκες και παιδιά της Παλαιστίνης που παρέμειναν στη γη τους αυτά τα 38 χρόνια καταστροφικής κατοχής και παρέμειναν σταθεροί στην πίστη τους ότι η δικαιοσύνη είναι με τη δική τους πλευρά. Η απεμπλοκή του Ισραήλ είναι άμεσο αποτέλεσμα της υπομονής τους και της προσαρμογής τους, και τώρα η κατοχή έχει μόνο ένα δρόμο να ακολουθήσει -προς τα πίσω".

Ομως δεν είναι μόνο η παλαιστινιακή Αντίσταση που οδήγησε στην απεμπλοκή. Πρόκειται για μια τακτική αναδίπλωση του Ισραήλ που δείχνει

Παλαιστινιακοί πανηγυρισμοί τη στιγμή που έσπασε το τείχος στη Ραφάχ

βαθύτερη κρίση.

Ο Σαρόν είχε εκλεγεί πρωθυπουργός το 2001 κάνοντας εκστρατεία ενάντια στον υποψήφιο του Εργατικού Κόμματος, Αμράμ Μίτζνα ο οποίος είχε στο προεκλογικό του πρόγραμμα την απεμπλοκή από τη Γάζα. Ο Σαρόν ήταν ταυτισμένος με τους εποίκους -κάποτε είχε κάνει τη δήλωση ότι "Η Γάζα είναι Ισραήλ όσο Ισραήλ είναι και το Τελ Αβίβ".

Αυτό που μεσολάβησε και έφερε το Σαρόν στη θέση του "προδότη" των εποίκων της Γάζας είναι η Αντίσταση στο Ιράκ. Η κρίση της αμερικάνικης κατοχής στο Ιράκ έχει βαθύνει πολύ. Το Ισραήλ είναι ένα κράτος που μοναδικό λόγο ύπαρξης έχει το να τρομοκρατεί και να "σταθεροποιεί" τη Μέση Ανατολή για χάρη των ιμπεριαλιστών. Οι επιλογές του μπορούν να ερμηνευθούν μόνο με βάση την ισορροπία δυνάμεων στην ευρύτερη περιοχή.

Τώρα βρισκόμαστε σε φάση αποσταθεροποίησης. Η Αντίσταση στο Ιράκ προκαλεί πανικό στους κατακτητές, ο Μπους κατρακυλάει στις δημοσκοπήσεις μέσα στις ΗΠΑ. Οι πάντες συγκρίνουν το Ιράκ με το Βιετνάμ. Η προοπτική μιας εισβολής στο Ιράν αλλά και στη Συρία μοιάζει σήμερα πιο μακρινή από ό,τι πριν δύο χρόνια.

Το Ιράν είναι σήμερα πιο ισχυρό και λόγω των εσωτερικών εξελίξεων μέσα στο Ιράκ και λόγω των τόσων μηνών αυξημένων τιμών στο πετρέλαιο. Ο νέος πρόεδρος του Ιράν, Αχμαντινετζάντ διατρανώνει ότι θα συνεχίσει το πυρηνικό του πρόγραμμα. Ο κατά Μπους "εκδημοκρατισμός" της Μέσης Ανατολής δεν έχει πάει βήμα μπροστά. Οι Αμερικάνοι δεν ξέρουν πότε και πώς θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν το Ιράκ.

Επειδή ο Μπους δεν μπορεί να έχει δύο μέτωπα ανοιχτά, βρίσκεται σε διαρκή προσπάθεια να κάνει συμφωνίες, να βρει καινούργιες τοπικές συμμαχίες, να σταθεροποιήσει τις φιλικές τους κυβερνήσεις ή να αναδείξει καινούργιες. Με πολιτικούς και όχι με στρατιωτικούς όρους. Αυτό είδαμε να συμβαίνει στο Λίβανο, αυτό έγινε με τις προεδρικές "εκλογές" στην Αίγυπτο. Η Παλαιστίνη δεν είναι έξω από αυτό το σκηνικό. Ο Αμπού Μάζεν ήταν η μεγαλύτερη ελπίδα του Μπους. Την ανάδειξή του στην ηγεσία της Παλαιστινιακής Αρχής μαγείρευαν οι ΗΠΑ πολύ πριν από το θάνατο του Αραφάτ. Για να μπορούν να δώσουν περιθώρια στον Αμπού Μάζεν να παίξει το ρόλο που θέλουν, οι Αμερικάνοι πίεσαν το Σαρόν να προχωρήσει στην απεμπλοκή από τη Γάζα.

Αυτή η βιασύνη εξηγεί και το παράδοξο φαινόμενο ότι ενώ οι υπολογισμοί για την "περιποίηση" των εποίκων είχαν γίνει από μήνες, έφτασαν τελικά να γίνονται παράπονα. Κάθε οικογένεια εποίκων κόστισε στο Ισραήλ περίπου 1,1 εκατομμύριο δολάρια. Πήρανε γη, βίλες και χρηματική αποζημίωση. Καμία σύγκριση με τους Παλαιστίνιους που όταν το Ισραήλ τους κατεδαφίζει τα σπίτια τους αφήνονται στη μοίρα τους. Παρόλα αυτά, λόγω της πίεσης για ολοκλήρωση του σχεδίου, υπήρχαν έποικοι που δεν είχαν πάρει την αποζημίωσή τους την ώρα που γίνονταν οι εκκενώσεις.

Το σκεπτικό των ΗΠΑ όμως δεν είναι μόνο "πολιτικό" αλλά και στρατιωτικό. Το Ισραήλ χρειάζεται να είναι έτοιμο για χειρισμό μιας τέτοιας μεγάλης κρίσης. Χρειάζεται να μπορεί να δείξει τα πυρηνικά του δόντια και να απειλήσει τα γειτονικά κράτη σε περίπτωση που η κρίση των ΗΠΑ στο Ιράκ δημιουργήσει ντόμινο κρίσης ή ριζοσπαστικής αλλαγής σε κάποια άλλη χώρα. Και για να μπορεί να το κάνει αυτό, το Ισραήλ δεν μπορεί να σηκώνει το βάρος των εποικισμών της Γάζας.

Την αδυναμία αυτή αναγκάστηκε να παραδεχθεί και ο Σαρόν στο τηλεοπτικό του μήνυμα αφού εκθείασε τους εποίκους είπε: "Η Γάζα δεν μπορεί να κρατηθεί για πάντα... Πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι ζουν εκεί και διπλασιάζουν τον αριθμό τους μέσα σε κάθε γενιά. Ζουν σε απίστευτα στριμωγμένα στρατόπεδα προσφύγων, μέσα στη φτώχεια και την εξαθλίωση, σε θερμοκήπια ολοένα αυξανόμενου μίσους, χωρίς καμιά ελπίδα στον ορίζοντα".

Η φράση κλειδί που παπαγαλίζουν οι Ισραηλινοί μετά την απεμπλοκή από τη Γάζα είναι: "Τώρα είναι σειρά των Αράβων να κάνουν το επόμενο βήμα". Και όντως υπήρξαν καλοθελητές ηγέτες κρατών που όντως το έκαναν το βήμα που ήθελε το Ισραήλ. Το ερώτημα που απασχολεί το αντιπολεμικό κίνημα είναι αν οι Παλαιστίνιοι θα ακολουθήσουν αυτήν την πορεία και η Ιντιφάντα

θα σταματήσει μετά την απεμπλοκή από τη Γάζα.

Ομως, οι Παλαιστίνιοι ξέρουν πολύ καλύτερα από τον καθένα τι πραγματικά συμβαίνει. Η απεμπλοκή των Ισραηλινών από τη Γάζα δεν σημαίνει και λήξη της κατοχής. Πόσο μάλλον που την ίδια στιγμή ο εποικισμός στη Δυτική Οχθη και στην Ιερουσαλήμ εντείνεται.

Η απεμπλοκή από τη Γάζα δεν μπορεί να συγκριθεί με την αποχώρηση των Ισραηλινών από το Λίβανο το 2000. Γιατί πολύ απλά η κατοχή της Γάζας δεν τελείωσε. Σύμφωνα με το άρθρο 3.1 της απόφασης του Ισραήλ, το Ισραήλ "ελέγχει τα σύνορα, τον εναέριο χώρο, την ακτογραμμή της Γάζας και κρατάει το δικαίωμα να αναλάβει στρατιωτική δράση κατά βούληση". Σύμφωνα με το άρθρο 10 τα ισραηλινά προϊόντα εισάγονται αφορολόγητα στη Γάζα, ενώ τα παλαιστινιακά προϊόντα φορολογούντα σκληρά για την είσοδο στο Ισραήλ.

Το Ισραήλ απέσυρε τους εποικισμούς του από τη Γάζα γιατί δεν μπορούσε να αντέξει το βάρος τους, οικονομικά και στρατιωτικά. Κινδύνευε να βρίσκεται "τσιτωμένο" την ώρα που ο πάτρωνας του, οι ΗΠΑ, είναι επίσης σε κατάσταση υπερέντασης λόγω της αντίστασης στο Ιράκ. Προτίμησε να συσφίξει τις γραμμές του, αλλά η βαρβαρότητα της κατοχής παραμένει και μπορεί άμεσα να δούμε τα πολύ άσχημα χαρακτηριστικά της.

Οπως λέει ένας Παλαιστίνιος που δούλευε σε ισραηλινό εποικισμό της Γάζας: *"Οι εποικισμοί χώριζαν τη Λωρίδα σε τρεις τέσσερις φυλακές. Τώρα θα ζούμε σε μία μεγάλη φυλακή - μια πιο άνετη φυλακή, αλλά όπως και να το κάνουμε, φυλακή".*

Βασική πρόκληση που διαγράφεται στον ορίζοντα είναι η επέκταση των εποικισμών της Δυτικής Οχθης και της Ιερουσαλήμ. Συνολικά οι Ισραηλινοί έποικοι στα κατεχόμενα του '67 είναι 450 χιλιάδες. Οι έποικοι της Γάζας ήταν ένα πολύ μικρό ποσοστό.

Το Ισραήλ επικεντρώνει ιδιαίτερα στην Ιερουσαλήμ. Τους τελευταίους μήνες το τείχος στον εποικισμό Μάαλε Αντουμίμ (ανατολικά της Ιερουσαλήμ) και Γκους Ετζιόν (νότια) προχώρησαν ταχύτατα.

Η μέθοδος που ακολουθεί το Ισραήλ στην Ιερουσαλήμ είναι ότι με το τείχος εντάσσει μεγάλους εποικισμούς, όπως η Μάαλε Αντουμίμ που έχει 25-30 χιλιάδες εποίκους στην Ιερουσαλήμ, ενώ παράλληλα, ξεκόβει παλαιστινιακά προάστια όπως η Αμπού Ντις. *"55.000 Παλαιστίνιοι στην 'κατά Ισραήλ Ιερουσαλήμ' και άλλοι 60.000 Παλαιστίνιοι της Ιερουσαλήμ αποκόπτονται από την πόλη τους"*, σύμφωνα με Δελτίο Τύπου της Παλαιστινιακής Αρχής στις 12 Αυγούστου. Ετσι από τη μία αρπάζει κομμάτια της Δυτικής Οχθης, που αργότερα μπορεί να ονομαστούν "εδαφικά τετελεσμένα" και από την άλλη διατηρεί την πληθυσμιακή αναλογία Ισραηλινών/Αράβων στην Ιερουσαλήμ στο σημερινό ποσοστό 73,5% έναντι 26,5%.

Το τείχος έρχεται να ολο.κληρώσει μια ρατσιστική στρατηγική που εφαρμόζεται από το '67. Οι Παλαιστίνιοι που αποκτούσαν σύζυγο από τη Δυτική Οχθη, έπρεπε να φύγουν από την Ιερουσαλήμ γιατί ο/η σύζυγός τους δεν θα αποκτούσε ποτέ δικαίωμα να εγκατασταθεί στην πόλη και τα παιδιά τους δεν θα θεωρούνταν κάτοικοι Ιερουσαλήμ. Οι φοιτητές που έφευγαν για να σπουδάσουν διαγράφονταν μέσα σε λίγα χρόνια από τα δημοτολόγια. Περισσότεροι από 70 χιλιάδες Παλαιστίνιοι της Ιερουσαλήμ έχουν αναγκαστεί να εγκατασταθούν στην Δυτική Οχθη.

Το τελευταίο δεκαήμερο του Αυγούστου έγινε η μεγαλύτερη κατεδάφιση μετά το '67 στην Ανατολική Ιερουσαλήμ. 88 σπίτια Παλαιστίνιων κατεδαφίστηκαν στο Σιλουάν, δήθεν για κατασκευή "αρχαιολογικού πάρκου". *"Ενώ εκκένωσε λιγότερες από 2000 κατοικίες στη Λωρίδα της Γάζας, το Ισραήλ κατασκεύασε εντανττικά μέσα στο 2005 περίπου 6.400 κατοικίες στη Δυτική Οχθη, κυρίως στην Ιερουσαλήμ"*, εξηγεί ο Υπουργός Σχεδιασμού της Παλαιστινιακής Αρχής, Γάσαν Χάτιμπ.

Αυτό το ακόρεστο κυνήγι γης του Ισραήλ έχει επεκταθεί ακόμη και στο πιο πυκνοκατοικημένο σημείο, στο αραβικό τμήμα της Παλιάς Πόλης, εκεί που σε κάθε οικογένεια 6 ατόμων, αντιστοιχούν 40 τετραγωνικά μέτρα. Στις 25 Ιούλη, το Ισραήλ ανακοίνωσε την ανέγερση 30 νέων κατοικιών για Ισραηλινούς μέσα στο αραβικό τμήμα. Είναι ξεκάθαρο πως το άγριο ξεπούλημα γης και κτιρίων σε ισραηλινούς επιχειρηματίες που έκανε το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων και ο Ειρηναίος δεν ήταν κανένα παίσμα. Μπορεί τα ΜΜΕ στην Ελλάδα να παρουσίασαν την ιστορία σαν μια ακόμη από τις "δραστηριότητες" του Απόστολου Βαβύλη, αλλά η υποστήριξη των δραστηριοτήτων του Πατριάρχη Ειρηναίου από τον Βαβύλη με την "ευλογία" του Χριστόδουλου ήταν κομμάτι της στρατηγικής του Ισραήλ για γκετοποίηση της Ιερουσαλήμ, στο πιο καυτό σημείο. Οι οργισμένες διαδηλώσεις των χριστιανών Παλαιστίνιων ανάγκασαν την ελληνική κυβέρνηση να καρατομήσει τον Ειρηναίο, αλλά η γη που ξεπουλήθηκε δεν γύρισε πίσω.

Από την απεμπλοκή των Ισραηλινών από τη Γάζα και την παράλληλη επιθετικότητα στη Δυτική Οχθη, το συμπέρασμα που βγαίνει για τους Παλαιστίνιους είναι πως η Ιντιφάντα έχει αποτελέσματα και πρέπει να συνεχιστεί. Και επειδή αυτό είναι το συμπέρασμα της πλειοψηφίας των Παλαιστίνιων, οι πολιτικές οργανώσεις προσπαθούν να το εξαργυρώσουν. Στις 21 Γενάρη θα γίνουν κοινοβουλευτικές εκλογές στις "αυτόνομες παλαιστινιακές περιοχές". Η Χαμάς για πρώτη φορά δεν θα μποϊκοτάρει τις εκλογές αλλά θα πάρει μέρος. Παράλληλα αποκάλυψε τα ονοματεπώνυμα των ηγετών της σε ολόκληρη τη Γάζα. Πρόκειται για επιλογές που δείχνουν πως η Χαμάς σκοπεύει να μπει πιο μαχητικά στο πολιτικό παιχνίδι, απομακρυνόμενη όλο και περισσότερο από τη ψευδή εικόνα της "φονταμενταλιστικής οργάνωσης".

Οι συμφωνίες για αυτές τις αλλαγές έγιναν στη συνάντηση του Κάιρου τον περασμένο Μάρτη. Η Χαμάς συμφώνησε με την Φατάχ (την οργάνωση που κυριαρχεί στην Παλαιστινιακή Αρχή) να κάνει βήματα για την ένταξή της στην πολιτική διαδικασία. Συγκεκριμένα συμφωνήθηκε ότι η Χαμάς θα ενταχθεί στην Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, την Οργάνωση που ιστορικά ένωνε όλες τις παλαιστινιακές οργανώσεις πλην των Ισλαμιστών, αλλά και ο εκλογικός νόμος με τον οποίο θα γίνουν οι εκλογές. Μετά τις εκλογές, η Χαμάς αναμένεται να πάρει θέσεις και στην κυβέρνηση.

Η Χαμάς έκρινε ότι πλέον μπορεί να "εξαργυρώσει" πολιτικά τη μαχητικότητα που έχει δείξει στα χρόνια της Ιντιφάντα και γενικότερα μετά το Οσλο το 1993. Οι τοπικές εκλογές που έγιναν τον περασμένο Δεκέμβρη ήταν μία πρόγευση, καθώς η Χαμάς πήρε περίπου το 40%, κερδίζοντας πλειοψηφίες ακόμη και σε προπύργια της Φατάχ στη Δυτική Οχθη. Οι πανηγυρισμοί της Χαμάς στην χωρίς εποίκους Γάζα ήταν μια υπενθύμιση: "Η δράση μας έδιωξε το Ισραήλ".

Στο εσωτερικό της Φατάχ ο ανταγωνισμός ανάμεσα στη νεολαία που θέλει τη συνέχιση της Ιντιφάντα και την παλιά ηγεσία που επιμένει στο δρόμο του συμβιβασμού οξύνεται. Ο ανταγωνισμός αυτός είχε φανεί ξεκάθαρα στις περσινές προεδρικές εκλογές όταν ο φυλακισμένος πρωταγωνιστής της Ιντιφάντα, Μαρουάν Μπαργούθι, απέσυρε την υποψηφιότητά του μόνο μετά από τις έντονες πιέσεις της ηγεσίας της Φατάχ. Τώρα η ηγεσία της Φατάχ κατάφερε να μεταθέσει το συνέδριο της Φατάχ για μετά τις εκλογές του Γενάρη, για να αποφύγει την ανάδειξη περισσότερων ριζοσπαστικών στελεχών της νεολαίας.

Το παλαιστινιακό κίνημα θα έχει σίγουρα μπροστά του να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις και νέες πιέσεις. Αυτό που θα καθορίσει τις δυνάμεις με τις οποίες οι Παλαιστίνιοι θα δώσουν τις επόμενες μάχες θα είναι η κρίση του Ιράκ και των άλλων αραβικών καθεστώτων που στηρίζουν οι ιμπεριαλιστές. Το αντιπολεμικό κίνημα έχει ακόμη πιο κρίσιμο ρόλο για να ενισχύσει αυτή την κρίση, παλεύοντας ενάντια στον πόλεμο, οργανώνοντας την αλληλεγγύη στην ιρακινή αντίσταση και κρατώντας την υπόθεση της Παλαιστίνης δεμένη με τον αγώνα ενάντια στην κατοχή του Ιράκ. Για να μπορέσουμε άμεσα να κάνουμε πραγματικότητα αυτό που προβλέπει η ισραηλινή συγγραφέας και ακτιβίστρια Τάνια Ράινχαρτ: *"Ετσι αποσυρθήκαμε από τη Γάζα. Αν οι ΗΠΑ συνεχίζουν να χάνουν έδαφος στο Ιράκ, θα αναγκαστούμε να αποσυρθούμε με τον ίδιο τρόπο και από τη Δυτική Οχθη".*

ΝΕΑ ΟΡ

Ο υγρό
του νεοσυν

Τρεις βδομάδες μετά, ο αριθμός των θυμάτων του τυφώνα Κατρίνα εξακολουθεί να παραμένει άγνωστος. Οι φτωχογειτονιές της Νέας Ορλεάνης, οι συνοικίες των Μαύρων που αποτελούσαν την πλειοψηφία των κατοίκων της πόλης, εξακολουθούν να είναι βυθισμένες στις λάσπες, τα νερά και τα σκουπίδια. Μόνο η "Γαλλική Συνοικία" και δυο-τρεις ακόμα πλούσιες, λευκές, συνοικίες που ήταν χτισμένες πάνω σε λόφους και φυσικά αναχώματα μοιάζουν να έχουν παραμείνει άθικτες. Από τον αέρα η Νέα Ορλεάνη θυμίζει τα χτυπημένα από τις "θεομηνίες" παράλια του Μπανγκλαντές - μιας από τις πιο φτωχές χώρες του κόσμου- και όχι με πρωτεύουσα της Λουϊζιάνα, μιας από τις 52 πολιτείες της πιο πλούσιας και ισχυρής χώρας του πλανήτη.

Η αστυνομία έχει σφραγίσει τις εισόδους της πόλης και μόνο με ειδική άδεια μπορεί κανείς να επιστρέψει. Ετσι και αλλιώς, όμως, η Νέα Ορλεάνη εξακολουθεί να είναι πρακτικά ακατοίκητη. Σύμφωνα με τις επίσημες εκτιμήσεις πάνω από 140.000 σπίτια έχουν πια καταστραφεί ολοκληρωτικά και είναι αδύνατο να ξανακατοικηθούν. Στην τελευταία απογραφή, το 2000, η Νέα Ορλεάνη είχε 485.000 κατοίκους: 140.000 σπίτια ακατοίκητα σημαίνει πρακτικά ότι η πόλη ολόκληρη είναι ακατοίκητη.

Η Νέα Ορλεάνη, ουσιαστικά, έχει πάψει να υπάρχει. Τα νερά θα φύγουν, οι λάσπες θα καθαριστούν και οι μπουλντόζες θα εξαφανίσουν τα σκουπίδια από τους δρόμους. Ο κόσμος, όμως, δύσκολα θα γυρίσει πίσω. Οι περισσότεροι ήταν φτωχοί -δεν είχαν ούτε δικό τους σπίτι, ούτε μόνιμη δουλειά, ούτε τίποτα. Ο Κατρίνα, που μετέτρεψε σε σκουπίδια ακόμα και αυτά τα λιγοστά τους υπάρχοντα, τους άφησε πάμφτωχους. Το μόνο που τους συνδέει με τις παλιές τους γειτονιές είναι ο πόνος για τους δικούς τους ανθρώπους που χάθηκαν από το πέρασμα του τυφώνα. Οι αρχές της πόλης υπολογίζουν ότι από τις 485 χιλιάδες μόνο οι μισοί θα θελήσουν να ξαναγυρίσουν.

Τι έφταιξε; Υπάρχουν ευθύνες για αυτή την "βιβλική" καταστροφή που απειλεί να μετατρέψει τώρα μια αμερικανική πόλη του 21ο αιώνα σε σύγχρονη Πομπηία;

Σίγουρα δεν έφταιγε ο ίδιος ο τυφώνας. Ο Κατρίνα ήταν, βέβαια, ασυνήθιστα ισχυρός -"κατηγορίας τέσσερα" σύμφωνα με την διαβάθμιση των μετεωρολόγων. Ο άνεμος που χτύπησε στις 29 Αυγούστου τις Πολιτείες της Λουϊζιάνα, του Μισισιπή και του Τέξας έτρεχε με ταχύτητες που ξεπερνούσαν τα 230 χιλιόμετρα την ώρα. Οι τυφώνες, όμως, είναι συνηθισμένο φαινόμενο στις νοτιοανατολικές Πολιτείες των ΗΠΑ και στα παράλια του Κόλπου του Μεξικού. Ο Αντριου που είχε σαρώσει την Φλόριντα το 1992 ανήκε στην "κατηγορία πέντε" -αλλά η Φλόριντα ούτε αποδεκατίστηκε, ούτε σβήστηκε από τον χάρτη. Τρεις μεγάλοι τυφώνες χτύπησαν τις ΗΠΑ την περασμένη χρονιά, όλοι "κατηγορίας τέσσερα": κανένας δεν άφησε πίσω τον θάνατο, τον πόνο και την καταστροφή που άφησε ο Κατρίνα.

Κάποιοι ρίχνουν τις ευθύνες στα ίδια τα θύματα της

Ο **Σωτήρης Κοντογιάννης** αναλύει τις αιτίες που έφεραν την καταστροφή στην καρδιά της πιο πλούσιας χώρας του κόσμου

Ο στρατός εκκενώνει πρόσφυγες στη Νέα Ορλεάνη

καταστροφής. Το μεγαλύτερο τμήμα της Νέας Ορλεάνης ήταν κάτω από το επίπεδο της θάλασσας. Η προστασία της από την υπερχείλιση του Μισισιπή και της Λίμνης Ποντσαρτρέιν στηριζόταν σε μια σειρά από τεχνητά αναχώματα και αντλίες. Τώρα, λένε οι κυνικοί -που μετράνε το πέρασμα του τυφώνα σε δολάρια, ισολογισμούς και αποζημιώσεις- οι κάτοικοι της Νέας Ορλεάνης πληρώνουν το τίμημα αυτής της "ριψοκίνδυνης επιλογής". Το πρόβλημα, γράφει το Economist -που διεκδικεί επάξια τον τίτλο όχι μόνο του πιο "έγκυρου" αλλά και του πιο κυνικού περιοδικού των καπιταλιστών σε ολόκληρο τον πλανήτη- είναι οι αποζημιώσεις που μοιράζει κάθε φορά το κράτος σε αυτούς που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές. Το κράτος, λεει, θα έπρεπε να αφήσει αυτή την προστασία στα χέρια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, στις ασφαλιστικές εταιρίες. *"Η εναλλακτική λύση θα ήταν να κάνει κανείς την ασφάλιση από φυσικές καταστροφές υποχρεωτική με τιμές που θα αντανακλούν το ύψος του κινδύνου... Αυτό θα στοίχιζε στους ιδιοκτήτες σπιτιών χρήματα και θα τους ανάγκαζε να είναι πιο προσεκτικοί για το πού μένουν...".*

Η πλειοψηφία των κατοίκων, όμως, της Νέας Ορλεάνης δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να διαλέξουν πού θα μείνουν. Η πλειοψηφία -δυο στους τρεις- ήταν Μαύροι και από το υπόλοιπο ένα τρίτο ένα μεγάλο

ΛΕΑΝΗ

ς τάφος τηρητισμού

κομμάτι ήταν Ισπανόφωνοι και μετανάστες. Αυτό που τους ανάγκασε να μένουν στις παράγκες και τα ερείπια που είδαμε όλοι στις τηλεοράσεις, αυτό που τους ανάγκασε να ζούνε σε περιοχές που κάποτε ήταν βάλτοι, ήταν η φτώχεια. Τα στοιχεία προκαλούν πραγματικά σοκ: οι μισές, σχεδόν, Μαύρες οικογένειες της Νέας Ορλεάνης ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας. Στο Ορλινς Πάρις, μια από αυτές τις άθλιες Μαύρες φτωχογειτονιές, 60.000 οικογένειες, 240.000 άνθρωποι δηλαδή, κάτι πάνω από τον μισό πληθυσμό της πόλης, δεν είχαν ούτε ένα αυτοκίνητο. Και χωρίς ιδιωτικό αυτοκίνητο ήταν αδύνατο να εγκαταλείψει κανείς την πόλη την Τετάρτη στις 29 Αυγούστου, όταν ο Κατρίνα πλησίαζε τη Λουϊζιάνα, όσες προειδοποιήσεις, παραινέσεις και διαταγές "εκκένωσης" να εξέδιδαν ο Δήμος και η αστυνομία. Οι Μαύροι, οι μετανάστες, οι φτωχοί της Νέας Ορλεάνης έμειναν να αντιμετωπίσουν μόνοι και αβοήθητοι την "φυσική καταστροφή" που ερχόταν, ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που μένουν μόνοι και αβοήθητοι οι φτωχοί στο Μπαγκλαντές, στην Ινδονησία ή την Αφρική. Χιλιάδες άνθρωποι -νέοι και γέροι, άντρες και γυναίκες, εργάτες και άνεργοι, μαθητές και συνταξιούχοι- είδαν με τρόμο εκείνη την ημέρα τα νερά να γίνονται χείμαρροι στους δρόμους, τους αγαπημένους τους να πνίγονται και τις ζωές τους να καταστρέφονται χωρίς να μπορούν να κάνουν τίποτα.

Και ύστερα ήρθε η Πέμπτη, η Παρασκευή, το Σάββατο και οι άνθρωποι εξακολουθούσαν να είναι μόνοι και αβοήθητοι να παλεύουν με την βρώμα, τα δηλητηριώδη φίδια που συνόδευαν τα νερά και τα πτώματα των γειτόνων τους που έπλεαν στους πλημμυρισμένους δρόμους. Τα "σωστικά συνεργεία" χρειάστηκαν τέσσερις ολόκληρες μέρες για να φτάσουν στην πόλη -και όταν έφτασαν δεν κουβαλούσαν νερό, κουβέρτες και φάρμακα για να βοηθήσουν αυτούς που είχαν ανάγκη αλλά όπλα για να προστατεύσουν τις περιουσίες των πλούσιων που κινδύνευαν από τις "σπείρες των κακοποιών" -με άλλα λόγια από τους πεινασμένους και διψασμένους ανθρώπους που έψαχναν απεγνωσμένα να βρούνε νερό και καμία κονσέρβα στις αποθήκες των εγκαταλελειμμένων σουπερμάρκετ.

Οι ευθύνες για την καταστροφή που χτύπησε τη Νέα Ορλεάνη βρίσκονται πρώτα και κύρια στον Λευκό Οίκο, τον Μπους και την κυβέρνησή του. *"Η αρχική αντίδραση της διοίκησης"*, αναγκάστηκε ακόμα και το Economist να παραδεχτεί, *"θύμιζε την αντίδραση του Ντόναλντ Ράμσφελντ απέναντι στην αναρχία στο Ιράκ: αυτά συμβαίνουν. Ο Τζορτζ Μπους ήταν άφαντος και συγχυσμένος. Ο Ντικ Τσένι, ο αντιπρόεδρος, συνέχισε τις διακοπές του στο Γουαομίνγκ. Η Κοντολίζα Ράις, το πιο υψηλόβαθμο Μαύρο στέλεχος στην χώρα, συνέχισε να παρακολουθεί ένα σόου στο Μπρόντγουέι, το 'Σπαμαλότ', την ίδια ώρα που οι φτωχοί της Νέας Ορλεάνης κοιτούσαν πώς να σωθούν από τα νερά"*.

Η αδράνεια την ώρα της καταστροφής δεν ήταν παρά μόνο η κορυφή του παγόβουνου της αδιαφορίας της κυβέρνησης απέναντι στους φτωχούς. Οι μετεωρολόγοι βομβάρδιζαν κυριολεκτικά εδώ και χρόνια την κυβέρνηση με εκθέσεις και επείγοντα υπομνήματα για τους κινδύνους που διέτρεχε η Νέα Ορλεάνη από έναν ενδεχόμενο μεγάλο τυφώνα. Τα αναχώματα, έλεγαν, δεν θα αντέξουν. Η καταστροφή του Δέλτα του Μισισιπή -ένα από τα αποτελέσματα της κερδοσκοπίας της γης που συνειδητά πριμοδοτεί η κυβέρνηση του Μπους- θα εγκλωβίσει τα νερά στην πόλη. Για να σωθεί η Νέα Ορλεάνη -να ενισχυθούν τα αναχώματα και να δημιουργηθούν τεχνητοί "βάλτοι" που θα έδιναν διέξοδο στα νερά σε περίπτωση υπερχείλισης χρειάζονταν άμεσα 14 δισεκατομμύρια δολάρια. *"Ζείτε με δανεικό χρόνο"* έλεγε, λίγες μόλις μέρες πριν, γεμάτος αγωνία ο Φρεντ Κάβερ, ένας μηχανικός από το Στρατιωτικό Σώμα Μηχανικών, την υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για τα αναχώματα. "*Μέχρι να προσγειωθεί ο επόμενος μεγάλος τυφώνας στα παράλια της Λουϊζιάνα*".

Ποια ήταν η απάντηση του Μπους; Πρώτα απ' όλα έκοψε τα κονδύλια για την συντήρηση των αναχωμάτων. Η περικοπή άρχισε το 2001, την χρονιά της 11ης Σεπτέμβρη. Μέσα στα τέσσερα χρόνια που έχουν περάσει από τότε τα κονδύλια έχουν πέσει στο μισό.

Υστερα αποδεκάτισε την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Διαχείρισης Εκτάκτων Αναγκών (FEMA): από ανεξάρτητη υπηρεσία, η FEMA μετατράπηκε σε

παραπεταμένο "παραπαίδι" της νέο-ιδρυμένης "Γραμματείας Εθνικής Ασφάλειας" -μιας υπηρεσίας που έχει σαν βασική αποστολή (τι άλλο;) την "προστασία από την τρομοκρατία". Από τα 8 μέλη του νέου διοικητικού συμβουλίου της FEMA, τα 5 δεν είχαν μέχρι τώρα καμιά σχέση και καμιά εμπειρία από αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων. Τα "προσόντα" του προέδρου της, του Μάικλ Μπράουν ήταν η θητεία του, τα προηγούμενα εννιά χρόνια, στην "Λέσχη Αραβικών Αλόγων". Το μοναδικό μέτρο που πήρε η FEMA στην διάρκεια της θητείας του για να αντιμετωπίσει μια τυχόν "θεομηνία" στη Νέα Ορλεάνη ήταν να παραγγείλει 10.000 σάκους πτωμάτων -ένας φανταστικός τρόπος, πραγματικά, για να αντιμετωπίσει μια υπηρεσία Εκτάκτων Αναγκών έναν αναμενόμενο τυφώνα.

Οσο για την Εθνοφρουρά, το στρατιωτικό σώμα που είναι επιφορτισμένο με την "πολιτική άμυνα", βρισκόταν, κυριολεκτικά, στην άλλη άκρη του κόσμου: στο Ιράκ.

Η δημοτικότητα του Μπους -που έπεφτε έτσι και αλλιώς σταθερά εδώ και μήνες λόγω του πολέμου- βρίσκεται στο ναδίρ. Στα γκάλοπ, 6 στους 10 Αμερικάνους πιστεύουν, δίκαια φυσικά, ότι ο Πρόεδρος δεν είχε κανένα σχέδιο για την αντιμετώπιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Τέσσερις στους δέκα δηλώνουν ότι "απορρίπτουν σφοδρά" την πολιτική του. Και τα ποσοστά αυτά ανεβαίνουν. Από το 1945 μέχρι σήμερα μόνο ένας αμερικάνος Πρόεδρος έχει δει τα ποσοστά απόρριψης του να απογειώνονται με πιο εκρηκτικούς ρυθμούς: ο Ρίτσαρντ Νίξον -ο πρόεδρος της ήττας του Βιετνάμ που αναγκάστηκε να παραιτηθεί μετά το σκάνδαλο Γουότεργκεϊτ.

Δυο βδομάδες μετά την καταστροφή ο Μπους εγκατέλειψε την γραμμή "δεν ξέρω τίποτα, δεν κάνω τίποτα" και "ανέλαβε προσωπικά κάθε ευθύνη" για τους χειρισμούς της κυβέρνησης. Ο Μάικλ Μπράουν "παραιτήθηκε" από την προεδρία της FEMA ενώ το Κογκρέσο ενέκρινε ένα πακέτο βοήθειας για τη Νέα Ορλεάνη ύψους 60 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Τα φιλοκυβερνητικά κανάλια στις ΗΠΑ έδειχναν ξανά και ξανά τις σκηνές από την επίσκεψη του προέδρου στους πλημμυρισμένους δρόμους της Λουϊζιάνα -με καρό πουκάμισο και γαλότσες, στην καρότσα ενός στρατιωτικού φορτηγού. Τίποτα, όμως, δεν μπορεί να γιατρέψει πια τις πληγές που έχει αφήσει πίσω της η αδιαφορία για τους φτωχούς και η αναλγησία για τον πόνο, τον θάνατο και την καταστροφή χιλιάδων απλών ανθρώπων. Οχι μόνο γιατί ο κόσμος δεν μπορεί να ξεχάσει πια τις φοβερές του ευθύνες του για την τραγωδία αλλά κύρια γιατί ο ίδιος ο Μπους ούτε θέλει ούτε προσπαθεί να ξεχάσει τον "παλιό του εαυτό".

Την ίδια ώρα που ο Μπους πόζαρε στις κάμερες με φόντο τα σωστικά συνεργεία, ο Ντένις Χάστερ, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος των Ρεπουμπλικάνων (του κόμματος του Μπους) έδινε στη δημοσιότητα τα σχέδιά του για την "διάσωση" της Νέας Ορλεάνης: κάποιες από τις συνοικίες της πόλης, είπε, που έχουν καταστραφεί από τον Κατρίνα θα πρέπει να ισοπεδωθούν. Με άλλα λόγια, η καταστροφή είναι μια ευκαιρία να απαλλαγεί η πόλη από τις φτωχογειτονιές και τα γκέτο των Μαύρων και των Ισπανόφωνων -μαζί με τους φτωχούς, τους Μαύρους και τους Ισπανόφωνους φυσικά. Και τι θα απογίνουν αυτοί οι άνθρωποι; Την απάντηση την είχε δώσει ήδη λίγες μέρες πριν η Μπάρμπαρα Μπους, η πρώην πρώτη κυρία των ΗΠΑ και μητέρα του σημερινού προέδρου, όταν της ζήτησαν να κάνει κάποιο σχόλιο για τις φριχτές συνθήκες που επικρατούσαν στο Σούπερντοουμ -ένα σκεπαστό γήπεδο μπάσκετ που "φιλοξενούσε", στοιβαγμένους τον έναν πάνω στον άλλο, κάπου 25.000 διασωθέντες: "μια χαρά είναι για αυτούς" είπε. "Ετσι και αλλιώς μη προνομιούχοι ήταν".

Υπερβολή; "*Ο Λευκός Οίκος*" έγραφε στις 17 Σεπτέμβρη το Economist "*έχει αρχίσει ήδη να δείχνει σημάδια για την πρόθεσή του να κάνει την μετά-Κατρίνα βοήθεια βιτρίνα για το είδος της πολιτικής που προτιμάει: μεγαλύτερη εστίαση στα φορολογικά κίνητρα και τις εγγυήσεις παρά τις μεγάλες παροχές από τα ομοσπονδιακά ταμεία"*. Τι σχέση, έχουν όμως, τα "φορολογικά κίνητρα" και οι "εγγυήσεις" με τις εκατοντάδες χιλιάδες των φτωχών -με τα πραγματικά θύματα του Τυφώνα. Και η απάντηση είναι απλή: καμία! Η "βοήθεια" του Μπους αφορά μόνο αυτούς που είχαν περιουσία, καταστήματα που χρειάζονται ανοικοδόμηση, επιχειρήσεις που πρέπει να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, οικοδομές που χρειάζονται επισκευή, οικόπεδα που μπορούν να αξιοποιηθούν. Ο Μπους ετοιμάζεται να αποζημιώσει αυτούς ακριβώς που μετέτρεψαν όλα τα προηγούμενα χρόνια τους βάλτους σε οικόπεδα και μπάζωσαν το Δέλτα του Μισισιπή χωρίς ποτέ να δώσουν δεκάρα για τις συνέπειες που θα είχε η κερδοσκοπία τους αυτή για τις ζωές των φτωχών. Με άλλα λόγια, τους δικούς του ανθρώπους.

Ο Μπους δεν είναι μόνος του. Η θηριωδία που απλώνει -από το Ιράκ και το Αφγανιστάν μέχρι τη Λουϊζιάνα- δεν οφείλεται ούτε στην βλακεία και την ανικανότητά του, ούτε στο σαδισμό και τη αναλγησία του. Ο Μπους είναι ο πρόεδρος των πλούσιων και των ισχυρών των ΗΠΑ, είναι ο πρόεδρος των βιομηχάνων, των αφεντικών των "7 αδελφών" του πετρελαίου, των τραπεζιτών, των χρηματιστών και των κάθε λογής "επενδυτών". Είναι ο πρόεδρος των Γκέιτς και των Ροκφέλερ, των Μπόινγκ και των Ενρον. Ο κυνισμός του δεν είναι παρά ο κυνισμός μιας τόσο αρρωστημένης άρχουσας τάξης που είναι ικανή να καταστρέψει τον πλανήτη ολόκληρο για τα συμφέροντά της. Είναι ο πρόεδρος αυτής ακριβώς της άρχουσας τάξης που αρνείται να ξοδέψει ακόμα και ένα σεντ για να σταματήσει την καταστροφή του περιβάλλοντος. Ο Μπους είναι ο πρόεδρος που αρνήθηκε να υπογράψει ακόμα και αυτή την αναιμική "Συνθήκη του Κιότο" για τον περιορισμό των αερίων του θερμοκηπίου.

Οι τυφώνες ήταν πάντα συνηθισμένο φαινόμενο στα νότια παράλια των ΗΠΑ. Η Νέα Ορλεάνη έχει το προηγούμενό της - την Γκάλβεστον που εξαφανίστηκε οριστικά από τον χάρτη. Αλλά αυτό ήταν το 1900. Εκατόν πέντε χρόνια έχουν περάσει από τότε. Αντί να οδηγήσει μπροστά την ανθρωπότητα αυτή η άρχουσα τάξη την οδηγεί συνεχώς προς τα πίσω. Ξεχασμένοι εφιάλτες από το παρελθόν έρχονται τώρα να μας καταδιώξουν. Ο Κατρίνα είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Και σίγουρα δεν πρόκειται να είναι η τελευταία "θεομηνία" που χτυπάει τον σύγχρονο πολιτισμό μας.

Τα τελευταία χρόνια οι τυφώνες έχουν γίνει πιο συχνοί, πιο δυνατοί και πιο επίμονοι. Από τους δέκα μεγάλους τυφώνες (με κριτήριο τις ζημιές που προκάλεσαν) που έχουν χτυπήσει τις ΗΠΑ τα τελευταία 15 χρόνια, οι τέσσερις έχουν ξεσπάσει μέσα στα δυο τελευταία χρόνια. Οι επιστήμονες είναι σαφείς για τα αίτια αυτής της αλλαγής: οι τυφώνες προκαλούνται από τις υψηλές θερμοκρασίες της θάλασσας. Και η θερμοκρασία της θάλασσας ανεβαίνει συνεχώς τα τελευταία χρόνια λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Ο Μπους και η παρέα του δεν πρόκειται να τρέξουν από μόνοι τους να κάνουν κάτι για το περιβάλλον. Ούτε πρόκειται από μόνοι τους να αποσύρουν τα στρατεύματά τους από το Ιράκ και το Αφγανιστάν. Ούτε να πάρουν κάποιο μέτρο για να προστατέψουν τους φτωχούς από τα "φυσικά φαινόμενα". Οι μόνες φορές που η άρχουσα τάξη των ΗΠΑ (όπως και κάθε άλλη άρχουσα τάξη του κόσμου) έκανε πίσω ήταν όταν στριμώχτηκε από το κίνημα. Η πίεση του αντιπολεμικού κινήματος ανάγκασε τον Νίξον να φύγει από το Βιετνάμ. Η πίεση του κινήματος των Μαύρων γκρέμισε τη δεκαετία του 1960 το αμερικανικό "απαρτχάιντ".

Ο Μπους είναι σήμερα πιο αδύναμος παρά ποτέ. Τα τελευταία του ίχνη δημοτικότητας και αποδοχής χάθηκαν στα λασπόνερα που πλημμύρισαν τη Νέα Ορλεάνη. Στις 24 Σεπτέμβρη το αντιπολεμικό κίνημα βγαίνει ξανά στους δρόμους σε κάθε γωνιά της Αμερικής απαιτώντας να γυρίσουν άμεσα τα στρατεύματα από το Ιράκ. Ο πρόεδρος, λένε κάποιοι, έχει αρχίσει να παραμιλάει στον ύπνο του για κάποιο "Ορλεανγκέιτ"...

Ποια η τύχη των προτεκτοράτων;

Βοσνία, Κόσσοβο, Μακεδονία, η κληρονομιά των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων που διάλυσαν τη Γιουγκοσλαβία απειλεί νέες κρίσεις στα Βαλκάνια. Ο **Παύλος Νεράντζης** και ο **Κώστας Πίττας** μίλησαν γι' αυτό στον Μαρξισμό 2005.

n **ΠΑΥΛΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ**

Συνήθως οι ομιλίες μου τα τελευταία χρόνια στις συγκεντρώσεις της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο έχουν σα θέμα το Ιράκ - τον πόλεμο και την κατοχή. Σήμερα η συζήτηση είναι για μια άλλη περιοχή του πλανήτη που σαρώθηκε από τη φρίκη του πολέμου, μια περιοχή στη γειτονιά μας όπου η κρίση συνεχίζεται μέχρι σήμερα, τα Βαλκάνια. Σαν δημοσιογράφος βρέθηκα εκεί από την πρώτη στιγμή που ξέσπασαν οι αψιμαχίες στη Σλοβενία το 1991 μέχρι την κρίση στα Σκόπια το 2001 που κατέληξε στη συμφωνία της Οχρίδας και το πρόσφατο δημοψήφισμα.

Η εντύπωση που έχω σχηματίσει όλα αυτά τα χρόνια είναι ότι ο κόσμος, αλλά κυρίως οι κυβερνώντες στην Ελλάδα έχουν μια στρεβλή εικόνα για την πραγματικότητα και για τις συνέπειες της πολιτικής που ακολουθούν. Για παράδειγμα, όταν ο Καραμανλής έχοντας προσδεθεί στο άρμα της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ και ζητώντας ανταλλάγματα, συζητάει με τον Μπους την προοπτική "ανεξαρτητοποίησης" του Κόσοβου, αναρωτιέμαι αν καταλαβαίνει τι φοβερές συνέπειες μπορεί να έχει αυτό για την όξυνση της κρίσης στην περιοχή. Αλλά και παλιότερα, επί κυβέρνησης Σημίτη, η Ελλάδα διαπραγματευόταν την πώληση όπλων στην Σλαβομακεδονική κυβέρνηση - όπλα που θα χρησιμοποιούνταν για να χτυπήσουν την αλβανική μειονότητα - ενώ ταυτόχρονα συζητούσε με τα κόμματα της αλβανικής μειονότητας τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν αυτά να ασκήσουν πιέσεις στην κυβέρνηση των Σκοπίων για ν' αλλάξει το όνομα της γειτονικής χώρας.

Η στρεβλή εικόνα για όσα συνέβησαν και συμβαίνουν στα Βαλκάνια καλλιεργήθηκε συστηματικά. Εχω κάνει μια έρευνα πάνω στο τι έλεγε ο αμερικανικός τύπος για τους Αλβανούς τη δεκαετία του '80 και τι λέει σήμερα. Τη δεκαετία του 1980 τα μεγαλύτερα αμερικάνικα ΜΜΕ, αυτά που διαμορφώνουν την "κοινή γνώμη", αποκαλούσαν τους Αλβανούς της διασποράς "άνδρο μαφιόζων". Αρχές δεκαετίας του 1990, όταν αλλάζει η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στο Κόσοβο και γενικότερα στα Βαλκάνια, οι ίδιοι αρθρογράφοι στις ίδιες εφημερίδες χαρακτήριζαν τους Αλβανούς της διασποράς στις ΗΠΑ "πατριώτες". Εμπαινε δηλαδή σε κίνηση το άρμα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής που ήθελε να κάνει επέμβαση στα Βαλκάνια και χρησιμοποίησε ως όχημα αυτό που ονομάστηκε αργότερα Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός των Αλβανών, ο UCK.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, ο Μιλοσεβιτς που μέχρι τότε ήταν φίλος των ΗΠΑ - και μάλιστα ήταν σύμβουλος σε αμερικανική τράπεζα με δραστηριότητα στην ενιαία Γιουγκοσλαβία - θεωρείται δικτάτορας και σφαγέας. Οι Αμερικάνοι πατούνε πάνω στο αλβανικό στοιχείο, το χρησιμοποιούνε για να αρχίσουν οι ένοπλες συγκρούσεις μέσα στο Κόσοβο και αργότερα στη Σλαβομακεδονία.

Οι αμερικάνικοι βομβαρδισμοί άλλαξαν την κατάσταση. Ενώ δεν "εσωσαν" τους Αλβανούς, αφού ο αριθμός των προσφύγων από εκκαθαρίσεις και βομβαρδισμούς έφτασε στις 800.000, ταυτόχρονα μετέτρεψαν σε θύματα των διωγμών του Σέρβους του Κόσοβο.

Υπήρχαν πραγματικά προβλήματα, αλλά αυτό που καθόρισε τις εξελίξεις ήταν η αμερικάνικη εξωτερική πολιτική. Και πίσω από την πολιτική των ΗΠΑ σύρθηκε όλη η Ευρωπαϊκή Ενωση, που το Μάρτη του 1999 είχε πλειοψηφία σοσιαλδημοκρατικών κυβερνήσεων.

Το Κόσοβο έγινε προτεκτοράτο του ΟΗΕ και εγκαταστάθηκε η πολυεθνική δύναμη, η KFOR. Βρέθηκα εκεί τον Μάρτη του 2005. Ηθελα να κάνω μια έρευνα για δυο θέματα: τη "διακίνηση γυναικών" και τις σχέσεις Αλβανών και Σέρβων. Από τον Ιούνη του 1999 όταν εγκαταστάθηκε η KFOR στο Κόσοβο η πορνεία και η "διακίνηση γυναικών" έχει αυξηθεί ραγδαία. Τό Κόσοβο έχει γίνει το διαμετακομιστικό κέντρο για την Ευρώπη και σε αυτή την ιστορία εμπλέκονται στρατιωτικοί της πολυεθνικής δύναμης οι οποίοι δεν διώκονται διότι υπάρχει "ασυλία" για όλη την KFOR.

Νομίζω ότι οι αιτίες που αποσταθεροποιήθηκαν τα Βαλκάνια είναι δύο: ο εθνικισμός και ο ιμπεριαλισμός με "ανθρωπιστικό" προσωπείο. Υπάρχουν ερωτήματα που ζητούν όμως ακόμα απαντήσεις. Μπορούν διαφορετικές κοινότητες να ζουν μαζί στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας; Είναι απαραίτητο να υπάρξει διαδικασία ανεξαρτητοποίησης; Συμφωνώ ότι ο ρόλος της παρέμβασης της διεθνούς κοινότητας, του ιμπεριαλισμού είναι αρνητικός παντού μέχρι τώρα. Στο Ιράκ σήμερα ο κίνδυνος εμφύλιου σπαραγμού έχει αυξηθεί μετά την παρουσία του στρατού κατοχής. Δεν νομιμοποιώ την παρουσία μιας ξένης στρατιωτικής δύναμης στο Κόσοβο. Εκείνο που καταθέτω σαν προβληματισμό είναι το πώς η διεθνής κοινότητα θα βρει τρόπους ώστε να γίνουν σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα

Θεσσαλονίκη 1999. Απεργοί σιδηροδρομικοί σταματούν το τρένο που μεταφέρει τα τανκς του ΝΑΤΟ

χωρίς από την άλλη μεριά να καλλιεργείται ο αλυτρωτισμός. Μπορεί να γίνει αυτό στα Βαλκάνια; Το σίγουρο είναι πάντως ότι ανεξαρτησία κάτω από την ομπρέλα του ιμπεριαλισμού δεν γίνεται.

n **ΚΩΣΤΑΣ ΠΙΤΤΑΣ**

Τα Βαλκάνια ξανά σε κρίση. Μετά από μερικά χρόνια επιφανειακής "ηρεμίας", όπου το κέντρο της προσοχής της "διεθνούς κοινότητας" ήταν στραμένο στο Ιράκ και τη Μέση Ανατολή, όλα τα ζητήματα που υποτίθεται ότι είχαν κλείσει στην περιοχή, κάνουν την εμφάνισή τους εκρηκτικά. Στο Κόσοβο, ένα σύγχρονο προτεκτοράτο των ΗΠΑ, η αλβανική ηγεσία με τη σιωπηλή στήριξη του Μπους ανοίγει θέμα ανεξαρτητοποίησης από τη Σερβία και βάζει την προοπτική νέου γύρου πολέμου και εθνικιστικών συγκρούσεων. Στη Δημοκρατία της Μακεδονίας το θέμα του "ονόματος" προκαλεί επικίνδυνες τριβές, με παζάρια, εκβιασμούς, πιέσεις στην κυβέρνηση της γειτονικής χώρας, ενώ το αλβανικό στοιχείο βρίσκεται ξανά σε αναβρασμό. Στη Βοσνία δεν υφίσταται ουσιαστικά ούτε καν κεντρική κυβέρνηση, ενώ η χώρα εξακολουθεί να είναι κομματιασμένη και βυθισμένη στη διαφθορά. Και στις τρεις περιοχές, ο ρόλος των ξένων στρατευμάτων είναι από εμφανής στη Μακεδονία και τη Βοσνία,μέχρι κυρίαρχος στο Κόσοβο.

Δεκαπέντε χρόνια μετά την αρχή της διάλυσης της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας και των τραγικών συνεπειών του πολέμου που ακολούθησε, η κρίση χτυπάει ξανά την πόρτα των λαών των δυτικών Βαλκανίων. Τα ερωτήματα που ζητούν απάντηση παραμένουν επίκαιρα: Ποιος φταίει για την κρίση; Πώς μπορούμε να σταματήσουμε τον κίνδυνο του πολέμου; Ποια είναι η λύση;

Από το ξεκίνημα του πολέμου το 1991 μέχρι τους βομβαρδισμούς στο Κόσοβο και τη Σερβία ο ιμπεριαλισμός είναι ο βασικός υπεύθυνος για την κρίση και το αίμα που χύθηκε. Είτε άμεσα, με τους τόνους βόμβες που έριξαν τα αεροπλάνα του ΝΑΤΟ, είτε έμμεσα, ενθαρρύνοντας τον εθνικισμό των τοπικών αρχουσών τάξεων με τις δήθεν "ειρηνευτικές" πρωτοβουλίες της "διεθνούς κοινότητας".

Πέρασαν δέκα χρόνια από τις Συμφωνίες του Ντέιτον για τη μοιρασιά της Βοσνίας. Πέρασαν έξι χρόνια από τις "πρώτες ελεύθερες εκλογές" στο Κόσοβο και τέσσερα χρόνια από τη Συμφωνία της Οχρίδας στη Δημοκρατία της Μακεδονίας. Ολες οι συμφωνίες επιβλήθηκαν με βομβαρδισμούς ή με την απειλή των όπλων από τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Υποτίθεται ότι θα έφερναν "ειρήνη", "δημοκρατία", "ευημερία". Αυτό που έχουν φέρει σήμερα είναι στρατούς κατοχής (7.000 στρατιώτες στη Βοσνία, 10.000 στο Κόσοβο, 3.000 στη Μακεδονία), αυταρχισμό, διαφθορά, κυκλώματα διακίνησης γυναικών, λαθρεμπόριο όπλων και ναρκωτικών, παγίωση του εθνικιστικού μίσους, προσφυγιά, φτώχεια, καταστολή. Τα δυτικά Βαλκάνια εξακολουθούν να μυρίζουν μπαρούτι και όπως έγραφαν ΤΑ ΝΕΑ τις μέρες της επίσκεψης του Καραμανλή στον Μπους την περασμένη άνοιξη: *"Ολες οι ενδιαφερόμενες δυνάμεις, μεγάλες και μικρές,σπεύδουν να πιάσουν από τώρα καλές θέσεις γιατί ξέρουν ότι οσονούπω το παιχνίδι στην περιοχή χοντραίνει ξανά".*

Ο ιμπεριαλισμός έχει μακρά παράδοση επεμβάσεων στα Βαλκάνια. Κάθε φορά έφερναν τον πόλεμο και την καταστροφή. Στις αρχές του 20ου αιώνα οι Μεγάλες Δυνάμεις, για να κληρονομήσουν την Οθωμανική Αυτοκρατορία που διαλυόταν, "χάρισαν" στους λαούς των Βαλκανίων μια δεκαετία πολέμου και σφαγών, από το 1912 μέχρι το 1922. Τη δεκαετία του 1990, όταν διαλυόταν η Ρωσική αυτοκρατορία, κύριο μέλημα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού ήταν το πώς θα εξασφαλίσει τον έλεγχο και την ηγεμονία όλης της περιοχής ανατολικά του ΝΑΤΟ, που οδηγούσε στα πετρέλαια του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας. Για να το πετύχει χρησιμοποίησε το πρόσχημα των "ανθρωπιστικών επεμβάσεων". Αλλά η ιστορία αποδεικνύει ότι ο "ανθρωπισμός" των ιμπεριαλιστών είναι μόνο υποκρισία και τίποτα άλλο.

Ο Μιλόσεβιτς δεν ήταν πάντα "ο χασάπης" των Βαλκανίων. Ηταν ένας τραπεζίτης που αναδείχθηκε σαν πολιτικός τη δεκαετία του '80 και που πάνω του στηρίζονταν οι ΗΠΑ, οι δυτικές τράπεζες, το Διεθνές Νομισματικό

Ταμείο, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, όλοι όσοι είχαν επενδύσει και δανείσει στην ενιαία Γιουγκοσλαβία. Ελπιζαν ότι ο "ισχυρός άνδρας των Βαλκανίων", όπως τον αποκαλούσαν, θα τους εξασφάλιζε κέρδη μέσα από την επιβολή προγραμμάτων λιτότητας.

Ο Μιλόσεβιτς συνάντησε την αντίσταση των εργατών όλης της Γιουγκοσλαβίας και για να ξεφύγει από τις πιέσεις έπαιξε το χαρτί του εθνικισμού, πρώτα επιχειρώντας να στρέψει τους εργάτες στη Σερβία ενάντια στους Αλβανούς του Κόσοβο. Το παράδειγμά του ακολούθησαν και οι άλλοι τοπικοί ηγέτες, όπως ο Τούζμαν στην Κροατία. Οι ιμπεριαλιστές, όταν άνοιξαν οι συγκρούσεις ανάμεσα στη Σερβία και την Κροατία άλλαξαν θέση, κύρια η γερμανική διπλωματία, και άρχισαν να παριστάνουν τους "διαιτητές" που θα εξασφάλιζαν τους "όρους" για τη μετάβαση από την ενιαία Γιουγκοσλαβία στις νέες ανεξάρτητες "Δημοκρατίες". Στον πόλεμο στη Βοσνία έκαναν κατι ακόμα χειρότερο, προώθησαν το μοντέλο των "εθνικά καθαρών" καντονιών. Ηταν επόμενο ότι το σχέδιο καντονοποίησης μετατράπηκε σε ένα αγριο αγώνα δρόμου ανάμεσα στους εθνικιστές ηγέτες για την εξασφάλιση όσο το δυνατόν περισσότερων εδαφών ο καθένας για το "δικό του" καντόνι. Αυτό έφερε τις εθνικές εκκαθαρίσεις. Το καλοκαίρι προβλήθηκε στις τηλεοράσεις ένα φρικιαστικό βίντεο που δείχνει τη σφαγή αμάχων μουσουλμάνων στη βοσνιακή πόλη Σρεμπρένιτσα το 1993. Κάποιοι σχολιαστές βρήκαν την ευκαιρία να ξεθάψουν τη βολική για τους ιμπεριαλιστές φιλολογία για "καθυστερημένους βαλκάνιους που ακολουθούν εθνικιστές χασάπηδες". Η αλήθεια είναι ότι η Σρεμπρένιτσα ήταν ένας μουσουλμανικός θύλακας σε μια περιοχή που είχε χαρακτηριστεί από τη "διεθνή κοινότητα" ως σερβική. Στην πόλη παγιδεύτηκαν 80.000 μουσουλμάνοι. Το αποτέλεσμα ήταν η πολιορκία της από τον σερβοβοσνιακό στρατό και σφαγή που ακολούθησε. Τελικά το ιμπεριαλιστικό σχέδιο διαχωρισμού της Βοσνίας επιβλήθηκε με βομβαρδισμούς από το ΝΑΤΟ.

Στο Κόσοβο, όπως πολύ αναλυτικά περιέγραψε ο Παύλος Νεράτζης, οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν σαν πρόσχημα την καταπίεση του αλβανικού πληθυσμού - για την οποία δεν είχαν πει τίποτα όλο το προηγούμενο διάστημα - για να ξεκινήσουν τους βομβαρδισμούς δίνοντας το ρόλο των χερσαίων δυνάμεων στην ηγεσία του UCK (τον οποίο ο Χόλμπρουκ μέχρι πριν λίγο χαρακτήριζε σαν τρομοκρατική οργάνωση). Την ίδια τακτική με την αλβανική μειονότητα ακολούθησαν και στη Δημοκρατία της Μακεδονίας για να επιβάλουν τη Συμφωνία της Οχρίδας.

Ο ρόλος της Ελλάδας σε όλα αυτά ήταν καθοριστικός. Ο ελληνικός καπιταλισμός ήταν από τους πρώτους που έτρεξαν μετά την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ για να φάνε τα καλύτερα κομμάτια από τις ιδιωτικοποιήσεις. Στη Δημοκρατία της Μακεδονίας τα ελληνικά κεφάλαια ελέγχουν από τα διυλιστήρια, τις τηλεπικοινωνίες και τις τράπεζες μέχρι τα σούπερμάρκετ, τη μπύρα και το προπό. Τα φημισμένα ορυχεία στη Τρέπτσα στο Κόσοβο βρέθηκαν στα χέρια του επιχειρηματία Μυτιληναίου, που αφού τα ξεζούμισε τα έκλεισε αφήνοντας χιλιάδες μεταλλωρύχους άνεργους.

Η ελληνική άρχουσα τάξη με τις πλάτες της ΕΕ και των ΗΠΑ διεκδίκησε για τον εαυτό της το ρόλο του χωροφύλακα του ιμπεριαλισμού στα Βαλκάνια παίρνοντας σαν ανταλλάγματα όλες τις διευκολύνσεις για τους έλληνες καπιταλιστές. Για να το πετύχει έπαιξε όλα τα βρόμικα παιχίδια. Το 1992, ο Μητσοτάκης μαζί με το Μιλόσεβιτς συζητούσαν να χωρίσουν τη Δημοκρατία της Μακεδονίας στη μέση μεταξύ Σερβίας και Ελλάδας. Τα εθνικιστικά συλλαλητήρια της ιδιας χρονιάς είχαν σα στόχο το ποιος θα ελέγξει οικονομικά και στρατιωτικά τα Σκόπια. Η ελληνική διπλωματία φρόντισε να τα έχει καλά με όσους κάθε φορά εξυπηρετούσαν τα συμφέροντά της: με τον Μιλόσεβιτς, όταν όλοι τον αναγνώριζαν σαν τον "ισχυρό άνδρα", με τον Κλίντον όταν ανέλαβαν τα βομβαρδιστικά των ΗΠΑ να φέρουν την "ειρήνη" στα Βαλκάνια. Σήμερα ο Καραμανλής έχει δέσει εντελώς την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας στο άρμα του Μπους. Η ανακοίνωση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ την μέρα της συνάντησης Μπους - Καραμανλή διαπίστωνε ότι *"η Ελλάδα είναι ο καλύτερος στρατηγικός μας σύμμαχος στα Βαλκάνια διότι μπορεί να διεκδικήσει ρόλο της ισχυρότερης περιφερειακής δύναμης στην περιοχή"*. Το αντιπολεμικό κίνημα δεν έχει επιτρέψει στην κυβέρνηση να στείλει στρατό στο Ιράκ, αλλά ο Καραμανλής τρέχει να καλύψει το κενό προσφερόμενος να πάρει το ρόλο του μπουλντόγκ των ΗΠΑ στα Βαλκάνια. Αυτούς τους σκοπούς εξυπηρετεί η ελληνική στρατιωτική παρουσία στη Βοσνία και στο Κόσοβο.

Κάθε πρωτοβουλία της λεγόμενης "διεθνούς κοινότητας", όταν δεν σήμαινε απ'ευθείας βομβαρδισμούς, σήμαινε σχέδια και πιέσεις που έριχναν λάδι στη φωτιά των εθνικισμών. Σε αυτό το βρόμικο παιχνίδι ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός έχει το πάνω χέρι, αλλά και οι κυβερνήσεις της ΕΕ όταν τους δόθηκε η ευκαιρία έχουν κάνει ακριβώς τα ίδια.

Γι' αυτό η ειρήνη μπορεί να έλθει μόνο από τα κάτω, από τους εργάτες και τους λαούς των Βαλκανίων. Αυτούς που δεν έχουν τίποτα να μοιράσουν μεταξύ τους. Μήπως αυτό είναι μια ουτοπική ευχή; Καθόλου! Εχουμε μια εκπληκτική εμπειρία και παράδοση κοινών αγώνων.

Το 1988 ολόκληρη η Γιουγκοσλαβία συγκλονίστηκε από ένα απεργιακό κύμα ενάντια στα μέτρα λιτότητας του Μιλόσεβιτς με εντολή του ΔΝΤ. Τότε στο Βελιγράδι διαδήλωναν μαζί Σέρβοι, Κροάτες και Μουσουλμάνοι. Το Μάρτη του 1991, λίγο πριν ξεκινήσει ο πόλεμος, ξέσπασε ένα κύμα διαδηλώσεων διαμαρτυρίας στη Σερβία ενάντια στην καταστολή του Μιλόσεβιτς, που στο αποκορύφωμά τους συγκέντρωσαν 250.000 εργαζόμενους και νεολαία στους δρόμους της πρωτεύουσας. Στο αποκορύφωμα του πολέμου στη Βοσνία υπήρχαν απεργίες στο Βελιγράδι της Σερβίας και στο Ζάγκρεμπ της Κροατίας, ενώ στη Μπάνια Λούκα έγινε ανταρσία σέρβων φαντάρων. Και η καλύτερη απόδειξη ήταν ο ξεσηκωμός που με διαδηλώσεις και απεργίες ανέτρεψε τον ίδιο το Μιλόσεβιτς.

Ο εθνικισμός είναι μια φούσκα που το εργατικό κίνημα μπορεί να τη σπάσει. Το 1992, όταν η κυβέρνηση Μητσοτάκη άνοιγε την εθνικιστική εκστρατεία για το "όνομα της Μακεδονίας", το ΣΕΚ (τότε λεγόταν ΟΣΕ) ήταν από τις ελάχιστες φωνές στην αριστερά που κατάγγελνε τα βρόμικα συμφέροντα που κρύβονταν πίσω από την ελληνική εξωτερική πολιτική. Η κυβέρνηση του Μητσοτάκη μας έστειλε στα δικαστήρια γι' αυτό, αλλά ύστερα από μια μαζική συμπαράσταση και από τα συνδικάτα, αθωωθήκαμε πανηγυρικά. Το ίδιο κάναμε καταγγέλοντας και την καταπίεση των Αλβανών στο Κόσοβο, όταν κανείς δεν μιλούσε γι' αυτούς. Αλλά δεν διστάσαμε ν' αλλάξουμε θέση όταν ο αλβανικός εθνικισμός μετατράπηκε σε πολιορκητικό κριό του ιμπεριαλισμού στα Βαλκάνια.

Μπορούν να ζήσουν ενωμένοι χωρίς πολέμους και φτώχεια οι λαοί των Βαλκανίων. Χρειάζεται ένα δυνατό εργατικό κίνημα που να βρίσκεται στις πρώτες γραμμές του αντιπολεμικού κινήματος, Χρειάζεται μια νέα Αριστερά που να παλεύει για να φύγουν οι ιμπεριαλιστές από τα Βαλκάνια και για να γυρίσει και ο τελευταίος έλληνας στρατιώτης από τη Βοσνία και το Κόσοβο. Να συγκρούεται με την αρπακτικότητα της "δικής της" άρχουσας τάξης και να αναγνωρίζει το δικαίωμα στους λαούς να καθορίζουν οι ίδιοι το μέλλον τους και την αυτοδιάθεσή τους. Ετσι χτίζεται η ενότητα από τα κάτω, έτσι φέρνουμε την ειρήνη..

Οι δύο υπερδυνάμεις

Το τέλος του 2ου Παγκόσμιου Πόλεμου δεν σήμαινε και το τέλος των ανταγωνισμών. Ο **Λέανδρος Μπόλαρης** εξηγεί τι έγινε μετά το έγκλημα στη Χιροσίμα

Στις 6 Αυγούστου 1945 ένα αμερικάνικο βομβαρδιστικό έριξε μια και μοναδική βόμβα ουρανίου –της είχαν δώσει το παρατσούκλι Little Boy- στην ιαπωνική πόλη Χιροσίμα. Τρεις μέρες αργότερα μια βόμβα πλουτωνίου –Fat Man το παρατσούκλι της- έπεφτε σε μια άλλη ιαπωνική πόλη, το Ναγκασάκι. Στη Χιροσίμα, μια πόλη 350.000 κατοίκων, οι 140.000 πέθαναν αμέσως ή τις επόμενες μέρες. Μέχρι το 1950 η ραδιενέργεια είχε κοστίσει ακόμα 60.000 ζωές. Στο Ναγκασάκι, με 250.000 κατοίκους, πάνω από 60.000 είχαν πεθάνει μέχρι το τέλος του 1945. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ χρησιμοποίησε αμέσως το «υπερόπλο» που ετοίμαζε σε συνθήκες άκρας μυστικότητας σε εγκαταστάσεις στην έρημο του Νιου Μέξικο. Η πρώτη πετυχημένη πυρηνική δοκιμή είχε γίνει μόλις τρεις βδομάδες πριν, στις 16 Ιούλη.

Η εποχή των πυρηνικών εξοπλισμών που θα έφερνε την ανθρωπότητα στο χείλος της καταστροφής είχε ξεκινήσει. Ακόμα και σήμερα τα πυρηνικά οπλοστάσια που διατηρούν οι ΗΠΑ η Ρωσία και οι άλλες «πυρηνικές» δυνάμεις μπορούν να καταστρέψουν πολλές φορές τον πλανήτη και κάθε ζωή σ' αυτόν.

Οι πραγματικές αιτίες

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Χάρι Τρούμαν δικαιολόγησε την ρίψη των ατομικών βομβών σαν το αναγκαίο κακό για να αναγκασθεί η Ιαπωνία σε παράδοση και να σωθούν έτσι εκατοντάδες χιλιάδες ζωές –κυρίως των αμερικανών φαντάρων που θα χάνονταν σε μια εκστρατεία για την κατάληψη των ιαπωνικών νησιών. Αυτό το επιχείρημα δεν είχε καμιά βάση. Η παράδοση της Ιαπωνίας ήταν ζήτημα ημερών και εβδομάδων το πολύ δυο τριών μηνών–και αυτό το γνώριζε η αμερικάνικη κυβέρνηση. Η ιαπωνική κυβέρνηση είχε κάνει κρούσεις για μια «αξιοπρεπή» συμφωνία παράδοσης, με κύριο όρο τη διατήρηση του Αυτοκράτορα. Όταν τελικά παραδόθηκε τον Αύγουστο, οι ΗΠΑ δέχτηκαν αυτό τον όρο.

Ετσι κι αλλιώς η Ιαπωνία είχε συντριβεί στρατιωτικά και οικονομικά. Τους προηγούμενους μήνες τα αμερικάνικα βομβαρδιστικά υπό τη διοίκηση του πτέραρχου Κέρτις Λε Μέι είχαν ισοπεδώσει όλες τις μεγάλες πόλεις. Μόνο στο Τόκιο τον Μάρτη 1945 σκότωσαν 100.000 ανθρώπους. *«Αν δεν είχαμε νικήσει θα μας είχαν καταδικάσει για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας»* είπε λίγο αργότερα ο αμερικάνος πτέραρχος αναφερόμενος σ' αυτούς τους βομβαρδισμούς. Ούτε οι εκτιμήσεις για τις πιθανές αμερικάνικες απώλειες έστεκαν: ο Τρούμαν για να δικαιολογήσει το έγκλημα μίλησε για 250.000 ως ένα εκατομμύριο, αλλά οι πραγματικοί υπολογισμοί ήταν από 20.000 με 60.000.

Οι πραγματικοί λόγοι για τη ρίψη των ατομικών βομβών είχαν να κάνουν με τους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος τέλειωνε –στην Ευρώπη ήδη είχε τελειώσει το Μάη- και οι «Σύμμαχοι» έπαιρναν θέση για το μοίρασμα του μεταπολεμικού κόσμου.

Δεν είχαν μπει στο πόλεμο ενάντια στις δυνάμεις του Αξονα για να υπερασπίσουν την ελευθερία, τη δημοκρατία και τα δικαιώματα των λαών ενάντια στο φασισμό. Γι' αυτούς που τον κατεύθυναν ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν, όπως και ο πρώτος, μια ιμπεριαλιστική διαμάχη για το μοίρασμα του κόσμου. Αυτός ο παράγοντας έπαιζε αποφασιστικό ρόλο στα πέντε χρόνια που διάρκεσε ο πόλεμος στις κινήσεις των πολιτικών και των επιτελείων τους. Στους πρώτους μήνες του 1945, η μορφή που θα έπαιρνε ο μεταπολεμικός κόσμος ήταν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων ανάμεσα στους Συμμάχους.

Στη Διάσκεψη Κορυφής στη Γιάλτα το Φλεβάρη του 1945, οι «τρεις Μεγάλοι» είχαν παρουσιάσει μια εικόνα ενότητας και σύμπνοιας αλλά δεν έλυσαν βασικές διαφορές τους, σχετικά με τη Γερμανία, τη μοίρα της Πολωνίας και άλλα ζητήματα. Η επόμενη συνάντησή τους ήταν στο Πότσνταμ της Γερμανίας τον Ιούλη. Οι σχέσεις ανάμεσα στις ΗΠΑ-Βρετανία και την Ρωσία χειροτέρευαν. Όμως, οι Δυτικοί σύμμαχοι χρειάζονταν την είσοδο της Ρωσίας στο πόλεμο κατά της Ιαπωνίας. Μόνο ο ρώσικος στρατός θα μπορούσε να εξουδετερώσει το γιαπωνέζικο στρατό κατοχής στη Κίνα που έφτανε το ένα εκατομμύριο. Ό Τρούμαν ταξιδεύοντας προς το Πότσνταμ, είπε σε ένα σύμβουλό του για τη δοκιμή της βόμβας: *«Αν αυτό το πράγμα σκάσει –και πιστεύω ότι θα σκάσει, σίγουρα θα είναι μια σφυριά γι' αυτούς τους τύπους»*. Δεν εννοούσε τη γιαπωνέζικη κυβέρνηση, εννοούσε τη ρώσικη.

Η αμερικάνικη άρχουσα τάξη φιλοδοξούσε ότι το τέλος του πολέμου θα σήμαινε την αρχή της παγκόσμιας ηγεμονίας της. Στήριζε αυτή τη φιλοδοξία στην αδιαφιλονίκητη οικονομική της ισχύ: το 50% του παγκόσμιου πλούτου παράγονταν στις ΗΠΑ εκείνη τη χρονιά που τέλειωνε ο πόλεμος. Το ίδιο τεράστια ήταν και η στρατιωτική της δύναμη. Η χρήση της ατομικής βόμβας είχε σαν κίνητρο να δείξει στον Στάλιν τη τεράστια καταστροφική δύναμη του οπλοστασίου των ΗΠΑ.

Ανάμεσα στο 1945 και στο 1948 οι δυο ηγέτιδες δυνάμεις της συμμαχίας που κέρδισε τον πόλεμο, οι ΗΠΑ και η Ρωσία, προσπάθησε να πάρει η μια το πάνω χέρι απέναντι στην άλλη. Οι μέθοδοι, όπως και οι στόχοι, δε διέφεραν στην ουσία τους. Η Αμερική έσειε το πυρηνικό της μονοπώλιο, η άρχουσα τάξη στη Ρωσία του Στάλιν ρίχτηκε στην κούρσα να αποκτήσει αυτή τη δυνατότητα επιβάλλοντας τεράστιες θυσίες σε μια κατεστραμμένη από το πόλεμο χώρα –και το 1949 το κατάφερε. Το Μάρτη του 1947, ο Πρόεδρος Τρούμαν, με αφορμή τον Εμφύλιο που φούντωνε στην Ελλάδα, ανακοίνωσε το ομώνυμο Δόγμα του: οι ΗΠΑ θα αναλάμβαναν να υποστηρίξουν κάθε χώρα του "ελεύθερου κόσμου" απέναντι σε «επιβουλές» από το εξωτερικό –εννοώντας τη Ρωσία.

Λίγους μήνες μετά, ανακοινώθηκε το πρόγραμμα «Ευρωπαϊκής Ανασυγκροτήσεως» που έμενε γνωστό με το όνομα του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ «Σχέδιο Μάρσαλ». Οι ΗΠΑ αναλάμβαναν να χρηματοδοτήσουν με δισεκατομμύρια δολάρια την ευρωπαϊκή οικονομία

Στο χείλος του πυρηνικού πολέμου στην κρίση του 1962. Ο Κένεντι επιθεωρεί το στρατό

–κάτι που το χρειάζονταν και οι αμερικάνικες επιχειρήσεις. Αλλά το πρόγραμμα είχε και πολιτικούς όρους: τη σταθερή αντικομμουνιστική πολιτική των δυτικών κυβερνήσεων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Όταν την άνοιξη του 1948 ο εκλογικός συνασπισμός του Κομμουνιστικού και του Σοσιαλιστικού κόμματος στην Ιταλία έμοιαζε ότι μπορούσε να κερδίσει τις εκλογές –οι ΗΠΑ απείλησαν με διακοπή της «βοήθειας» ακόμα και με επέμβαση. Το φθινόπωρο του 1948 η ένταση έφτασε στο αποκορύφωμα με την «κρίση του Βερολίνου». Τα ρώσικα στρατεύματα «σφράγισαν» την πόλη, οι Αμερικάνοι και οι Βρετανοί εφοδίαζαν με μια αερογέφυρα το δυτικό Βερολίνο και τα στρατηγικά βομβαρδιστικά τους βρίσκονταν συνεχώς εν πτήσει –οπλισμένα με ατομικές βόμβες.

Τελικά η σύρραξη αποφεύχθηκε. Αλλά πια τα «σύνορα» του μεταπολεμικού κόσμου είχαν διαμορφωθεί.

Σχηματίστηκαν δυο αντίπαλα μπλοκ, με επικεφαλής τις ΗΠΑ και τη Ρωσία αντίστοιχα. Από τη μια μεριά το ΝΑΤΟ και οι άλλοι στρατιωτικοί συνασπισμοί με κέντρο την αμερικάνικη πολεμική μηχανή, από την άλλη το «Σύμφωνο της Βαρσοβίας». Ο ανταγωνισμός του «Ψυχρού Πολέμου» κράτησε για δεκαετίες, μέχρι την κατάρρευση της Ρωσίας το 1989-1991. Ο «Ψυχρός Πόλεμος» ήταν στην πραγματικότητα η μορφή που πήραν οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα. Ο ανταγωνισμός δε πήρε τη μορφή της κούρσας για τον έλεγχο αγορών, οι οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στα δυο μπλοκ ήταν περιορισμένες, αλλά της κόντρας για να αποτρέψει το ένα στρατόπεδο στο άλλο να κερδίσει στρατηγικό πλεονέκτημα, παίρνοντας χώρες στη δικιά του σφαίρα επιρροής. Αυτός ο ανταγωνισμός εκφράστηκε σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα.

Ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί

Το πρώτο και το πιο εφιαλτικό ήταν μια ανεπανάληπτη, μέχρι τότε, κούρσα εξοπλισμών. Ποτέ άλλοτε στην ιστορία σε καιρό ειρήνης δε σπαταλιόταν για εξοπλισμούς ένα τόσο μεγάλο κομμάτι του πλούτου που παρήγαγε η κοινωνία.

Στο αποκορύφωμα της κούρσας των εξοπλισμών, στα μέσα της δεκαετίας του '50, οι ΗΠΑ ξόδευαν για «αμυντικές» δαπάνες περίπου το 20% του εθνικού τους πλούτου –για να συντηρούν στρατεύματα και βάσεις σε πάνω από 50 χώρες σε όλο τον κόσμο, να ανανεώνουν το πυρηνικό τους οπλοστάσιο, να στηρίζουν στρατιωτικά άλλες φιλικές κυβερνήσεις. Σήμερα ο Μπους ποντάρει στο γεγονός ότι οι ΗΠΑ διαθέτουν την ισχυρότερη πολεμική μηχανή στο κόσμο. Οι ρίζες για αυτή τη πρωτοκαθεδρία είχαν μπει τότε στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου όταν ένα τεράστιο «στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα» παρήγαγε όλο και πιο σύγχρονα όπλα μαζικής καταστροφής.

Η άλλη πλευρά ακολούθησε τα ίδια βήματα. Στη δεκαετία του '30 η σταλινική αντεπανάσταση εξαφάνισε κάθε ίχνος από τις κατακτήσεις της εργατικής επανάστασης του 1917. Η νέα άρχουσα τάξη οικοδόμησε ένα κρατικό καπιταλιστικό καθεστώς όπου οι ανάγκες των εργατών υποτάχθηκαν στο κυνήγι της συσσώρευσης κεφαλαίου με στόχο μια πανίσχυρη στρατιωτικά δύναμη. Μετά τον πόλεμο αυτό το μοντέλο επιβλήθηκε σταδιακά σε ολες τις χώρες που βρέθηκαν στο χώρο ελέγχου της Ρωσίας. Οι αποφάσεις δε παίρνονταν δημοκρατικά από τους ίδιους τους εργαζόμενους με κριτήριο τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά με βάση τις πιέσεις της κούρσας ανταγωνισμού με τη Δύση. Κάθε απειλή γι' αυτή την κατάσταση αντιμετωπίζονταν με το πιο σκληρό τρόπο, όπως με την αιματηρή κατάπνιξη της εργατικής επανάστασης στην Ουγγαρία το 1956. Η Ρωσία επικεφαλής του ανατολικού μπλοκ, ρίχτηκε σε αυτό το παρανοϊκό ανταγωνισμό, απαντώντας σε κάθε πύραυλο της Δύσης με τους δικούς της, σε κάθε πυρηνικό υποβρύχιο με τα δικά της -και επειδή ήταν μικρότερη οικονομία ξόδευε αναλογικά ένα ακόμα μεγαλύτερο κομμάτι πλούτου στα όπλα απ' ότι η Αμερική.

Αυτά τα όπλα δε χρησιμοποιήθηκαν ποτέ σε μια απευθείας σύγκρουση ανάμεσα στις δυο υπερδυνάμεις. Όμως, ο πλανήτης ζούσε σε ένα

Περίοδος Μακαρθισμού στις ΗΠΑ. Συνεδριάζει η επιτροπή των "Αντιαμερικανικών δραστηριοτήτων"

διαρκές καθεστώς πυρηνικής ισορροπίας του τρόμου –με την επίγνωση ότι αρκούσε μια σπίθα για να μετατραπεί ο Ψυχρός Πόλεμος σε πυρηνικό. Υπήρχαν στιγμές που η ανθρωπότητα έφτασε στο «παρά 1 λεπτό» μιας τέτοιας σύγκρουσης. Τον Οκτώβρη του 1962, με αφορμή την «κρίση των πυραύλων» στη Κούβα. Ο πρόεδρος Κένεντι είχε δώσει εντολή αν τα ρωσικά πλοία συνέχιζαν τη πορεία τους προς τη Κούβα οι αμερικάνικες δυνάμεις να δώσουν το «πρώτο πυρηνικό πλήγμα».

n Οι πόλεμοι απωθήθηκαν στη «περιφέρεια» του ανεπτυγμένου κόσμου. Εκεί ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις δυο υπερδυνάμεις έγινε θερμός έστω κι αν διεξάχθηκε –σχεδόν πάντα- «δι' αντιπροσώπων».

Η δεκαετία του '50 σημαδεύτηκε από την υποχώρηση της αποικιοκρατίας. Οι αποικιακές δυνάμεις, η Βρετανία, η Γαλλία, η Ολλανδία –και αργότερα η Πορτογαλία- ανακάλυπταν ότι δε μπορούσαν πια να διατηρήσουν τις παλιές τους αυτοκρατορίες. Δε τους συνέφεραν οικονομικά ενώ αυτές οι χώρες συνταράσσονταν από μεγάλα απελευθερωτικά κινήματα. Η Βρετανία αποσύρθηκε από το «διαμάντι του Στέμματος» την Ινδία το 1947, λίγο αργότερα η Ολλανδία από την Ινδονησία. Η Γαλλία διεξήγαγε δυο βάρβαρους πολέμους για να κρατήσει την Ινδοκίνα και την Αλγερία αλλά μέχρι τις αρχές του '60 είχε αποδεχτεί την ήττα.

Οι ΗΠΑ ήταν αποφασισμένες να μην επιτρέψουν στη Ρωσία να εκμεταλλευτεί το κενό έλκοντας νέες ανεξάρτητες χώρες και τα εθνικιστικά καθεστώτα τους στη δική της σφαίρα επιρροής. Κάθε μέσο επιστρατεύτηκε γι' αυτό το σκοπό. Από ανοιχτές στρατιωτικές επεμβάσεις, μέχρι στήριξη πραξικοπημάτων –όπως στο Ιράν το 1953 ή το Ιράκ το 1963. Η CIA πρόσφερε κάθε στήριξη στο πραξικόπημα του στρατού στην Ινδονησία το 1965, που οδήγησε στη σφαγή 500.000 με 1.000.000 ανθρώπων. Ο κατάλογος δεν έχει πραγματικά τέλος: από την στήριξη με όπλα και χρήματα της «δικιάς μας» άρχουσας τάξης για να κερδίσει στον Εμφύλιο, μέχρι το πόλεμο στο Βιετνάμ, η αμερικάνικη άρχουσα τάξη είχε αναλάβει το ρόλο της «σιδερένιας γροθιάς» για όλες τις άρχουσες τάξεις που ανήκαν στον «ελεύθερο κόσμο».

n Ο «Ψυχρός Πόλεμος» ήταν επίσης μια σύγκρουση που διεξάχθηκε σε ιδεολογικό και πολιτικό επίπεδο. Η άρχουσα τάξη της Αμερικής παρουσίαζε τον εαυτό της σαν υπερασπιστή της δημοκρατίας και της «ανοιχτής κοινωνίας» απέναντι στον «σοβιετικό ολοκληρωτισμό» και τον «κόκκινο φασισμό». Κάθε φωνή που αμφισβητούσε ότι η αμερικάνικη κοινωνία ήταν το πρότυπο της δημοκρατίας και της ελευθερίας κατατάσσονταν αυτόματα στο στρατόπεδο των «πρακτόρων της Ρωσίας».

Τα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου –μέχρι τη δεκαετία του '60- ήταν η περίοδος του πιο έξαλλου αντικομμουνισμού στις ΗΠΑ που έχει μείνει γνωστή με το όνομα «Μακαρθισμός». Ο Μακάρθι ήταν ο γερουσιαστής επικεφαλής της «Επιτροπής Αντι-Αμερικανικών Ενεργειών» που εξαπέλυσε ένα πραγματικό «κυνήγι μαγισσών» ενάντια στους αριστερούς και τους κομμουνιστές –ακόμα και φανταστικούς- στις ΗΠΑ. Ο διωγμός γνωστών συγγραφέων, σκηνοθετών και ηθοποιών είναι το πιο γνωστό επεισόδιο. Αλλά δεν ήταν εκεί η κύρια αιχμή.

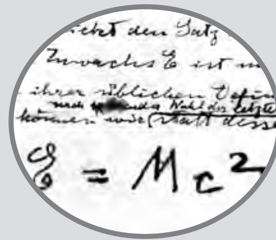
Ο στόχος ήταν η συντριβή και η περιθωριοποίηση της Αριστεράς μέσα στο εργατικό κίνημα της Αμερικής. Ανάμεσα στο 1945-1946 ένα πρωτόγνωρο απεργιακό κίνημα σάρωσε όλη την Αμερική. Και η άρχουσα τάξη αποφάσισε ότι πρέπει να αντιμετωπίσει τέτοιες απειλές στερώντας τα συνδικάτα από τα πιο μαχητικά στοιχεία τους –την αριστερά. Χιλιάδες κομμουνιστές και σοσιαλιστές εργαζόμενοι –ή απλά μαχητικοί συνδικαλιστές της βάσης- απολύθηκαν και κυνηγήθηκαν.

Στη Δυτική Ευρώπη η Αριστερά μπήκε σε "καραντίνα", με πολλούς τρόπους. Το 1947 τα Κομμουνιστικά Κόμματα εκδιώχθηκαν από τις συμμαχικές κυβερνήσεις όπου συμμετείχαν από το 1944. Τα επόμενα χρόνια μπορεί να συμμετείχαν στις εκλογές και να έπαιρναν τεράστια ποσοστά, της τάξης του 20%-30% στη Γαλλία και την Ιταλία, αλλά περέμεναν "εξορισμένα" στο περιθώριο. Ακόμα και η σκέψη ότι θα έπαιζαν κάποιο ρόλο στις πολιτικές αποφάσεις προκαλούσε υστερικές αντιδράσεις από τις ΗΠΑ και την άρχουσα τάξη κάθε χώρας. Τα μέλη τους υφίσταντο όλες τις πιέσεις ενός σκληρού ανταγωνισμού παντού. Στη Δυτική Γερμανία το ΚΚ κηρύχτηκε εκτός νόμου στα τέλη της δεκαετίας του '50. Τα συνδικάτα σε πολλές χώρες διασπάστηκαν για να περιθωριοποιηθεί η κομμουνιστική επιρροή, στην περίπτωση της Βρετανίας απαγορεύτηκε η συμμετοχή κομμουνιστών στην ηγεσία τους.

Αυτή η καταθλιπτική εικόνα άρχισε να σπάει στις ΗΠΑ και στον υπόλοιπο κόσμο από τα μέσα της δεκαετίας του '60. Το αντιπολεμικό κίνημα για το Βιετνάμ συνδυάστηκε με την μεγαλύτερη εργατική έκρηξη –το επαναστατικό κύμα του Μάη του 1968. Εκατομμύρια εργάτες και νεολαία μέσα από τη δράση τους άρχισαν να συγκρούονται με τον καπιταλισμό και να απορρίπτουν τις ιδέες που μέχρι τότε θεωρούσαν σαν κοινή λογική. Μαζί μ' αυτή τη διαδικασία άρχισαν να σπάνε και οι αυταπάτες ότι το άλλο στρατόπεδο ήταν το πραγματικό αντίπαλο δέος, το «στρατόπεδο της ειρήνης και του σοσιαλισμού». Η ρώσικη εισβολή στη Τσεχοσλοβακία το 1968 ήταν ένα αποφασιστικό γεγονός σ' αυτή τη διαδικασία.

Ο «διπολικός κόσμος» του Ψυχρού Πολέμου είναι παρελθόν. Δεν έχουμε να νοσταλγήσουμε τίποτα απ' αυτή την περίοδο. Όπως έδειξε και η ιστορική εμπειρία, η δύναμη που μπορεί να τα βάλει με τον ιμπεριαλισμό και τις φρίκες του συστήματος του κέρδους είναι οι ίδιοι οι απλοί άνθρωποι, η εργατική τάξη, η νεολαία, ένα κίνημα που συγκρούεται με τις επιλογές του και παλεύει για την ανατροπή του.

Αϊνστάιν
Η θεωρία της σχετικότητας

Εκατό χρόνια από τη θεωρία της σχετικότητας ο **Ευτύχης Μπιτσάκης** μίλησε στο Μαρξισμό 2005 για τον Αϊνστάιν και τις ιδέες του

Υπήρξαν δύο επαναστάσεις που συνδέονται με το όνομα του Αϊνστάιν, η ειδική και η γενική θεωρία της σχετικότητας και η κβαντική μηχανική που επίσης συνδέεται αλλά κατά ένα μέρος μόνο. Ο Αϊνστάιν από φυσική καταρχήν, αλλά και από φιλοσοφική άποψη συνέβαλε στην υπέρβαση της κλασικής φυσικής και τα βασικά σημεία που μας ενδιαφέρουν σήμερα θα είναι πρώτον, η υπέρβαση και όχι ανατροπή όπως συνήθως λέγεται, της κλασικής φυσικής. Δεν υπάρχουν ανατροπές αλλά διαλεκτικές, ιστορικά καθορισμένες, υπερβάσεις. Δεύτερον, η σχέση μάζας και ενέργειας σε σχέση με τις κυρίαρχες απόψεις οι οποίες είναι επιστημονικά και φιλοσοφικά λαθεμένες. Το δεύτερο σημείο ανατροπής ή υπέρβασης αφορά τη γενική θεωρία σχετικότητας και τα κοσμολογικά πρότυπα που προέκυψαν από αυτή, θα αναφερθώ στο κυρίαρχο κοσμολογικό πρότυπο.

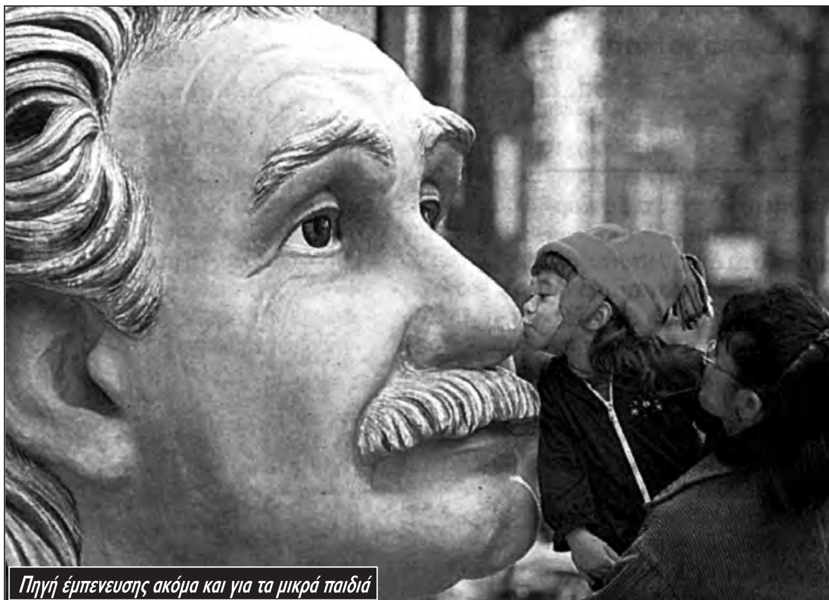
Τα οντολογικά θεμέλια της κλασικής φυσικής ήταν τρία. Ρεαλισμός, δηλαδή ύπαρξη μιας πραγματικότητας ανεξάρτητης από το νοούν υποκείμενο. Και ο χριστιανός Νεύτων και ο άθεος Λαπλάς ήταν ρεαλιστές. Δεύτερον, αιτιοκρατία, δηλαδή δυο φαινόμενα αιώνια είτε εδώ είτε στο φεγγάρι είτε σε οποιοδήποτε γαλαξία, οι ίδιες αιτίες προκαλούν τα ίδια αποτελέσματα, αυτά είναι λόγια του Νεύτωνα. Τρίτον, μη τοπικότητα. Δηλαδή ο Νεύτων υπέθεσε ότι οι δυνάμεις, δηλαδή οι φυσικές αλληλεπιδράσεις που ξέρανε τότε, ηλεκτρική, μαγνητική και βαρυντική, δεν υπήρχε ακόμα ηλεκτρομαγνητισμός, μεταδίδονται με άπειρη ταχύτητα. Καρτεσιανοί του ρίχτηκαν ότι εισάγει απόκρυφες δυνάμεις στη φύση. Ο Νεύτων είπε ότι εγώ εισάγω έννοιες οι οποίες περιγράφουν τα φαινόμενα και υποθέσεις δεν κάνω. Αυτά είναι τα τρία θεμέλια της κλασικής φυσικής και αυτά δεν ανατράπηκαν, τα υπερέβη ο Αϊνστάιν με τις τρεις μεγάλες συνεισφορές του στην επιστήμη του 20ου αιώνα.

Πριν από τον Αϊνστάιν όμως και αυτό δε λέγεται συνήθως, υπήρξε ο μέγας Μάξγουελ, ο οποίος ενοποίησε σε τέσσερις μικρές εξισώσεις τον ηλεκτρισμό, τον μαγνητισμό, τη θερμότητα και το φως. Ο Μάξγουελ, που όπως είπα αγνοείται από τους φιλοσοφούντες, εισήγαγε ένα νέο επαναστατικό στοιχείο. Δηλαδή ότι οι ηλεκτρομαγνητικές δυνάμεις, μεταδίδονται με πεπερασμένη ταχύτητα, 300 χιλιάδες χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο. Αυτή ήταν η μεγάλη κρίση της φυσικής που προέκυψε ακριβώς από τις εξισώσεις του Μάξγουελ. Παράδειγμα. Όταν έρχεται καταπάνω σας ένα αυτοκίνητο, ακούτε ήχο πιο οξύ από τη σφυρίχτρα του. Οταν φεύγει, ακούτε ήχο με μικρότερη συχνότητα. Το ίδιο ισχύει και για το φως. Αν ίσχυαν οι θεωρίες του Γαλιλαίου, το φως ανάλογα αν πλησιάζει η πηγή προς τον παρατηρητή αυξάνει ή μειώνεται η συχνότητά του. Αποδείχτηκε ότι η ταχύτητα του φωτός είναι σταθερή.

Ο Αϊνστάιν ξεκίνησε από το ότι δεν είναι δυνατόν οι νόμοι της φύσης να είναι διαφορετικοί σε διαφορετικά συστήματα αναφοράς. Στην προσπάθειά του λοιπόν να διατυπώσει τους νόμους της φυσικής, ειδικά του ηλεκτρομαγνητισμού σε πρώτη φάση, ώστε να είναι ανεξάρτητοι από το σύστημα αναφοράς, διατύπωσε την ειδική θεωρία της σχετικότητας. Συνεπώς η ειδική θεωρία της σχετικότητας είναι μια θεωρία αυξημένης αντικειμενικότητας, δεν εξαρτάται από το σύστημα αναφοράς. Εδώ είναι η μία πλευρά της μεγάλης επανάστασης, ότι απέδειξε ότι τα παλιά απόλυτα μεγέθη του Νεύτωνα, μάζα, ενέργεια, χώρος, χρόνος, δύναμη κλπ συσχετίζονται με το σύστημα αναφοράς.

Την ίδια στιγμή όμως ο Αϊνστάιν στο μαθηματικό πλαίσιο του τετραδιάστατου χρόνου του δασκάλου του Μικόφσκι διατύπωσε με διαλεκτικές θέσεις τα νέα μεγέθη της σχετικότητας τα οποία δεν είναι σχετικά. Δηλαδή αν το μήκος και ο χρόνος χωριστά είναι σχετικά, το χρονικό διάστημα είναι ένα απόλυτο διάστημα. Κατά το ίδιο τρόπο, αν η μάζα χωριστά και η ενέργεια χωριστά είναι σχετικά μεγέθη, το σύνολο μάζας και ενέργειας εκφράζεται με τετραδιανύσματα, δηλαδή διανύσματα στο χώρο των τεσσάρων διαστάσεων και είναι απόλυτο μέγεθος. Το ίδιο και η συμβατική δύναμη και ούτω καθεξής. Συνεπώς έχουμε μία διαλεκτική κίνηση, ανάδειξη του σχετικού χαρακτήρα των μεγεθών της κλασικής φυσικής και ταυτόχρονα μια διαλεκτική υπέρβαση, διατύπωση καινούργιων εννοιών στο τετραδιάστατο χωροχρονικό διάστημα που είναι απόλυτες.

Τι κατάλαβαν οι φυσικοί; Κατάλαβαν κατά κανόνα, εκτός από το Λανζεβέν, το Λένιν που δεν ήταν φυσικός και μερικούς άλλους, κατάλαβαν τη σχετικότητα. Βρισκόμαστε μπροστά στα ερείπια των αρχών, είπε ο μεγάλος μαθηματικός Πουανκαρέ. Ούτε η αρχή της διατηρήσεως της ύλης ισχύει, ούτε η αρχή της διατηρήσεως της ενέργειας ισχύει, αυτά τα έλεγε σε σχέση με τη ραδιενέργεια αλλά και με τη σχετικότητα. Πρώτη λοιπόν διαστρέβλωση στο

Πηγή έμπνευσης ακόμα και για τα μικρά παιδιά

επιστημονικό επίπεδο των θεωριών του Αϊνστάιν, γνωσοθεωρητική διαστρέβλωση. Και βέβαια θα ακούσατε και θα διαβάσατε ότι ο χώρος μας έχει τέσσερις διαστάσεις, αυτό είναι μια μεγάλη επιστημονική ανοησία, ο χώρος μας έχει τρεις διαστάσεις, απλώς στις θεωρίες του Αϊνστάιν, ο χώρος δεν είναι πλέον μία ανεξάρτητη παράμετρος όπως ήταν στις θεωρίες του Νεύτωνα αλλά συνδέεται οργανικά σε μία, όπως λένε, τετραδιάστατη πολλαπλότητα. Μην στεναχωριέστε, ο χώρος έχει τρεις διαστάσεις. Κι αν διαβάσετε για τις μοντέρνες θεωρίες των υπερχορδών κλπ, θα δείτε άπειρες διαστάσεις και ό,τι θέλετε. Αυτοί είναι μαθηματικοί χώροι. Ενας μαθηματικός μπορεί να φτιάξει ένα χώρο οποιωνδήποτε διαστάσεων, φτάνει να μην κάνει λάθη λογικά και υπολογιστικά. Αλλά ο φυσικός χώρος είναι τρισδιάστατος.

Μία από τις συνέπειες της ειδικής σχετικότητας, είναι διατυπωμένη με απλά μαθηματικά σε μιάμιση σελίδα από τον Αϊνστάιν, ήταν η σχέση ανάμεσα στη μάζα και την ενέργεια. Εδώ υπάρχει μεγάλη διαστρέβλωση, η οποία έθρεψε ένα καινούργιο ενεργητισμό, ότι η ενέργεια που είναι άυλη είναι η βασική ουσία του σύμπαντος και καινούργιες θρησκευτικές αντιλήψεις. Τι είχε κάνει ο Νεύτων; Είχε ταυτίσει τη μάζα με την ύλη. Ονομάζω, έλεγε, μάζα το ποσό της ύλης το οποίο περιέχει ένα σώμα. Αυτή είναι μια ανόητη έκφραση, ταυτολογική και το απέδειξε ο μεγάλος φυσικός θετικιστής, ο Ερνστ Μαχ, Αυστριακός στις αρχές του 20ου αιώνα. Ο Νεύτων ταύτισε την φιλοσοφική κατηγορία της ύλης με την επιστημονική έννοια της μάζας. Η μάζα είναι μέτρο της αδράνειας, μπαίνει στις εξισώσεις της φυσικής, είναι μετρήσιμο μέγεθος. Δεν υπάρχει μέτρο της ύλης, γιατί η ύλη είναι φιλοσοφική κατηγορία. Από αυτό το λάθος συνέχισαν οι φυσικοί (που δυστυχώς δεν καταλαβαίνουν από φιλοσοφία γιατί ο καταμερισμός της εργασίας δεν τους το επιτρέπει) να θεωρούν την ενέργεια άυλη οντότητα επειδή σύμφωνα με την ακρίβεια των οργάνων εκείνης της εποχής, η ενέργεια φαινόταν να μην έχει μάζα.

Ετσι λοιπόν με τη θερμοδυναμική στα μέσα του 19ου αιώνα, ο κόσμος χωρίστηκε σε δύο οντότητες, την ύλη-μάζα κατά Νεύτωνα και την ενέργεια που είναι άλλη οντότητα. Βέβαια ο Ενγκελς γράφει στην Διαλεκτική της Φύσης ότι η ενέργεια δεν είναι ουσία, δεν είναι αβαρές ρευστό. Ποιος όμως διάβαζε Διαλεκτική της Φύσης και ποιος καταλάβαινε τη Διαλεκτική της Φύσης; Ετσι λοιπόν η σχέση του Αϊνστάιν δεν είναι σχέση ισοδυναμίας μάζας και ενέργειας. Διάβαζα μάλιστα προ ημερών ένα άρθρο γραμμένο από μαρξιστή και έγραφε και αυτός για ισοδυναμία μάζας και ενέργειας. Είναι σχέση αριθμητικής αναλογίας. Για να βρεις την ενέργεια που αντιστοιχεί σε μία μάζα, πολλαπλασιάζεις όχι με ένα καθαρό αριθμό, αλλά με το τετράγωνο της ταχύτητας του φωτός. Τι μας λέει αυτό; Ότι έχουμε δύο επιστημονικές έννοιες, τη μάζα μέτρο της αδράνειας και την ενέργεια μέτρο της κίνησης. Αυτές οι δύο χωριστές έννοιες στο νευτώνειο σύμπαν συνδέονται με μια συγκεκριμένη ποσοτική αναλογία, $E=mc^2$.

Αν όμως δεχτούμε τη λανθασμένη ερμηνεία αυτής της σχέσης, τότε τίθεται το ερώτημα ποια είναι η έσχατη ουσία του σύμπαντος. Κατά τον Χαϊζεμπεργκ, αν περάσουμε στο κόσμο των μικροσωματίων, η πραγματικότητα διαλύεται στην καθαρότητα των μαθηματικών μορφών, ξαναγυρνάμε στον Πυθαγόρα και τον Πλάτωνα, αν ακούσουμε τον μεγάλο ανθρωπολόγο Ντεγιάρ ντε Σατέ, αποδεικνύεται πλέον ότι η ύλη φθείνει, αλλά συγκροτείται η ενέργεια πραγματώνοντας μια σειρά μορφών και κατατείνοντας στο σημείο Ω που είναι η ταύτιση με το Θεό. Και άλλες πολλές ενδιάμεσες αντιλήψεις, θρησκευτικές ή καθαρά ιδεαλιστικές.

Ποια είναι η ουσία αυτής της σχέσης; Ότι αυτές οι δύο έννοιες της φυσικής συνδέονται μεταξύ τους και η ενέργεια μπορεί να μετατραπεί σε μάζα και η μάζα μπορεί να μετατραπεί σε ενέργεια. Το σύνολο της δυνάμει και ενεργεία μάζας, δηλαδή πραγματωμένης ή μη κατά Αριστοτέλη και το σύνολο της δυνάμει και ενεργεία ενέργειας ενός συστήματος είναι σταθερό. Αυτό δε σημαίνει αφθαρσία της ύλης, γιατί η αφθαρσία της ύλης είναι φιλοσοφικό αξίωμα και δεν αποδεικνύεται. Ο μεγάλος χημικός που αποκεφάλισαν οι επαναστάτες, όχι γιατί ήταν μεγάλος χημικός αλλά γιατί είσπρατε φόρους, ο Λαβουαζιέ, υποτίθεται ότι απέδειξε την αφθαρσία της ύλης. Τίποτα δεν απέδειξε και τα πειράματά του ήταν λάθος γιατί τα όργανα δεν επέτρεπαν τον βαθμό ακρίβειας που χρειαζόταν. Συνεπώς έχουμε μια εξίσωση που συνδέει δύο φυσικές έννοιες. Το σύνολο της μάζας ενός συστήματος είναι σταθερό. Το σύνολο της ενέργειας σταθερό. Επειδή αυτά τα μεγέθη αλληλομετατρέπονται, το σύνολο της δυνάμει και ενεργεία μάζας, το σύνολο της δυνάμει και ενεργεία ενέργειας είναι σταθερά.

Την εποχή του Αϊνστάιν υπήρχαν μία σειρά αντιφάσεις της θεωρίας της βαρύτητας του Νεύτωνα με τα παρατηρησιακά δεδομένα. Το περιήλιο του Ερμή δεν πήγαινε όπως πρόβλεπε ο Νεύτωνας, η κίνηση της Σελήνης παρομοίως, δηλαδή αποκλίσεις στο χιλιοστό της μοίρας, όπως με αυτά τα στοιχειώδη τηλεσκόπια μπορούσαν να συλλάβουν αυτές τις αποκλίσεις. Ο κομήτης του Νένκε ακολουθούσε μια τροχιά όχι απολύτως όπως προβλεπόταν από τον Νεύτωνα και υπήρξαν πλήθος ευφυείς απόπειρες να ξεπεραστεί η κρίση της ουράνιας μηχανικής. Καμία από αυτές δεν πέτυχε.

Ο Αϊνστάιν έλεγε, ωραία, κατάφερα να διατυπώσω τους νόμους του ηλεκτρομαγνητισμού, έτσι που για όλα τα

αδρανειακά συστήματα που κινούνται ομαλά το ένα προς το άλλο να είναι αναλλοίωτοι. Γιατί οι νόμοι της φυσικής να μην είναι ίδιοι σε όλα τα συστήματα αναφοράς, και σε αυτά που επιταχύνονται και σε αυτά που επιβραδύνονται; Αυτό ήταν το αισθητικό φυσικό, αν θέλετε, πρόβλημα του Αϊνστάιν. Ταυτόχρονα όμως υπήρχε ένα πρόβλημα κοσμολογίας. Ότι δηλαδή η θεωρία του Νεύτωνα δεν ήταν ικανοποιητική. Με ένα άλμα λοιπόν εννοιολογικό και μαθηματικό, χρησιμοποιώντας τη γεωμετρία του Ρίμαν, διατύπωσε τη γενική θεωρία της σχετικότητας.

Εδώ ο χώρος και ο χρόνος δεν είναι μορφές ανεξάρτητες από την ύλη, όπως στην περίπτωση του Ευκλείδη και του Νεύτωνα. Η καμπυλότητα του χωροχρόνου, δηλαδή η μορφή του καθορίζεται από την κατανομή της ύλης στην εν λόγω περιοχή. Οσο μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ύλης έχουμε σε μια περιοχή του κόσμου, τόσο ο χώρος μας καμπυλώνεται. Αν μπορούσαμε να φανταστούμε ένα σύμπαν κενό από ύλη, τότε θα ξαναγυρνούσαμε στο χώρο του Ευκλείδη. Αυτή όμως η θεωρία είχε συνέπειες πρακτικές πλέον στο επίπεδο της κοσμολογίας. Δηλαδή, αν ο χώρος και ο χρόνος καθορίζεται από την ύλη, τότε θα μπορούσαμε ενδεχομένως να βρούμε μία θεωρία η οποία θα περιγράφει με ακρίβεια τις κινήσεις των ουρανίων σωμάτων. Αυτό γίνεται στην γενική θεωρία της σχετικότητας και οι προβλέψεις της μάλιστα επαληθεύτηκαν δύο χρόνια μετά την διατύπωσή της. Είχε γίνει μια ολική έκλειψη του ήλιου, προέβλεπε ο Αϊνστάιν ότι ακτίνες του φωτός θα περνούσαν κοντά από ένα ισχυρό βαρυντικό πεδίο θα καθηλωνόταν και τα άστρα θα τα βλέπαμε λίγο αριστερά από εκεί που είναι. Αυτό επαληθεύτηκε.

Όμως η θεωρία του Αϊνστάιν μπορεί να προβλέψει πολλά κοσμολογικά πρότυπα. Ένα διαστελλόμενο πρότυπο, ένα συστελλόμενο πρότυπο, ένα παλλόμενο πρότυπο που το είχαν προβλέψει φιλοσοφικά οι στωικοί, ένα ανοιχτό σύμπαν, ένα κλειστό σύμπαν. Ποιο είναι το πραγματικό μοντέλο του σύμπαντος; Χρησιμοποιώ τη λέξη σύμπαν και είναι λάθος. Πρέπει να μιλάμε για το γνωστό μέρος του σύμπαντος, γιατί η γενική θεωρία της σχετικότητας είναι τοπική θεωρία, περιγράφει από σημείο σε σημείο την κατάσταση του χωροχρόνου, μία άλλη ανοησία που θα δείτε στα πανεπιστημιακά συγγράμματα και τις φιλοσοφικές διατριβές, δεν μπορούμε να μιλάμε για το σύμπαν.

Ο Αϊνστάιν μαθητής στην Ελβετία ποζάρει με τους συμμαθητές του. Είναι ο πρώτος αριστερά στους καθιστούς.

Ποιο είναι το σωστό κοσμολογικό πρότυπο; Εκείνη την εποχή, το '24, ο Αβάμ Λεμέτρ, ένας βέλγος ιερωμένος που προφανώς ήξερε μαθηματικά, διατύπωσε την υπόθεση του πρωταρχικού ατόμου. Δηλαδή, ολόκληρη η ύλη του σύμπαντος ήταν συγκεντρωμένη σε ένα σημείο μηδενικού όγκου, κάποια στιγμή εξερράγη και από τότε το σύμπαν διαστέλλεται. Δεν έδωσαν και πολλή σημασία στο πρότυπο του Αβάμ. Τρία χρόνια ή τέσσερα μετά ο Χαμπλ παρατήρησε ότι ο αστερισμός της Ανδρομέδας δεν είναι ένας αστερισμός μέσα στο γαλαξία μας αλλά ένας καινούργιος γαλαξίας έξω από το δικό μας. Πρώτη φορά το μάτι των αστρονόμων βγήκε έξω από το γαλαξία μας. Παρατηρήθηκε λοιπόν ότι το χρώμα των γαλαξιών μετατοπίζεται προς τα ερυθρά. Αυτό σημαίνει ότι οι γαλαξίες απομακρύνονται οι μεν από τους δε. Ο μεγάλος αστρονόμος Εντικτον, χριστιανός κι αυτός ανακάλυψε την υπόθεση του Αβάμ Λεμέτρ και πλέον την καθιέρωσε ως υπόθεση του διαστελλόμενου σύμπαντος. Θα την ξέρετε ως Μπιγκ Μπανγκ, είναι ένας ειρωνικός όρος που χρησιμοποίησε ένας μεγάλος αντίπαλος της θεωρίας, ο μεγάλος Αγγλος αστρονόμος Χόιπε, πέθανε πριν τρία τέσσερα χρόνια.

Τι λέει αυτή η θεωρία; Ολη η ύλη του σύμπαντος βρισκόταν περιορισμένη σε μία σημειακή ιδιομορφία. Με κοινή γλώσσα, σε ένα μηδενικό όγκο. Αυτή η ύλη βρισκόταν σε άπειρη θερμοκρασία και επίσης σε άπειρη θερμότητα. Ο χώρος δεν υπήρχε πριν από την έκρηξη, ούτε ο χρόνος, αρχίζει να δημιουργείται μαζί με την ύλη, όπου το σύμπαν διαστέλλεται μέσα στον ίδιο του τον εαυτό του. Για να σκεφτούμε ότι είναι ανοησίες όλα όσα λέγονται, θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω μόνο τον Αριστοτέλη, αλλά ας χρησιμοποιήσω μια πιο μοντέρνα έκφραση. Ο χώρος δεν υπήρχε πριν την έκρηξη, άρα η έκρηξη δεν έγινε πουθενά. Η έκφραση είναι ενός μαθητή μου, του Αντωνόπουλου καθηγητή στο Πολυτεχνείο. Απειρη πυκνότητα στερείται νοήματος. Κατά τον Αριστοτέλη, το άπειρο δεν είναι φυσική έννοια , άρα στερείται νοήματος η άπειρη θερμοκρασία, στερείται νοήματος η άπειρη πυκνότητα. Αφού ο χώρος δεν υπήρχε, το σύμπαν διαστέλλεται μέσα στον εαυτό του. Κάτι που διαστέλλεται, διαστέλλεται σε ένα υπάρχοντα χώρο.

Με την ανάπτυξη της μικροφυσικής πραγματικά η κοσμολογία έπαψε να είναι ένα μαθηματικό πρότυπο με βάση τη θεωρία του Αϊνστάιν, έγινε μία συγκεκριμένη επιστήμη, η αστροφυσική είναι μια συγκεκριμένη επιστήμη, όπου το μικρό και το μέγα συνδέονται διαλεκτικά και αν απορρίψουμε αυτές τις οιωνοί μεταφυσικές προκείμενες του κυρίαρχου μοντέλου, τότε μπορούμε να συζητήσουμε για ένα μέρος του σύμπαντος που διαστέλλεται με τεράστιες ταχύτητες.

Σήμερα ξέρουμε ότι το μέρος του σύμπαντος που κατοικούμε είναι μια τεράστια πίτα δισεκατομμυρίων ετών φωτός μήκους που περιβάλλεται από αχανείς εκτάσεις φωτός, σήμερα ξέρουμε ότι η ύλη δημιουργείται, έχουμε ανάλυση σωματίων από το υποκβαντικό επίπεδο, δεν δημιουργείται με θεϊκή παρέμβαση αλλά με ανάλυση σωματίων, τα οποία υπάρχουν δυνάμει στο υποκβαντικό επίπεδο.

Βιβλιοκριτική

Το αντικαπιταλιστικό κίνημα προτείνει

n **Αρουντάτι Ρόι, Η Αλγεβρα της Αιώνιας Δικαιοσύνης**

Εκδόσεις Ψυχογιός, σελ 375, 15 ευρώ

n **Τζορτζ Μονμπιότ, Η εποχή της συναίνεσης,**

Εκδόσεις Ψυχογιός, σελ 278, 18 ευρώ

"*Το 2002 οι δέκα πλουσιότεροι άνθρωποι στη Γη κατείχαν συνολικά 266 δισ. δολάρια. Το συγκεκριμένο ποσό είναι... χοντρικά, αρκετό για να καλύψει τον υγειονομικό στόχο που έβαλαν τα Ηνωμένα Εθνη στην αυγή της χιλιετίας (όπως η ανάσχεση και αντιστροφή της εξάπλωσης του AIDS, της ελονοσίας και άλλων μολυσματικών ασθενειών, η μείωση της βρεφικής θνησιμότητας κατά δύο τρίτα και η μείωση της μητρικής θνησιμότητας στη διάρκεια του τοκετού κατά 75%) από τώρα μέχρι το 2015*". Πρόκειται για τις αιτίες αυτές ακριβώς που, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΟΑΣΑ, ευθύνονται για το ένα τρίτο περίπου των θανάτων στις φτωχές χώρες του πλανήτη. Με άλλα λόγια θα αρκούσε η απαλλοτρίωση της περιουσίας δέκα βαθύπλουτων για να σωθούν εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι από πρόωρο θάνατο. Αλλά, φυσικά, καμιά κυβέρνηση και κανένας από τους ισχυρούς αυτού του κόσμου δεν σκέφτεται να τους απαλλοτριώσει. "*Η παγκόσμια τάξη, σχεδιασμένη από τους πλούσιους και τους ισχυρούς*", συνεχίζει ο Τζορτζ Μονμπιότ, *"είναι φυσικά εξαιρετικά φιλική μαζί τους"*.

Για την ακρίβεια, το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει. Ζούμε στην εποχή της "παγκοσμιοποίησης", στην εποχή όπου ο νεοφιλελευθερισμός έχει ανακηρυχθεί σε απόλυτη και αδιαμφισβήτητη ορθοδοξία, στην εποχή της κυριαρχίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και των άλλων αποκρουστικών αδελφών τους. Ζούμε, με άλλα λόγια στην εποχή, όπου οι πλούσιοι και οι ισχυροί έχουν ανακηρύξει την απαλλοτρίωση, από τους πλούσιους, ακόμα και αυτών των λιγοστών πηγών ζωής που έχουν ξεμείνει -σε έναν ελάχιστο βαθμό, είναι αλήθεια- στη διάθεση των φτωχών. *"Στο μεταξύ στην αγορά επικρατεί γενικό ξεπούλημα"* γράφει η Αρουντάτι Ρόι. *"Ολα προσφέρονται με έκπτωση -ωκεανοί, ποταμοί, πετρέλαιο, γονίδια, σύκα, λουλούδια, παιδικές ηλικίες, εργοστάσια αλουμινίου, τηλεφωνικές εταιρείες, σύνεση, έρημες περιοχές, πολιτικά δικαιώματα, οικοσυστήματα, αέρα- δηλαδή 4,6 δισεκατομμύρια χρόνια εξέλιξης. Πακεταρισμένα, σφραγισμένα, καταχωρημένα και διατιμημένα βγαίνουν στο σφυρί (επιστροφές δεν γίνονται δεκτές). Οσο για τη δικαιοσύνη, μου λένε πως έχουν αρχίσει και γι' αυτήν οι προσφορές. Μπορείς να αγοράσεις την καλύτερη, αν έχεις λεφτά"*.

Από πρώτη ματιά, **"Η Αλγεβρα της Αιώνιας Δικαιοσύνης"** και **"Η Εποχή της Συναίνεσης"** είναι δυο πολύ διαφορετικά βιβλία. "Η Αλγεβρα της Αιώνιας Δικαιοσύνης" είναι μια συλλογή από πολιτικά κείμενα γραμμένα μέσα στα πέντε περίπου χρόνια που μεσολάβησαν ανάμεσα στο Σιατλ και την πρώτη έκδοση του βιβλίου. Το καθένα από αυτά ασχολείται και με κάποιο άλλο θέμα -τον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας του Μπους", τις πυρηνικές δοκιμές, την εκδίωξη εκατοντάδων χιλιάδων φτωχών χωρικών από τα σπίτια τους στην Ινδία (η Αρουντάτι Ρόι έχει γεννηθεί στην επαρχία Κεράλα της νότιας Ινδίας και ζει στο Νέο Δελχί) για χάρη των ενεργειακών κολοσσών σαν την Ενρον, την Ζήμενς και τις "αδελφές" τους, τον ρατσισμό σε βάρος των Μουσουλμάνων και την δράση των φασιστικών ινδουιστικών συμμοριών, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τους "φίλους" του στις φτωχές χώρες του Τρίτου Κόσμου. Κάποια από τα κείμενα προέρχονται από ομιλίες της Αρουντάτι Ρόι -το κεφάλαιο "Αντιμετωπίζοντας την Αυτοκρατορία" για παράδειγμα ήταν η ομιλία της στο Παγκόσμιο Κοινωνικό

Φόρουμ του Πόρτο Αλέγκρε τον Γενάρη του 2003. Παρόλα, αυτά, όμως το βιβλίο δεν είναι ένα απλό άθροισμα από άσχετα μεταξύ τους κείμενα.

"Δεν αγωνιζόμαστε απλώς ενάντια σε ένα φράγμα" λεει η Αρουντάτι Ρόι περιγράφοντας μια πορεία, μέσα στη νύχτα πλάι-πλάι με χιλιάδες αγρότες, στην κοιλάδα του Ναρμάντα. *"Παλεύουμε για έναν τρόπο ζωής. Για μια παγκόσμια άποψη". Το πρόβλημα δεν είναι απλά ο Μπους, η Μπέχτελ και η Ζήμενς ή το ΔΝΤ. Το πρόβλημα βρίσκεται στο ίδιο το σύστημα. Το πρόβλημα είναι ο "αμερικανικού τύπου καπιταλισμός της αγοράς", ένα σύστημα που είναι καταδικασμένο να αποτύχει με τον ίδιο τρόπο που απέτυχε και ο "σοβιετικού τύπου κομμουνισμός". "Ενας κόσμος που κυβερνιέται από μια χούφτα άπληστους τραπεζίτες και προέδρους εταιρειών που κανένας δεν έχει εκλέξει, είναι αδύνατο να κρατήσει..."*

Το "κόκκινο νήμα", όμως, που διαπερνάει το βιβλίο είναι η αισιοδοξία -η αίσθηση ότι το κίνημα, "εμείς", είμαστε πιο δυνατοί. *"Να θυμάστε τούτο"* έγραφε όταν ο Μπους έριχνε τις πρώτες βόμβες στο Ιράκ. *"Είμαστε πολλοί και είναι λίγοι...Μπορεί να μην έχουμε καταφέρει να την σταματήσουμε ακόμα (την αυτοκρατορία), την έχουμε όμως ξεγυμνώσει... Δεν θα προλάβει να περάσει πολύς καιρός και η πλειοψηφία του αμερικανικού λαού θα είναι σύμμαχός μας... Ενας άλλος κόσμος δεν είναι απλά και μόνο εφικτός, βρίσκεται ήδη στον δρόμο. Πολλοί από εμάς μπορεί να μην είναι πια εδώ για να τον προϋπαντήσουν, αλλά τις ήσυχες μέρες, αν αφουγκραστώ προσεκτικά, μπορώ να τον ακούσω κιόλας να ανασαίνει... Πάρτε τα εργαλεία σας και ελάτε!"* Να ξεμοντάρουμε τον παλιό κόσμο και να χτίσουμε ένα καινούργιο.

Πως θα είναι όμως αυτός ο κόσμος; Υπάρχει ένας "μπούσουλας" για να ακολουθήσουμε; Αυτό είναι και το περιεχόμενο της "Εποχής της Συναίνεσης". Οπως γράφει και ο υπότιτλος του βιβλίου, πρόκειται για ένα "μανιφέστο για μια νέα, παγκόσμια τάξη πραγμάτων". Και για τον Τζορτζ Μονμπιότ η αφετηρία είναι η πεποίθηση ότι ο "άλλος κόσμος" βρίσκεται ήδη "στον δρόμο". Ζούμε σε μια από αυτές τις μεγάλες, σπάνιες εποχές της ιστορίας:

"Η παγκόσμια δικτατορία των κατεστημένων συμφερόντων έχει δημιουργήσει τα μέσα για την αυτοκαταστροφή της. Αλλά έχει επιτύχει ακόμα περισσότερα... Μας δώρισε τη δύναμη να αλλάξουμε την πορεία της Ιστορίας". Αυτή η αλλαγή, όμως, της πορείας της ιστορίας δεν πρόκειται να έρθει από τον ουρανό. Οπως όλες οι προηγούμενες μεγάλες αλλαγές χρειάζεται και αυτή έναν "καταλύτη", ένα "δίκτυο επαναστατών" που θα είναι έτοιμοι να ρισκάρουν τα πάντα για τα ιδανικά τους. Και το δίκτυο αυτό, γράφει ο Μονμπιότ, υπάρχει σήμερα: *"αποτελεί μέρος του μεγαλύτερου παγκόσμιου κινήματος στην Ιστορία, ενός κινήματος που τα μέλη του μετριόνται πλέον σε δεκάδες εκατομμύρια, τα περισσότερα από τα οποία ζούνε στις φτωχότερες περιοχές του κόσμου". Αυτό που επείγει είναι ένα "σχέδιο": αυτό είναι και το πραγματικό περιεχόμενο της "Εποχής της Συναίνεσης".*

Το πρώτο πράγμα που χρειάζεται να αναγνωρίσουμε, λεει ο Μομπιότ, είναι ότι δεν υπάρχουν λύσεις σε εθνικό επίπεδο. Ακόμα και η πιο ισχυρή "εθνική δημοκρατία" είναι ανίκανη να περιορίσει, σε παγκόσμιο επίπεδο, αποτελεσματικά την ικανότητα των πλουσίων και των ισχυρών να ελέγχουν την ζωή των φτωχών και των αδυνάτων. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι μια πραγματική παγκόσμια δημοκρατία. Ο Μομπιότ προτείνει τη δημιουργία τεσσάρων παγκόσμιων δημοκρατικών θεσμών: ενός "Παγκόσμιου Κοινοβουλίου", εκλεγμένου με απλή αναλογική από τους ίδιους τους πληθυσμούς, ανεξάρτητα από εθνικότητες και σύνορα. Μια "εκδημοκρατισμένη Γενική Συνέλευση του Ηνωμένων Εθνών" όπου οι ψήφοι της κάθε χώρας θα είναι ανάλογες του πληθυσμού της. Μια "Διεθνή Ενωση Συμψηφισμού" που θα φροντίζει να μην παρουσιάζονται εμπορικά ελλείμματα και χρέη ανάμεσα στις χώρες και τέλος έναν "Οργανισμό Σωστού Εμπορίου" που θα προστατεύει τις φτωχές χώρες από τον ανταγωνισμό των πλούσιων.

Κίνημα

Ποιος θα δημιουργήσει αυτούς τους θεσμούς; Ο Μονμπιότ είναι σαφής: η πρότασή του δεν απευθύνεται στους πλούσιους και τους ισχυρούς. Ούτε απευθύνεται στους Διεθνείς Οργανισμούς και τις κυβερνήσεις. *"Η εξουσία ουδέποτε παραδίδεται οικειοθελώς. Εάν τη θέλουμε θα πρέπει να την αρπάξουμε".* Οι ιδέες του απευθύνονται στο κίνημα. Το μεγαλύτερο κομμάτι του βιβλίου είναι αφιερωμένο στην προσπάθεια να αποδείξει ότι το κίνημα, οπλισμένο με αυτούς τους στόχους, μπορεί να "καταστρέψει την αντίσταση αυτών των δυνάμεων".

Το πιο καλό παράδειγμα για να καταλάβει κανείς τι εννοεί είναι το παράδειγμα του χρέους του Γ' Κόσμου. Σήμερα οι φτωχές χώρες της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας χρωστάνε σχεδόν 2,5 τρισεκατομμύρια δολάρια στις τράπεζες της Αμερικής, της Ευρώπης και της Ιαπωνίας. Πρόκειται για ένα ιλιγγιώδες ποσό: πολλές πάμφτωχες χώρες πληρώνουν κάθε χρόνο περισσότερα για τόκους και χρεολύσια στους δυτικούς τραπεζίτες από όσα δαπανάνε για την παιδεία εκατομμυρίων μικρών μαθητών ή για την υγεία εκατομμυρίων κατοίκων. Ο αναλφαβητισμός και το AIDS δεν έχουν πέσει από τον ουρανό στην Αφρική. Ταυτόχρονα, όμως, λέει ο Μονμπιότ αυτό το τεράστιο χρέος είναι ένα φοβερό όπλο στα χέρια των φτωχών χωρών. Το ποσό είναι τόσο ιλιγγιώδες που θα καταδικάσει αυτόματα σε χρεοκοπία ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα του πλανήτη αν θεωρηθεί "μη εισπρακτέο". Το μόνο που χρειάζεται να κάνουν οι υπερχρεωμένες χώρες είναι να πούνε όλες μαζί "δεν πληρώνω" -και αμέσως οι τραπεζίτες θα τρέξουν να διαπραγματευτούν.

Γιατί δεν έχουν καταφέρει να αξιοποιήσουν αυτό το όπλο μέχρι σήμερα οι κυβερνήσεις των υπερχρεωμένων χωρών -και αυτό παρόλο που σε πολλές από αυτές έχουν ξεσπάσει ολόκληρες εξεγέρσεις ενάντια στο ΔΝΤ και τα προγράμματά του; Η απάντηση του Μονμπιότ είναι αφοπλιστική: επειδή δεν τους είχε παρουσιαστεί μια βιώσιμη εναλλακτική λύση, επειδή το σχέδιο για την "Διεθνή Ενωση Συμψηφισμού" -ένα σχέδιο που είχε καταστρωθεί αρχικά από τον Κέυνς στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου- είχε λησμονηθεί! Στην πραγματικότητα, όμως, το σχέδιο του Κέυνς δεν είχε λησμονηθεί: είχε απορριφθεί! Η ίδια "Η εποχή της συναίνεσης" περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια την μάχη ανάμεσα στον Harrz Dexter White, τον εκπρόσωπο των ΗΠΑ και τον Κέυνς, που εκπροσωπούσε την Βρετανία, στις διαπραγματεύσεις που γίνονταν πριν ακόμα τελειώσει ο πόλεμος. *"Το καλοκαίρι του 1943"* γράφει, *"είχε γίνει ήδη φανερό ότι η λύση του Κέυνς δεν θα επιτρεπόταν να επικρατήσει".* Η πρόταση του White -για την δημιουργία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας- επικράτησε τελικά

για ένα απλό λόγο: γιατί "*η σχέση της Βρετανίας και των ΗΠΑ ήταν εντελώς άνιση*". Ανιση όχι μόνο οικονομικά -η Βρετανία στηριζόταν στα αμερικανικά δάνεια για να καλύψει τις πολεμικές της δαπάνες- αλλά και διπλωματικά και στρατιωτικά.

Χρειάζεται μεγάλη δόση "αισιοδοξίας" για να πιστεύει κανείς ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις της Δύσης θα καθίσουν με σταυρωμένα χέρια μπροστά σε μια "τραπεζική εξέγερση" των φτωχών χωρών. Οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους βομβάρδισαν το Αφγανιστάν πίσω στο Μεσαίωνα για αστεία "παραπτώματα" αν συγκριθούν με μια συντονισμένη άρνηση του Γ' Κόσμου να συνεχίσει να πληρώνει τα χρέη του.

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό που κάνει την πρότασή του ανεδαφική. Οι ίδιες οι κυβερνήσεις στις φτωχές χώρες δεν έχουν καμιά πρόθεση να συμμαχήσουν με τα κινήματα που παλεύουν εναντια στο ΔΝΤ και τα προγράμματά του. Και θα αρνηθούν να το κάνουν ακόμα και αν βρεθούν αντιμέτωπες με την πιο μαχητική εξέγερση. Μόνο αν ανατρέψουν την κυρίαρχη τάξη και τις κυβερνήσεις τους θα είχαν την ελπίδα τα κινήματα να επιβάλλουν τις λύσεις τους. Η Διεθνής Ενωση Συμψηφισμού των εμπορικών ελλειμμάτων θα ήταν όμως, σίγουρα, το τελευταίο πράγμα που θα χρειαζόταν μια κοινωνία που θα είχε ανατρέψει τον καπιταλισμό. Και εδώ βρίσκεται και το κύριο πρόβλημα της "Εποχής της Συναίνεσης". Για τον Μονμπιότ ο σημερινός κόσμος μπορεί να χωρίζεται σε φτωχούς και πλούσιους, σε καταπιεστές και καταπιεσμένους, σε πολίτες ισχυρών κρατών και πολίτες αδύναμων κρατών. Αλλά δεν χωρίζεται σε τάξεις. Στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου ο Μονμπιότ επιτίθεται ανοιχτά στην "υπεραπλουστευμένη θεωρία" του Μαρξ - που την θεωρεί άμεσα υπεύθυνη για τα εγκλήματα του σταλινισμού. *"Το πρόβλημα με τις πολιτικές οδηγίες της διακήρυξης (του Κομμουνιστικού Μανιφέστου) δεν είναι ότι αλλοιώθηκαν αλλά ότι εφαρμόστηκαν με άτεγκτο τρόπο... Ο διαλεκτικός υλισμός υποβίβασε τους δαιδαλώδεις πολιτικούς και κοινωνικούς συσχετισμούς της ανθρωπότητας σε μια απλή διένεξη ανάμεσα στην 'μπουρζουαζία' και το 'προλεταριάτο'..."*

Η εξουσία, σύμφωνα με τον Μονμπιότ, δεν είναι αποτέλεσμα της ταξικής διαίρεσης της κοινωνίας αλλά της ίδιας της ανθρώπινης φύσης. *"Η εξουσία"*, γράφει, *"είναι τόσο ενδογενής στην ανθρώπινη κοινωνία όσο και η απληστία και ο φόβος: κόσμος χωρίς εξουσία μπορεί να υπάρξει μόνο χωρίς ανθρώπους"*. Το όραμά του είναι μια κοινωνία "συναίνεσης" που θα μπορεί να γεφυρώνει αυτές τις διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους. Αλλά είναι ουτοπία να πιστεύει κανείς ότι θα μπορεί να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στους εκμεταλλευτές και τους εκμεταλλευόμενους χωρίς να καταργήσει την εκμετάλλευση: ο μόνος τρόπος για να απαλλαγεί κανείς από αυτή την ενοχλητική αντίφαση είναι να την εξαφανίσει πίσω από ένα πέπλο "δαιδαλωδών πολιτικών και κοινωνικών συσχετισμών".

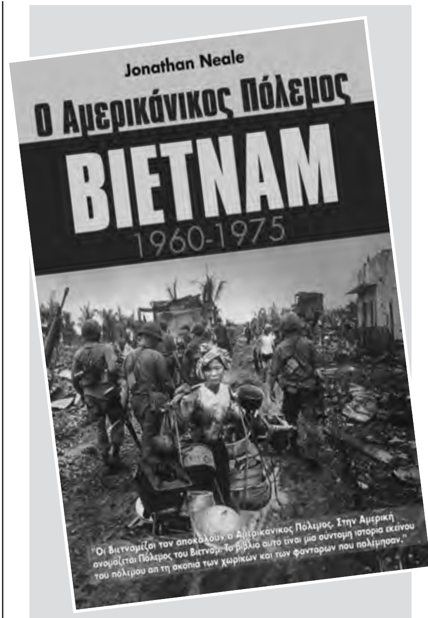
Ο Μονμπιότ έχει απόλυτο δίκαιο ότι ζούμε σε ιστορικές στιγμές. Ναι, "όταν αφουγκραζόμαστε προσεχτικά" μπορούμε να ακούσουμε τη νέα εποχή να ανασαίνει. Ναι, είναι αλήθεια, ο αντίπαλος είναι πολύ πιο αδύναμος από ότι μοιάζει. Για να νικήσουμε, όμως, χρειαζόμαστε μια καθαρή εικόνα για την κοινωνία που ζούμε, για τις αντιφάσεις και τις συγκρούσεις της και όχι ένα ακόμα ουτοπικό όραμα της ιδανικής κοινωνίας -σαν αυτά που αραχνιάζουν ξεχασμένα κατά χιλιάδες στις βιβλιοθήκες. Το πραγματικό ερώτημα που έχουμε σήμερα μπροστά μας δεν είναι πως θα λύσουμε το ένα ή το άλλο πρόβλημα της μελλοντικής κοινωνίας αλλά πως θα οργανώσουμε πιο αποτελεσματικά την μάχη ενάντια στον εχθρό μας -όχι μόνο τους Δεθνείς Οργανισμούς και τις νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις αλλά και τους καπιταλιστές και ολόκληρο το σύστημα τους. Σε αυτόν τον αγώνα οι ιδέες του Μαρξ είναι ανεκτίμητες.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Η προηγούμενη φορά

n **Τζόναθαν Νιλ**
Ο Αμερικάνικος Πόλεμος, Βιετνάμ 1960 - 1975
Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, σελ 270, 15 ευρώ

Τριάντα χρόνια πριν, οι τελευταίοι Αμερικάνοι φαντάροι έφευγαν από το Βιετνάμ, από την ταράτσα της πρεσβείας τους στη Σαϊγκόν, λίγο πριν την καταλάβουν οι αντάρτες. Ήταν ένας

ατιμωτικός τρόπος που σηματοδοτούσε την μεγαλύτερη ήττα που έχει υποστεί ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός. Η ισχυρότερη στρατιωτική δύναμη του κόσμου είχε ηττηθεί από το αντάρτικο μιας φτωχής χώρας. Για τριάντα χρόνια η αμερικάνικη άρχουσα τάξη κατατρύχεται από το σύνδρομο του Βιετνάμ. Την απροθυμία δηλαδή των απλών ανθρώπων στις ΗΠΑ να στείλουν τα παιδιά τους να πεθάνουν για την εξωτερική πολιτική της Ουάσιγκτον. Το αντιπολεμικό κίνημα σήμερα έχει τις ρίζες του στο κίνημα του '68 και έχουμε να μάθουμε πολλά από την ιστορία του Βιετνάμ για το πώς θα σταματήσουμε τον ιμπεριαλισμό σήμερα.

Το βιβλίο του Τζόναθαν Νηλ δεν είναι μια απλή παράθεση ιστορικών γεγονότων. Περιγράφει την ταξική πάλη μέσα στο Βιετνάμ, μέσα στις ΗΠΑ και ανάμεσα στις δύο χώρες. Διαβάζοντας την ιστορία του Βιετνάμ πριν την αμερικάνικη επέμβαση, την ιστορία της ταξικής πάλης ανάμεσα στους φτωχούς αγρότες και τους γαιοκτήμονες καταλαβαίνουμε γιατί το αντάρτικο των Βιετκόγκ είχε τόσο μαζική υποστήριξη. Για τους φτωχούς αγρότες αυτός ο πόλεμος δεν ήταν μόνο για την εθνική ανεξαρτησία αλλά και για την ίδια την επιβίωσή τους.

Αλλά και από την άλλη πλευρά, για να εξηγήσει γιατί οι ΗΠΑ επενέβησαν στο Βιετνάμ ο Νηλ εξηγεί πως είχε διαμορφωθεί η ταξική πάλη μέσα στις ΗΠΑ. Ο Νηλ δεν διαχωρίζει την εξωτερική πολιτική από την εσωτερική πολιτική. Ο

αντικομμουνισμός ήταν στρατηγική επιλογή για την άρχουσα τάξη στις ΗΠΑ, όπως είναι σήμερα ο «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» Στο εσωτερικό ήταν το εργαλείο της για να τσακίσει την αριστερά και τα ριζοσπαστικά κομμάτια μεσ' στα συνδικάτα. Στο εξωτερικό ήταν η δικαιολογία για τον ανταγωνισμό της με τη Ρωσία και για να στηρίξει διεφθαρμένα δικτατορικά καθεστώτα στις φτωχές χώρες. Αλλά στις αρχές της δεκαετίας του '60 μέσα από τους αγώνες των μαύρων για τα δικαιώματά τους ένα νέο κίνημα γεννιέται στις ΗΠΑ. Ταυτόχρονα η επανάσταση στην Κούβα, οι εξεγέρσεις των χωρικών στην Ινδονησία, αλλά και η όξυνση των ανταγωνισμών με τη Ρωσία και την Κίνα αμφισβητούν την παγκόσμια κυριαρχία των ΗΠΑ. Η άρχουσα τάξη έπρεπε να επιβεβαιώσει την ισχύ της. Και αυτό έκανε την ανάγκη να υποτάξουν τους κομμουνιστές στο Βιετνάμ επιτακτική.

Έτσι οι ΗΠΑ επεμβαίνουν στο Βιετνάμ, φτάνοντας να διατηρούν 500.000 στρατιώτες σε μια χώρα που ο μόνος πλούτος της ήταν το ρύζι. Αλλά όσο στρατό και να έστελναν, οι αντάρτες ήταν πάντα περισσότεροι, γιατί μπορούσαν να στρατολογούν μαζικά από τον αγροτικό πληθυσμό. Οι Αμερικανοί για να τσακίσουν τη δύναμη των χωρικών ξεκίνησαν μαζικούς βομβαρδισμούς, στην αρχή στο Βιετνάμ και στη συνέχεια στο Λάος και στην Καμπότζη. Συνολικά αυτές οι χώρες βομβαρδίστηκαν με αμέτρητους τόνους εκρηκτικών, περίπου η τριπλάσια ποσότητα απ' όσο χρησιμοποίησαν όλοι οι εμπόλεμοι στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Βομβάρδισαν κάθε κτίριο με πάνω από ένα όροφο στο Βόρειο Βιετνάμ, σχολεία, νοσοκομεία, ναούς, όλες τις βιομηχανίες. Βομβάρδισαν τα χωριά και τα χωράφια με ναπάλμ. Αλλά και οι επίγειες δυνάμεις δεν υστερούσαν σε αγριότητα. Και αυτή ήταν στρατηγική επιλογή του Πεντάγωνου. Κάθε αξιωματικός που υπηρετούσε στο Βιετνάμ ήξερε ότι όσο περισσότερα πτώματα βιετναμέζων είχε να επιδείξει στους ανώτερους του τόσο πιο κοντά ερχόταν η προαγωγή.

Αλλά αυτή η στρατηγική δεν δούλεψε. Οι χωρικοί δεν έπαψαν να στηρίζουν τους αντάρτες. Και από την άλλη πλευρά ήταν οι αμερικανοί φαντάροι. Φτωχά παιδιά της εργατικής τάξης οι ίδιοι- το 80% ήταν παιδιά χειρονακτών εργατών- βρέθηκαν να πολεμούν ενάντια σε φτωχούς αγρότες. Μισοτρελαμένοι από τη φρίκη γυρνούσαν σπίτι και έλεγαν στους δικούς τους για τις θηριωδίες του πολέμου. Σύντομα η κοινή γνώμη άρχισε να στρέφεται ενάντια στον πόλεμο. Κυρίως η εργατική τάξη, που από την αρχή ως το τέλος του πολέμου είχε τα μεγαλύτερα ποσοστά στα γκάλοπ ενάντια στον πόλεμο. Γεννιέται το αντιπολεμικό κίνημα που φτάνει να κινητοποιεί έως και μισό εκατομμύριο ανθρώπους στην Ουάσιγκτον.

Η πιο άγνωστη, αλλά και ενδιαφέρουσα πλευρά αυτού του κινήματος είναι η δράση μέσα στο στρατό. Οι αμερικανοί φαντάροι διοργάνωναν συζητήσεις ενάντια στον πόλεμο, έβγαζαν εφημερίδες με τίτλους όπως "Fuck the Army" – 300 τέτοιες εφημερίδες κυκλοφόρησαν κατά τη διάρκεια του πολέμου-, λιποτακτούσαν, διαδήλωναν στις βάσεις στο εξωτερικό αλλά ακόμα και μέσα στο Βιετνάμ, στασίαζαν, δολοφονούσαν αξιωματικούς-υπολογίζονται σε περισσότερους από 1.000. Το Πεντάγωνο είχε αρχίσει να χάνει τον έλεγχο. Δεν μπορούσαν να κερδίσουν τον πόλεμο μέσα στο Βιετνάμ και κινδύνευαν να χάσουν τον πόλεμο μέσα στις ΗΠΑ. Έτσι αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν.

Το βιβλίο συνεχίζει την ιστορία. Ποιες ήταν οι εξελίξεις στο Βιετνάμ, τι έγινε στο Λάος και την Καμπότζη, γιατί η Κίνα εισέβαλε στο Βιετνάμ, αλλά και πως εξελίχθηκε η ταξική πάλη μέσα στις ΗΠΑ και το Βιετνάμ μετά τον πόλεμο.

Ο πόλεμος του Βιετνάμ ήταν ένας ταξικός πόλεμος. Η αμερικάνικη άρχουσα τάξη ηττήθηκε από τους βιετναμέζους χωρικούς που θυσιάστηκαν κατά εκατοντάδες χιλιάδες για την ελευθερία και την αξιοπρέπειά τους, από το αντιπολεμικό κίνημα μέσα στις ΗΠΑ και από το κίνημα των φαντάρων. Το βιβλίο είναι απλά γραμμένο και γεμάτο από τις μαρτυρίες των ανθρώπων που έζησαν αυτόν τον πόλεμο, των χωρικών, των φαντάρων, των αντιπολεμικών ακτιβιστών, αλλά και των γερακιών του Πενταγώνου. Και ζωντανεύει μπροστά στα μάτια μας μια ολόκληρη περίοδος της σύγχρονης ιστορίας. Γιατί δεν την περιγράφει αποσπασματικά, αλλά την εξετάζει σαν σύνολο, από τα παιγνίδια των Μεγάλων Δυνάμεων στη Γενεύη μέχρι την καθημερινή ζωή του αγρότη στο Δέλτα του ποταμού Μεκόνγκ.

Η κατανόηση της ιστορίας είναι το πιο πολύτιμο όπλο που προσφέρει αυτό το βιβλίο στους σημερινούς ακτιβιστές του αντιπολεμικού κινήματος. Το κίνημα του '68 σταμάτησε τον πόλεμο στο Βιετνάμ, αλλά δεν άλλαξε τον κόσμο. Βασιζόμενοι στις εμπειρίες του προηγούμενου κινήματος, μπορούμε να διώξουμε τις ΗΠΑ από το Ιράκ, αλλά και να βάλουμε τις βάσεις για ένα κόσμο χωρίς πόλεμο και φτώχεια.

Νάστια Καλλινίκου

Τα στηρίγματα των Κουίσλινγκ

n Τάσος Κωστόπουλος - Η αυτολογοκριμένη μνήμη

Εκδόσεις Φιλίστωρ, σελ 180, 13 ευρώ

«Εκ των ημετέρων, εις Γερμανός βαρέως τραυματίας». Αυτό ανέφερε στην αναφορά της 4ης Ιουνίου 1944 ο υποδιοικητής του Τάγματος Ασφαλείας Χαλκίδας, συνταγματάρχης Χρήστος Γερακίνης. *«Κύριε, διαφύλασσε τον Φύρερ!»* ανέκραζε ο Παπαδόγκωνας, επικεφαλής των Ταγμάτων στην Πελοπόννησο μετά την αποτυχημένη απόπειρα ενάντια στον Χίτλερ τον Ιούλη του 1944. Οι ταγματασφαλίτες, οι «γερμανοτσολιάδες», όπως έμειναν στη μνήμη όσων έζησαν την Κατοχή και την Αντίσταση, είναι το θέμα του βιβλίου του Τάσου Κωστόπουλου. Εχει σημασία να αναφέρουμε κάπως εκτεταμένα τα έργα και ημέρες τους όπως

καταγράφονται στο βιβλίο:

«Γερμανοί και ταγματασφαλίτες καίνε από κοινού σπίτια και εκτελούν χωρικούς στο Λεβίδι (30.4.44) της Αρκαδίας, στις Λίμνες (26.5.44), το Γκερμπέσι (27.5.44), το Χέλι (29.5.44), και τη Φρουσούνα (17-18.7.44) της Αργολίδας, στους Καλιάνους (8.7.44) της Κορινθίας, στον Αγ. Δημήτριο (6.6.44) και στα Ζούπενα της Λακωνίας (30.7.44), στο Αγρίνιο (14.4.44) και στα Καλύβια (30.7.44) της Αιτολοακαρνανίας….» (σελ. 41-42) Σ' αυτό το κατάλογο πρέπει να προστεθούν και τα αιματοβαμμένα μπλόκα στις εργατογειτονιές της Αθήνας το καλοκαίρι του 1944. Σε ένα άλλο σημείο αναφέρεται: *«Αξίζει τέλος να μνημονευθεί η μαρτυρία του Θρασύβουλου Παπαστρατή για την ειδική μεταχείριση που οι ταγματασφαλίτες της Εύβοιας επιφύλαξαν στην Εβραία δασκάλα του χωριού Στρόπωνες, την «παλούκωσαν όπως οι Τούρκοι τον Διάκο, αφού την ατίμασαν και τη βασάνιζαν όλη τη μέρα»* (σελ. 44).

Τα πρώτα «Τάγματα Ασφαλείας» ιδρύθηκαν τον Ιούνη του 1943 με απόφαση της κυβέρνησης των συνεργατών των ναζί με επικεφαλής τον Ιωάννη Ράλλη. Τότε συγκροτήθηκαν τα πρώτα τέσσερα «ευζωνικά» (οι «τσολιάδες») τάγματα στην Αθήνα και τους επόμενους μήνες επεκτάθηκαν σε επαρχιακά κέντρα. Δίπλα σ' αυτά θα πρέπει να προστεθούν μια σειρά άλλοι σχηματισμοί: τα καθεαυτό «Τάγματα Ασφαλείας» που συγκροτήθηκαν εθελοντικά από αξιωματικούς και «τοπικούς παράγοντες» που ζήτησαν και πήραν όπλα από τους Γερμανούς και μετά πήραν την επίσημη σφραγίδα της κυβέρνησης Ράλλη. Ακροδεξιές συμμορίες σε διάφορες περιοχές, σώματα «εθνικιστικών οπλαρχηγών» στη Βόρεια Ελλάδα, όπως το «Τάγμα του Πούλου», η ΠΑΟ κλπ.

Ο Τάσος Κωστόπουλος εξηγεί τα κίνητρα των εμπνευστών των «Ταγμάτων»: για τους ναζί ήταν να «εξοικονομηθεί γερμανικό αίμα» στην εκστρατεία για τη συντριβή του κινήματος της Αντίστασης. Πίστευαν, επίσης, ότι η καταστολή θα γινόταν πιο αποτελεσματική αφού οι ντόπιες δυνάμεις θα γνώριζαν καλύτερα που να αναζητήσουν τον εχθρό, τα δίκτυα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ σε πόλεις και χωριά.

Όμως, τα Τάγματα ιδρύθηκαν μετά από αίτημα της ελληνικής κυβέρνησης των συνεργατών των ναζί και προσωπικά του Ιωάννη Ράλλη για να *«αναλάβουν την προστασία του κινδυνεύοντος κοινωνικού μας καθεστώτος από τους καταχθόνιους σκοπούς του κομμουνισμού».* Όπως αναφέρει ο συγγραφέας *«Η δημιουργία τους υπήρξε ένας από τους βασικούς όρους που ο ίδιος ο Ράλλης είχε θέσει στους Γερμανούς προκειμένου να δεχτεί να αναλάβει την πρωθυπουργία, καθώς θεωρούσε ότι ακόμα και «η Χωροφυλακή είχεν υποστεί κάπως την επίδρασιν των κομμουνιστών.»* (σελ. 16).

Η κυβέρνηση του Ράλλη είχε διαδεχτεί την προηγούμενη κυβέρνηση δωσιλόγων, την κυβέρνηση του Λογοθετόπουλου, όταν η τελευταία κατέρρευσε ύστερα από την Γενική Απεργία του Μάρτη του 1943. Η Γενική Απεργία ήταν η κορυφαία στιγμή του εργατικού κινήματος στη διάρκεια της Κατοχής. Ματαίωσε τα σχέδια των ναζί για την πολιτική επιστράτευση όλου του εργατικού δυναμικού. Την ίδια στιγμή που το αντάρτικο του ΕΛΑΣ είχε αρχίσει να φουντώνει στην ύπαιθρο, η άρχουσα τάξη ανακάλυπτε πανικόβλητη ότι δε μπορούσε να ελέγξει τις πόλεις. Ούτε η Χωροφυλακή στην ύπαιθρο, ούτε η «Ειδική Ασφάλεια» (υπηρεσία που είχε φτιαχτεί τη δεκαετία του '20 για τη δίωξη του κομμουνισμού) στις μεγάλες πόλεις μπορούσαν να αντιμετωπίσουν αυτή τη κατάσταση. Χρειάζονταν ενίσχυση.

Πολύς λόγος γίνεται τελευταία για τα κίνητρα που οδήγησαν «απλούς ανθρώπους» ίσως λόγω φτώχειας ή αντεκδίκησης για τις «αγριότητες» του ΕΑΜ, στα Τάγματα. Τα Τάγματα δεν τα ίδρυσαν «απλοί άνθρωποι» αλλά η ελίτ της αστικής τάξης, οι πολιτικοί της, οι στρατιωτικοί της, οι βιομήχανοι και οι έμποροι. Ο Τ. Κωστόπουλος καταγράφει τη δράση της «διαχειριστικής επιτροπής» μιας ολόκληρης «κίνησης» που συσπείρωνε τις «εθνικές οργανώσεις αντίστασης» δίπλα στους συνεργάτες των ναζί: *«με επικεφαλής τον Αντώνιο Μπενάκη εκλαμβάνουν τη δράση τους σαν αγώνα επιβίωσης του αστικού καθεστώτος απέναντι στις δυνάμεις της κοινωνικής ανατροπής: 'Μια τάξις είναι τόσο πιο δυνατή, όχι όσο περισσότερους οπαδούς έχει παρά όσους πιο φανατικούς' γράφει χαρακτηριστικά ο βιομήχανος (και λογοτέχνης) Ζαλοκώστας, ηγετικό στέλεχος αυτού του ρεύματος. 'Η μονολιθικότητα στις ιδέες μετράει την αξία […] Οι αναρχικοί ας όψωνται για ότι συμβεί».* (σελ. 51)

Τελικά οι ταγματασφαλίτες και οι ομοειδείς σχηματισμοί δεν μέτρησαν και πολλά απέναντι στον ΕΛΑΣ όπως έδειξαν μάχες όπως του Μελιγαλά τον Σεπτέμβρη και του Κιλκίς τον Νοέμβρη του 1944. Αλλά ήταν ό,τι διέθεταν οι Εγγλέζοι ιμπεριαλιστές και η άρχουσα τάξη απέναντι στο κίνημα της Αντίστασης, ιδιαίτερα στη μάχη του Δεκέμβρη 1944.

Το μετεμφυλιακό κράτος προστάτεψε τους ταγματασφαλίτες και γενικά τους δωσίλογους. Όχι μόνο η βασιλική δεξιά αλλά και το δημοκρατικό «Κέντρο» πρόσφερε άφεση αμαρτιών στους συνεργάτες των ναζί, ενωμένοι απέναντι στον «κομμουνιστικό κίνδυνο».

Αλλά έμοιαζαν σαν τα αγαπημένα παιδιά της οικογένειας που είχαν εκτεθεί υπερβολικά με τις τρέλες τους. Το κράτος της άρχουσας τάξης που επικράτησε μετά τον Εμφύλιο αντλούσε την όποια νομιμότητά του από τις εξόριστες κυβερνήσεις της Μέσης Ανατολής δίπλα στους Εγγλέζους και όχι από την «Ελληνική Πολιτεία» των δωσιλόγων των κυβερνήσεων της Αθήνας που ίδρυσαν τα Τάγματα. Ολοι ξέρανε ότι οι διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στα δυο ήταν σχεδόν τεχνητές, αλλά δε θέλανε να το ομολογήσουν. Η Ελλάδα ανήκε στη Δύση, τον «ελεύθερο κόσμο» και η επίσημη υιοθέτηση των συνεργατών των ναζί θα ήταν κάπως δυσάρεστη. Εξ ου και η «αυτολογοκριμένη μνήμη» του τίτλου του βιβλίου. Το δεύτερο μέρος του είναι η καταγραφή της σχέσης ανάμεσα στο «επίσημο» μετεμφυλιακό κράτος και τους ταγματασφαλίτες, μια σχέση που έφτασε στο απόγειό της στη διάρκεια της χούντας.

Μετά τη πτώση της χούντας οι κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας όχι μόνο αρνήθηκαν πεισματικά να «αναγνωρίσουν» την ΕΑΜική Αντίσταση αλλά έκαναν ότι περνούσε από το χέρι τους για να κουκουλούσουν την προκλητική ανταμοιβή των ταγματασφαλιτών ως «αντιστασιακών» από μια σειρά νόμους και διατάξεις που τους εξασφάλιζαν και υλικές απολαβές. Ακόμα και σήμερα, παρά τα «ανοίγματα» του Καραμανλή από τον Αη-Στράτη- οι «εκλεκτικές συγγένειες» της Δεξιάς με τους συνεργάτες των ναζί δε μπορούν να σκεπαστούν.

Η άρχουσα τάξη «μας» περηφανεύεται γιατί κράτησε την Ελλάδα στον «ελεύθερο κόσμο» μετά τον παγκόσμιο πόλεμο. Το βιβλίο του Τάσου Κωστόπουλου είναι μια μαρτυρία για το αίμα και τη βρομιά στην οποία στηρίχτηκε αυτή η νίκη.

Λέανδρος Μπόλαρης